

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Arkivsak: 25/101
Møtedato/tid: 03.03.2025 kl. 09:00 – 14:00
Møtested: Rendalen kommunehus, møterom Budeia

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ragnhild Aashaug på telefon 970 40 929, eller e-post: ragnhild.aashaug@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Os, 24.02.2025

Jardar Olav Ellevold (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ragnhild Aashaug
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og KPMG AS

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger
02/25	Kommunedirektørens oppfølging av forenklet etterlevelseskontroll - utleieboliger
03/25	Vurdering av kontrollutvalgets budsjett for 2025
04/25	Dialogmøte med ordfører
05/25	Gjennomgang av oppdragsavtale for revisjonstjenestene
06/25	Rapport - Næringsutvikling i Rendalen kommune
07/25	Kontrollutvalgets årsmelding 2024
08/25	Planlegging av virksomhetsbesøk
09/25	Oppfølging av kommunens selskaper
10/25	Referatsaker
11/25	Innspill til kontrollarbeidet
12/25	Godkjenning av dagens møteprotokoll

Oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

01/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 25/10 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om arbeidet med oppfølging av anbefalingene til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger KF til orientering.

1. Kontrollutvalget ber om at daglig leder i Rendalen kommuneskoger KF orienterer kontrollutvalget om resultatet av videre driftsform innen utgangen av mars 2027.
  - a. Det sendes et notat til sekretariatet med en oppsummering av resultatet.
2. Kontrollutvalget ber om at status for arbeidet med eierskapsmelding som fremkommer av anbefalingens punkt 2, legges frem for kontrollutvalget innen utgangen av mai 2026.

Vedlegg

Oppfølging av forvaltningsrevisjon kommuneskogen

Utredningsrapport om alternativer til drift

Sak til generalforsamling - Strategiske valg for videre drift av Rendalen kommuneskoger KF

Tilbakemelding oppfølging av eierskapskontroll

Uttrykt vedlegg

[Rapport Rendalen kommuneskoger KF](#)

Saksopplysninger

I denne saken skal kontrollutvalget vurdere om daglig leder i Rendalen kommuneskoger KF og kommunedirektøren har fulgt opp anbefalingene til henholdvis forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for Rendalen kommuneskoger KF.

Kontrollutvalget bestilte og gjennomførte denne revisjonen i 2022, og rapporten kan leses i lenken i toppen av saken. Kommunestyret befestet kontrollutvalgets anbefalinger for eierstyring og en bedre drift av kommuneskogene i kommunestyret den 24. november 2022 i sak 60/22.

Anbefalingen som ble vedtatt var:

1. Kommunen bør gjøre en helhetlig vurdering av Rendalen kommuneskoger KFs videre drift, herunder foreta prinsipielle avklaringer vedrørende følgende momenter:
  - a. Økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger KF
  - b. Kjerneområder (inkludert prinsipielle betraktninger vedrørende avveininger mellom å prioritere skogsdrift og hytteutleie/eiendomsutvikling)
  - c. Ressursbruk opp mot økonomiske ambisjoner.
  - d. Betraktninger rundt rollen foretaket skal fylle, for eksempel i dialog med grunneiere og andre berørte parter
2. Kommunen bør prioritere arbeidet med å utarbeide en eierskapsmelding. Som ledd i prosessen med å utarbeide en eierskapsmelding bør kommunen ha i fokus å tilrettelegge for operativ, helhetlig og hensiktsmessig prosess for sin eierstyring i tiden fremover. Herunder bør kommunen:
  - a. Se hen til veiledningsmateriale fra KS i utarbeidelsen av eierskapsmeldingen

- b. Etterstrebe utforming av mer konkrete og «målbare» mål for foretaket der dette er mulig
- c. Vurdere å etablere et helhetlig system for oppfølging av måloppnåelse
- d. Vurdere hvordan det kan legges til rette for en tettere og mer konstruktiv involvering av generalforsamlingen i styringen av foretaket

Oppfølgingen av punkt 1 med underpunkter ligger til ansvarsområdet for daglig leder av foretaket å gjennomføre, siden dette er anbefalinger som handler om driften av foretaket. I ansvaret ligger det å rette seg etter kommunestyrets rammer for økonomi og andre vedtak/retningslinjer som er fastsatt av kommunestyret. Denne delen av anbefalingene er en forvaltningsrevisjon.

Oppfølgingen av punkt 2 med underpunkter ligger til kommunedirektøren å følge opp gjennom å legge frem saker for dette til kommunestyret. Denne delen av anbefalingene er en eierskapskontroll.

Oppfølging av anbefaling 1

For å gjennomføre anbefalingen om foretakets videre drift har foretaket fått utarbeidet en rapport fra KPMG for å synliggjøre ulike alternativer. Rapporten synliggjør at det er begrenset kapasitet til å følge opp drift av eiendommen og spesielt skogsdriften. Det er også underskudd i utleievirksomheten og et etterslep på vedlikehold. En prosjektgruppe har utarbeidet et forslag til videre drift, og kommunestyret har på grunnlag av dette vedtatt dette som en oppfølging av anbefalingene:

1. Det opprettes et toårig utviklingsprosjekt for utleieenhetene med spesielt fokus på Mefurua og Sølnevik.
  - a. Prosjektet legges under Kommunedirektør.
  - b. Oppstart for prosjektet er snarest mulig og senest 31. mars 2024.
  - c. Ansvar for objektene/bygningsmassen overføres til prosjektet fom. oppstartsdato for prosjektet.
  - d. Rendalstunet drifter utleievirksomhet videre i prosjektperioden
2. Prosjektet må avklare:
  - a. Driftsform
  - b. Hvilke samfunns mål/samfunnsnytte driften tilfører kommunen
  - c. Organisering
  - d. Investeringsbehov og driftskostnader knytta til ulike driftsmodeller
  - e. Budsjett og finansiering
3. Prosjektet finansieres av kommunens disposisjonsfond med en total kostnad på 2 500 000 kroner fordelt på 2 års prosjektperiode.
4. Skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperiodens utløp høres en evaluering av videre driftsform av foretaket. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.
5. Ved prosjektperiodens utløp gjøres ny vurdering av videre driften av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evaluering er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Daglig leder opplyser videre at prosjektmidlene skal dekke underskudd fra utleievirksomheten i prosjektperioden, lønnsutgifter til prosjektmedarbeider og eventuell konsulentbistand. Prosjektet startet ikke opp før høsten 2024, og kostnader for utleievirksomheten har vært i foretaket dette året. Resten av prosjektperioden vil underskuddet belastes prosjektet, i samsvar med foretakets økonomiplan for økonomiplanperioden 2025 – 2028.

Ut fra dette fremkommer det at foretaket følger opp kommunestyrets vedtak gjennom at de:

- har startet et utviklingsprosjekt for utleienhetene med ansvar og drift av andre aktører.
- har startet arbeidet med å hente igjen etterslep på tiltak på skogeiendommen knyttet til foryngelse og ungsogpleie.
- arbeider med en "Skogstrategi" som grunnlag for videre forvaltning av skogeiendommen med en profesjonalisering av skogforvaltningen i langsiktig perspektiv.
- i arbeidet med "Skogstrategien" vil synliggjøre hvilken rolle foretaket skal ha ovenfor andre grunneiere og berørte parter.
- vil følge opp vedtaket i kommunestyret ved å gjøre en evaluering av videre driftsform høsten 2026.

Vår vurdering er at anbefalingene har bidratt til en prosess hvor foretaket og kommunestyret arbeider med en forbedring av driften av foretaket. Foretaket er i en prosess med anbefalingene. Dersom kontrollutvalget synes at det kan være interessant å følge med på resultatet av evalueringen, kan utvalget be om en orientering om resultatet av videre driftsform innen utgangen av mars 2027.

Oppfølging av anbefaling 2

Kommunedirektørens tilbakemelding viser at arbeidet med å utarbeide eierskapsmeldingen er i prosess, og det forventes at denne kan fremlegges for politisk behandling i 3. kvartal i 2025.

Arbeidet baseres på KS sine anbefalinger, og "Framsikt" skal kunne bidra til helhetlig system for oppfølging av måloppnåelse. Dette vil ikke være klart til bruk før i 2026.

Dette betyr at anbefalingene er i prosess, og eierskapsmeldingen må vise hvordan det siste punktet om "en tettere og mer konstruktiv involvering av generalforsamlingen i styringen av foretaket" tilrettelegges.

Vår anbefaling er at kontrollutvalget bør be om at status for oppfølgingen av punkt 2 innen utgangen av mai 2026.

Konklusjon

Anbefaling nummer 1 gjennomføres som et prosjekt med andre driftsmodeller for utleieenheterne, og det arbeides med en "Skogstrategi" som grunnlag for forvaltning og profesjonalisering av skogseiendommene. En evaluering av videre driftsform gjøres høsten 2026. Kontrollutvalget kan be om en orientering når evalueringen er gjennomført.

Anbefaling nummer 2 er i prosess, og vår anbefaling er at kontrollutvalget bør be om at status for oppfølgingen av punkt 2 innen utgangen av mai 2026.

Ragnhild Aashaug

Vår ref. 25/304 - 2	Deres ref.	Saksbehandler May Britt Haugen	Dato 17.02.2025
------------------------	------------	-----------------------------------	--------------------

Oppfølging av forvaltningsrevisjon

KPMG gjennomførte forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger KF høsten 2022. I rapporten var en av anbefalingene å gjennomføre en helhetlig vurdering av videre drift av foretaket:

«Kommunen bør gjøre en helhetlig vurdering av Rendalen kommuneskoger KFs videre drift, herunder foreta prinsipielle avklaringer vedrørende følgende momenter

- *Økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger KF*
- *Kjerneområder (inkludert prinsipielle betraktninger vedrørende avveininger mellom å prioritere skogsdrift og hytteutleie/eiendomsutvikling)*
- *Ressursbruk opp mot dagens ambisjoner*
- *Betraktninger rundt rollen foretaket skal fylle, for eksempel i dialog med grunneiere og andre berørte parter».*

Med tilslutning og finansiering fra Kommunestyret har foretaket engasjert KPMG for å fasilitetere denne prosessen og å utarbeide rapporten som er vedlagt. Rapporten ble behandlet i styret 15. September 2023 og lagt fram for Kommunestyret 21. September 2023.

Denne rapporten er en av mange utredninger, mulighetsstudier og evalueringer av foretakets virke. Disse dokumentene har pekt på hovedutfordringene i foretaket; begrenset kapasitet til å følge opp drift av eiendommen, og særlig skogsdriften, og underskudd i utleievirksomhet. 30 % stillingsressurs er ikke tilstrekkelig for å forvalte eiendommens ressurser, med skog, jakt og fiske, og samtidig drifte 15 utleieobjekter på en profesjonell måte. Senere års styringsdokumenter, som årsberetninger og økonomiplaner, har pekt på økonomiske utfordringer og behov for organisatoriske endringer. Mefurua har aldri gått i overskudd, mens Sølenvika har hatt marginale overskudd i år hvor det ikke er utført vedlikehold. Underskuddet har vært i størrelsesorden 400 000 - 500 000 kr/år (medregnet administrative kostnader). Rapporten peker også på at foretaket ikke har hatt økonomiske ressurser til å følge opp vedlikehold av bygningsmassen tilstrekkelig og at det enda foreligger et etterslep, selv om det har blitt gjort store løft de siste årene. Underskuddene hadde dermed blitt enda større dersom vedlikeholdsbehovet hadde blitt fulgt opp. Historisk sett har overskudd fra skogsdrift finansiert drift og vedlikehold av Mefurua og Sølenvika (og delvis utvikling av hyttefelt på Harsjøen). Kommunestyret har etter styrets anbefaling vedtatt å selge hyttefeltet på Harsjøen, og hyttefeltet er derfor ikke vektlagt i denne rapporten.

Rapporten utreder 3 alternativer:

1. Nullalternativ (fortsette dagens drift)
2. Å etterstrebe budsjettbalanse (øke inntektene og/eller redusere utgiftene)
3. En drift med underskudd (som i dag) men som er tuftet på tydeligere samfunns mål

Det vises til kapittel 4 i rapporten for en nærmere beskrivelse av alternativene.

KPMG skriver følgende om alternativ 1:

«Oppsummert vil en videreføring av dagens drift innebære lave (ingen økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger. Videre vil utfordringene knyttet til manglende prioritering av kjerneområder vedvare og forbli uløste. Sett opp mot de lave økonomiske ambisjonene videreføres en høy ressursbruk sett hen mot de resultater foretaket med rimelighet kan forventes å levere i årene framover.

Styret er av den oppfatning at kommunen som skogeier bør prioritere foretakets kjerneoppgaver. Herunder være en profesjonell aktør som driver skogen på en forbilledlig måte. Nullalternativet oppfattes på denne bakgrunn som uaktuell for videre drift.»

Alternativ 2 forutsetter at det gjennomføres endringer i foretakets portefølje, gjennom avhending av hele eller deler av bygningsmassen. Når det gjelder å øke lønnsomheten skriver KPMG: «Som regneeksemplet tidligere i kapitlet viser vil selv dramatiske økninger i belegget kun gi moderate økninger i inntjeningen». En drift av foretaket i budsjettbalanse anses ikke realistisk så lenge en må finansiere så store underskudd fra utleievirksomhet og styret foreslo å selge bygningsmasse i Sølenvika. Kommunestyret vedtok at dette ikke skulle selges (saksprotokollen er vedlagt). Om dette alternativet skriver KPMG følgende: «Dersom eiendomsporteføljen avhendes faller en betydelig del av foretakets oppgaver bort. Det framstår i så fall som om det ikke er grunnlag for å videreføre foretaket som KF. Å avvikle KF er kan gi ytterligere innsparingspotensial og muliggjøre økt lønnsomhet av skogen. Dette som følge av at avhending medfører bortfall av styrehonorar og administrativt ressurspådrag i forbindelse med daglig ledes betjening av styret». De økonomiske ambisjonene for dette alternativet er at foretaket ikke skal belaste kommuneøkonomien.

I Alternativ 3 er det forutsatt at kommunestyret har konkrete «samfunnsoppdrag» som styret skal løse og at dette samtidig krever en større stillingsressurs for å gjennomføre. Dette alternative forutsetter at kommunestyret er villig til å finansiere et vedvarende underskudd som også blir større enn dagens situasjon, grunnet økt behov for ressurser. Dette alternativet er det mest kostbare alternativet.

Konklusjonen fra prosjektgruppa var at alternativ 2 var aktuell for virksomhetsområdet skog og at alternativ 3 var aktuell for utleievirksomheten. Styret fremmet på bakgrunn av konklusjonene i prosjektgruppa følgende forslag:

«1. Det opprettes et 2årig utviklingsprosjekt for utleieenhetene med spesielt fokus på Mefurua og Sølnevika.

- *Prosjektet legges under Kommunedirektør.*
- *Oppstart for prosjektet er snarest mulig og senest 31. mars 2024.*
- *Ansvar for objektene/bygningsmassen overføres til prosjektet fom. oppstartsdato for prosjektet.*
- *Rentalstunet drifter utleievirksomhet videre i prosjektperioden*

2. Prosjektet må avklare:

- *Driftsform*
- *Hvilke samfunns mål/samfunnsnytte driften tilfører kommunen*
- *Organisering*
- *Investeringsbehov og driftskostnader knytta til ulike driftsmodeller*

- *Budsjett og finansiering*

3. *Prosjektet finansieres av kommunens disposisjonsfond med en total kostnad på 2 500 000 kroner fordelt på 2 års prosjektperiode.*

Flertalletsforslag til punkt 4:

4. Skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperiodens utløp gjøres en vurdering av om det er hensiktsmessig å avvikle foretaket og legge drift av skog og utmark under kommunedirektør. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Mindretallets forslag til punkt 4:

4. Rendalen kommuneskoger KF avvikles fom. 1.1.2024 og ansvaret for drift og forvaltning av kommunens skog- og utmarkseiendommer inkludert jakt og fiske overføres til kommunedirektør fra samme dato.

5. Ved prosjektperiodens utløp gjøres ny vurdering av videre drift eller avhending av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evaluering er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp».

Kommunestyret vedtok følgende:

«Som styrets vedtak med følgende endring: nytt punkt 4: skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen Kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperioden utløp høres en evaluering av videre driftsform av foretaket. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperioden utløp.

Nytt punkt 5: ved prosjektperiodens utløp gjøres en ny vurdering av driften av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp»

Jf. saksframlegget (vedlagt) dekker disse prosjektmidlene underskudd fra utleievirksomheten i prosjektperioden, lønnsutgifter til prosjektmedarbeider og eventuell konsulentbistand. Prosjektet hadde forsinket oppstart og startet opp tidlig høst 2024. Kostnader for utleievirksomheten har derfor fortsatt vært i foretaket dette året. Resten av prosjektperioden vil underskuddet belastes prosjektet. Dette er også lagt til grunn i foretakets økonomiplan for økonomiplanperioden 2025 – 2028. Foretaket har derfor kunnet starte arbeidet med å hente igjen etterslep på tiltak på skogeiendommen knyttet til foryngelse og ungskogpleie. Foretaket arbeider også med en Skogstrategi som vil legge et solid grunnlag for videre forvaltning av skogeiendommen. Gjennom skogstrategien profesjonaliseres skogforvaltningen og styret tar i større grad enn tidligere eierskap til hvordan eiendommen skal forvaltes i langsiktig perspektiv. Skogstrategien omhandle hvilken foretaket skal ha ovenfor andre grunneiere og berørte parter, jf. siste punkt i anbefaling fra KPMG. Styret vil også følge opp vedtak i Kommunestyret ved å gjøre en evaluering av videre driftsform høsten 2026, i tråd med vedtaket over.

Med hilsen

May Britt Haugen
Daglig leder Rendalen kommuneskoger KF

Vedlegg:

SAKSPROTOKOLL - SALG AV EIENDOM.pdf, Utredningsrapport.pdf, SAK TIL GENERALFORSAMLING_ Strategiske valg for videre drift av Rendalen kommuneskoger KF (5).docx

Andre mottakere:

Rendalen kommuneskoger KF

Utredningsrapport

September 2023

www.kpmg.no

Forord og sammendrag

Bakgrunn

KPMG gjennomførte en forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger KF høsten 2022. Forvaltningsrevisjonen er imidlertid bare en av mange utredninger, mulighetsstudier, evalueringer og andre gjennomførte vurderinger av hele eller deler av foretakets virke. Det har blitt gjennomført såpass mange vurderinger de senere årene at prosjektgruppa er av den oppfatning at det er på høy tid med en omstillingsprosess for å berede grunnen for bedre skogforvaltning og mer hensiktsmessig håndtering av utleiehyttene i tiden fremover.

Prosjektgruppas vurdering

Prosjektgruppas overordnede vurdering er at samtlige utredede alternativer peker i retning av at det må endring til raskt. Disposisjonsfondet er snart tomt (igjen). Dagens resultater tilsier at foretaket vil ha behov for tilførsel av minst en million kroner fra kommunen annethvert år fremover om ingenting gjøres.

- Med dagens organisering av foretaket fører utleieeiendommen til at det blir for lite tid til profesjonell skogsdrift. Tilsvarende er ikke foretaket ressursatt, med verken tilstrekkelig ressurser eller kompetansen som trengs, for å drifte utleievirksomheten profesjonelt.
- Følgelig er nullalternativet ikke egnet for videre drift av foretaket. Ved å velge nullalternativet vil en videreføre en lite profesjonell skogforvaltning – og lite profesjonell eiendomsforvaltning – til en høy årlig kostnad for kommunen.

Veien videre

Nedenfor beskrives en kort oppsummering av prosjektgruppas forslag til veien videre (se kap. 5.1 for en mer detaljert gjennomgang):

- Prosjektgruppas hovedkonklusjon er at Rendalen kommuneskoger bør splittes opp for å sikre en bedre og mer hensiktsmessig drift av både skog og utleieeiendom. Dette er ikke tilfredsstillende per i dag.
  - Det er ikke et mål å overføre underskuddet til en annen del av kommunen – det underliggende problemet må tas tak i og det har best forutsetninger for å håndteres ved oppsplitting.
- I umiddelbar fremtid mener prosjektgruppa at det bør etableres et utviklingsprosjekt og settes av ressurser til en prosjektstilling i foretaket. I første omgang i en avgrenset periode på 1-2 år fremover. Formålet med utviklingsprosjektet er tredelt. På kort sikt skal tilført(e) ressurs(er) bidra til følgende:
  - Frigjøre kapasitet til å profesjonalisere skogforvaltningen gjennom at daglig leder (nåværende stillingshjemmel) kan konsentrere seg om denne.
  - Profesjonalisere foretakets arbeid med utleieeiendom gjennom å tilføre denne kompetansen til foretaket og gjennom å i utviklingsprosjektet finne en god løsning for den videre driften og forvaltningen av utleieeiendommen (se nærmere beskrivelse av vurdert kompetansebehov, kapittel 5.1).

- Øke inntjeningen og redusere underskuddet som hefter ved utleieeiendommene som foretaket forvalter gjennom å rasjonalisere driften og profesjonalisere forvaltningen av eiendommen.
- Det er for øvrig prosjektgruppas oppfatning at det haster med å komme i gang med endringsarbeidet. Det er ønskelig at generalforsamlingen så snart som mulig tar stilling til forslagene i denne rapporten.

Innhold

Forord og sammendrag	2
Innhold	4
1. Innledning og bakgrunn	5
2. Kilder og gjennomføring	6
3. Nåsituasjonen for foretaket	7
3.1 Skog- og utmarksforvaltning	7
3.2 Hytteutleie og eiendomsforvaltning	9
3.3 Administrative kostnader og organisering	11
3.4 Foretakets rolle som bidragsyter til lokal verdiskaping	12
4. Utredning av alternativer for den videre driften	14
4.1 Nullalternativet (fortsette dagens drift)	14
4.2 Budsjettbalanse	15
4.3 Samfunnsnytte vektlegges	16
4.4 Kommentarer til alternativene	17
4.5 Vurdering av alternativene	19
5. Prosjektgruppas vurdering	20
5.1 Veien videre	20

1. Innledning og bakgrunn

KPMG gjennomførte en forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger KF høsten 2022. Forvaltningsrevisjonen er imidlertid bare en av mange utredninger, mulighetsstudier, evalueringer og andre gjennomførte vurderinger av hele eller deler av foretakets virke. Det har blitt gjennomført såpass mange vurderinger de senere årene at prosjektgruppa er av den oppfatning at det er på høy tid med en omstillingsprosess for å berede grunnen for bedre skogforvaltning og mer hensiktsmessig håndtering av utleiehyttene i tiden fremover.

I rapporten fra forvaltningsrevisjonen ble det fra KPMG gitt anbefaling av å gjøre en helhetlig vurdering av Rendalen kommuneskoger KFs videre drift:

Kommunen bør gjøre en helhetlig vurdering av Rendalen kommuneskoger KFs videre drift, herunder foreta prinsipielle avklaringer vedrørende følgende momenter

- *Økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger KF*
- *Kjerneområder (inkludert prinsipielle betraktninger vedrørende avveininger mellom å prioritere skogdrift og hytteutleie/eiendomsutvikling)*
- *Ressursbruk opp mot dagens ambisjoner*
- *Betraktninger rundt rollen foretaket skal fylle, for eksempel i dialog med grunneiere og andre berørte parter.*

Foretaket har i etterkant av dette lagt opp til en prosess for å følge opp anbefalingen, og engasjert KPMG i dette arbeidet. Denne rapporten legger frem alternative former for videre drift av foretaket basert på beskrivelser av dagens status og resultater. Det er også vist til historiske eksempler på verdiskaping der hvor dette er relevant.

I rapporten presenteres først en kort og overordnet beskrivelse av kilder og gjennomføringen av prosjektet. Deretter gjennomgås og beskrives nåsituasjonen i foretaket. Så utredes mulige alternativer for den videre driften av foretaket før prosjektgruppa avslutningsvis gir sine vurderinger og anbefalinger for veien videre.

2. Kilder og gjennomføring

Gjennom prosjektet har KPMG fasilitert en prosess der en prosjektgruppe (bestående av styret i Rendalen kommuneskoger KF, daglig leder i foretaket samt varamedlemmer) har inngått. Det har blitt gjennomført tre planlagte møter i prosjektet med 2-3 timers varighet for hvert møte (26. mai, 20. juni og 21. august). I det ene møtet inngikk også en orientering og involvering av formannskapet i kommunen (20 juni). Det har i tillegg vært avholdt statusmøter med deler av prosjektgruppa i tiden mellom møtene for å avstemme rapportens retning og innhold. Målsettingene for møterekken har vært å sikre at denne rapporten beskriver tilstanden i foretaket så presist og godt som mulig for å kunne gi et robust, empirisk grunnlag for å vurdere hensiktsmessige alternativer for videre drift.

KPMG har blitt gitt tilgang til en større mengde dokumenter i teams-området til Rendalen kommuneskoger herunder:

- møterefater
- styredokumenter
- relevant saksbehandlingsdokumentasjon
- saksdokumenter
- regnskap/årsrapporter
- tilstandsvurderinger
- tidligere utredningsrapporter
- mulighetsstudier
- strategier for foretaket

Disse dokumentene utgjør hovedinformasjonskilden til denne rapporten; ved siden av mottatte innspill i møterekken KPMG har fasilitert.

Det har også blitt gjennomført enkelte samtaler med personer utenom prosjektgruppen. Disse samtalene har blitt gjennomført for å innhente ytterligere meninger og innspill til arbeidet.

3. Nåsituasjonen for foretaket

Kort oppsummert står Rendalen kommuneskoger i en krevende økonomisk situasjon. Etter et kommunestyrevedtak i 2022 fikk foretaket overført 1 million kroner. Ved årsskiftet 2023/2024 vil disposisjonsfondet være tomt nok en gang. Foretaket skal per tid håndtere følgende hovedoppgaver:

- Skog- og utmarksforvaltning
- Drift og vedlikehold av eiendomsmasse til utleie
- Turisme/tiltrekke gjester

Situasjonen foretaket befinner seg i skyldes at overskuddet fra skogdrift over tid har bidratt til å dekke inn underskuddet som akkumuleres av foretakets øvrige aktiviteter. De senere årene, dels som følge av håndtering av prekært vedlikeholdsetterslep/naturhendelser, har overskuddet i skogdriften imidlertid ikke vært tilstrekkelig til å dekke inn underskuddet som kan tilskrives utleieeiendommen. Av økonomiske framskrivinger for de nærmeste årene fremgår det at utgiftene er ventet å øke samtidig som man ser lite/ingen rom for å øke inntektene nevneverdig.

Dagens situasjon tilsier at det bør gjøres grep relativt hurtig for å sikre en bedre økonomisk situasjon og mer hensiktsmessig drift i tiden fremover.

For ordens skyld må det nevnes at det har blitt vedtatt å selge hyttefeltet på Harsjøen. De økonomiske konsekvensene av hyttefeltet bakover i tid (og fremover) er følgelig ikke vektlagt i denne gjennomgangen. Kostnader knyttet til etableringen av hyttefeltet, og påfølgende problemer med å få solgt tomter, har imidlertid bidratt sterkt til den nåværende økonomiske situasjonen i foretaket. Frem til nå er det investert 2,2 millioner i hyttefeltet.

I dette kapitlet beskriver vi kort den overordnede statusen for foretakets kjerneområder, inkludert det økonomiske og administrative kostnadsbildet med en vurdering opp mot andre, lignende foretak. Avslutningsvis ser vi på foretakets rolle som bidragsyter til lokal verdiskaping.

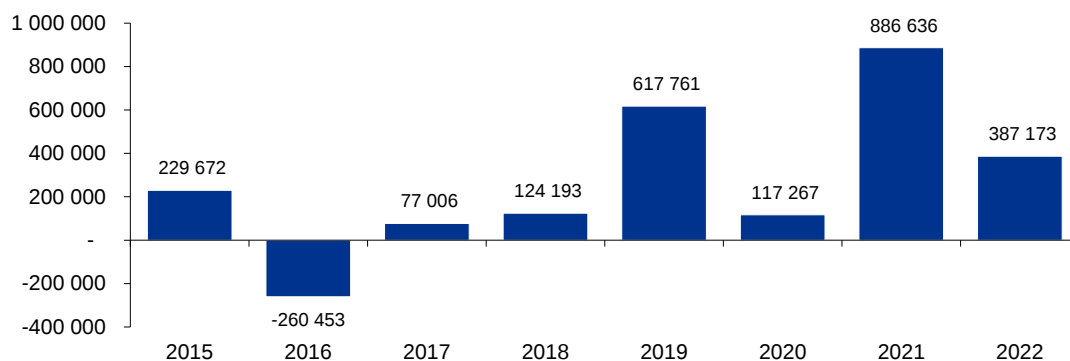
3.1 Skog- og utmarksforvaltning

Dagens skogeiendom består av til sammen over 60 frittliggende teiger, med en total størrelse på 78 848 dekar. Av dette er 48 640 (62 %) produktiv skog. Eiendommens karakter, med stor spredning i geografi og lokasjoner, anses å være utfordrende av flere årsaker. Under gis et innblikk i dagens situasjon for skog- og utmarksforvaltningen med henblikk på økonomi, struktur, ressursbruk og indirekte kostnader som følge av administrasjon og oppfølging.

Økonomiske resultater

Foretakets inntekter stammer primært fra aktiviteter relatert til skogdrift, herunder salg av tømmer. Inntektene fratrukket alle utgifter og administrasjonskostnader har variert de siste årene. Lønnsomheten har blitt noe styrket etter pandemien som følge av høy pris på tømmer og til dels relativt store uttak av tømmer.

Dagens teigstruktur

Kommuneskogene består av over 60 frittliggende teiger. Flere av teigene vil ikke gi avkastning og mange er så små at de ikke kan driftes uten samarbeid med andre. Den geografiske spredningen på teigene er også stor, noe som medfører at det går mye administrativ tid til kjøring mellom eiendommene med tanke på å følge opp driften og skogkultur. Det har flere ganger blitt trukket frem at det er mangel på kapasitet til å følge opp hele eiendommen.

Det har tidligere blitt foreslått salg av teiger uten avkastningspotensialer. Dette har ikke fått gjennomslag. Et alternativ til salg når det gjelder rasjonalisering av teigstrukturen er makeskifte. Dette er en tidkrevende prosess, og som følge av begrensninger knyttet til tilgjengelig tid og ressurser har ikke kommuneskogene på nåværende tidspunkt kapasitet til å være en aktiv pådriver for makeskifte av skogarealer for å oppnå en bedre teigstruktur.

En medvirkende årsak til at det er ønskelig å opprettholde dagens teigstruktur har utgangspunkt i et ønske om at kommuneskogene skal ha aktiv medvirkning i ulike grunneierlag. Dagens praksis er derimot at kommuneskogen er en passiv deltager i ulike grunneierlag/veilag. Til tross for at kommuneskogen på nåværende tidspunkt er en passiv part, legger rollen beslag på tid og kapasitet i forbindelse med ulike oppgaver:

- ✓ Årlig innkalles kommuneskogen til ca. 20 årsmøter, hvorav det deltas på ca. 5 møter hvert år.
- ✓ Kommuneskogene deltar i ca. 1-3 jordskiftesaker i året hvor formålet er å rydde opp i ulike eiendomsforhold eller at man skal organisere samarbeidet på en bedre måte
- ✓ Kommuneskogene deltar i 2-3 valgkomiteer i året. Dette arbeidet inkluderer gjennomgang av saksdokumentasjon og eventuell deltakelse i møter
- ✓ Kommuneskogene har maksimalt 1 styreverv om gangen. Tidsbruken medgått til dette varierer.
- ✓ Utover overnevnte oppgaver blir kommuneskogen av og til tildelt oppgaver på årsmøter som havner i «gråsonen» mellom arbeidet som daglig leder for foretaket og ordinære veiledningsoppgaver som skogbrukssjef.

Drift av skog- og utmarkseiendommen

Foretakets inntekter stammer primært fra skogeiendommene. Disse inntektene finansierer også i stor grad øvrig virksomhet som driftes av Rendalen kommuneskoger KF, som hytteutleie. Til tross for at skogdriften er den primære inntektskilden til foretaket, har forvaltning av skog og utmark blitt prioritert ned de senere årene, til fordel for utvikling av hyttefelt på Harsjøen og prosessen med å skape aktivitet på Mefurua. I dag foreligger et etterslep på foryngelse på 360 dekar. En innhenting av dette etterslepet på skogskjøtsel tilsvarer en investering i overkant av 500.000. I tillegg har kommuneskogen ikke vært en tilstrekkelig aktiv medeier i grunneierlag, veilag og andre grunneiersammenslutninger og sameier.

Etterslepet knyttet til årlig eller periodisk vedlikehold av skogbilveinettet medfører en risiko for at foretaket vil kunne komme i en situasjon hvor etterslepet blir svært kostbart og arbeidskrevende å innhente. Det samme gjelder dersom forsømt skogskjøtsel og foryngelsesarbeid medfører for lav tetthet og lav kubikkmasse på skogarealene. Et etterslep på foryngelse medfører også at omløpstiden for skogen øker, på grunn av flere år (og for enkelte områder flere tiår) uten skogproduksjon. En mest mulig lønnsom og profesjonell skogsdrift innebærer å utnytte eiendommens produksjonspotensiale så optimalt som mulig

Ressursfordeling skog- og utmarksforvaltning

Foretakets administrative ressurser er i utgangspunktet begrensede, med en daglig leder ansatt i 30 % stilling. På spørsmål om tidsbruk fordelt på foretakets kjerneoppgaver, viser det seg at over halvparten har blitt benyttet til hytteutleie, mens administrativ tid til skog- og utmarksforvaltning er anslått til kun 30 %.

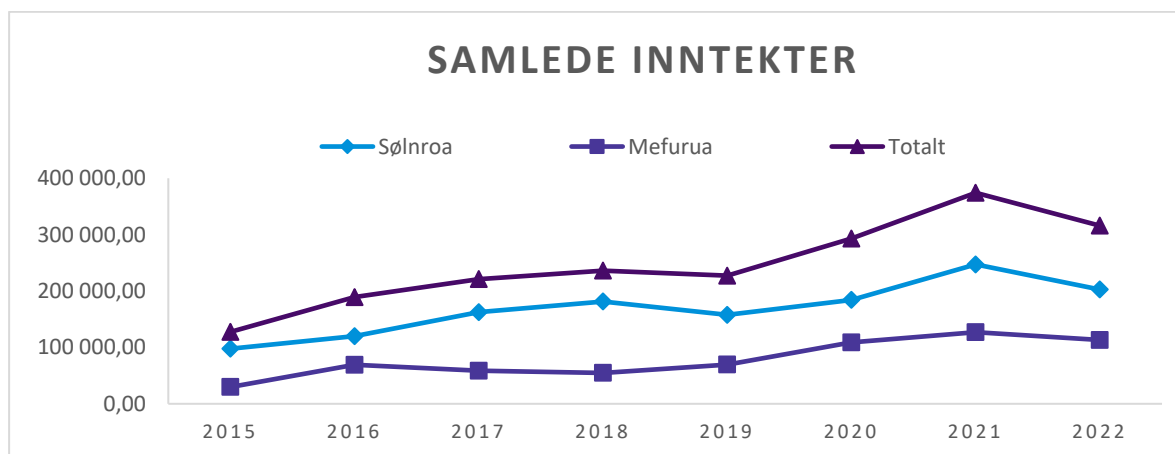
Ressursbruken tilknyttet deltakelsen i ulike grunneierlag faller innunder skog- og utmark. Basert på estimert tidsbruk på ulike oppgaver knyttet til årsmøter, jordskiftesaker m.m. (se tidligere i kapitlet) har vi beregnet medgått tid til disse oppgavene på om lag 80 timer i året. Estimater er ekskludert medgått tid til påkrevd oppmøte for valgkomiteer og oppgaver som blir gitt foretaket på årsmøter, ettersom disse kan havne i «gråsonen» mellom rollen som skogbrukssjef og daglig leder for foretaket. Estimater på 80 timer må derfor anses som et forsiktig estimat, og antas i realiteten til å være høyere.

3.2 Hytteutleie og eiendomsforvaltning

Utleievirksomheten i foretaket består av 2 åremålshytter og 12 utleieenheter lokalisert på Mefurua (5), Sølenvika (6) og nordre del av kommunen (3). Utleievirksomheten har vært prioritert høyt i en årrekke, og har blitt finansiert av overskuddet som genereres fra skogdrifter. Til tross for dette drives utleievirksomheten, isolert sett, med betydelig underskudd. I tillegg legger utleievirksomheten et vesentlig beslag på administrative ressurser for å holde utleiehyttene åpne og tilgjengelige.

Økonomiske resultater

De økonomiske resultatene som følge av utleie av hytter har vært en vedvarende utfordring for Rendalen kommuneskoger. For det første har utgiftene knyttet til utleieeiendommen langt oversteget inntektene. Mefurua har aldri gått i overskudd, mens Sølenvika har hatt marginale overskudd i år der det ikke har vært gjennomført vedlikehold. Inntektene fra utleievirksomheten har steget noe gjennom pandemiårene 2020 og 2021 men har deretter avtatt. Det ble i arbeidsmøter vektlagt at de marginale overskuddene fra Sølenvika noe tilbake i tid skyldtes utsatt vedlikehold (og dermed økende vedlikeholdsetterslep). Vedlikeholdet i tiden fremover ventes å bidra ytterligere til vedvarende underskudd. Mulighetene for å ta ut økte inntekter fra hytteutleien anses for å være begrenset.

Mefurua er den største bidragsyteren til underskuddene som Rendalen kommuneskoger for tiden opererer med. Bidraget til budsjettet fra Mefurua har vært et underskudd på om lag en halv million i 2021 og 2022; noe som nær alene har bortradert positivt bidrag fra skogdriften. Det er heller ingen utsikter til at dette

vil bedre seg i nær fremtid. Jf. gjeldende økonomiplan er underskudd fra utleievirksomheten 400 – 450' i året de kommende 3 år. Økonomiplanen forutsetter jevnt vedlikehold av bygningsmassen (avsatt i året er 105 000 for de 12 utleiehyttene og øvrige bygninger (utedoer, nøster, vedskjul, gapahuker). Se eksempel i sak «Evaluering – organisering av utleievirksomhet».

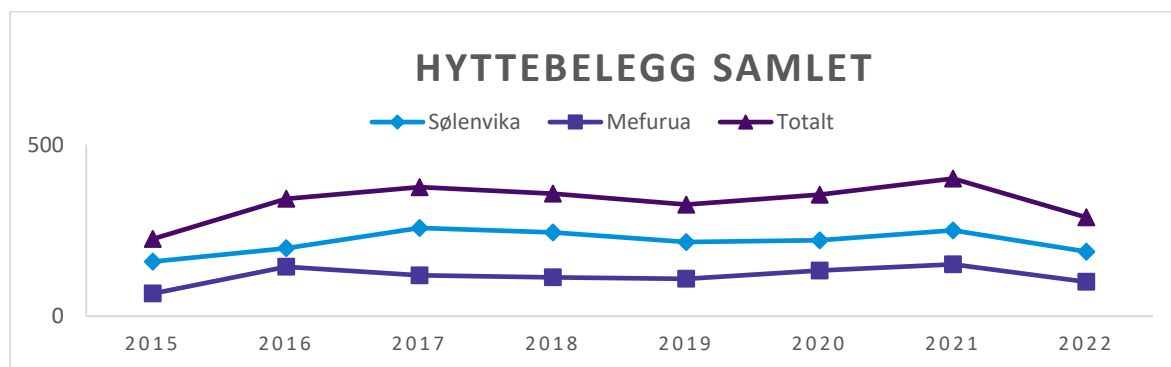
Hytteutleien i Sølnoa/Sølenvika har i mindre grad enn Mefurua akkumulert underskudd til Rendalen kommuneskoger. Det er først de siste årene (etter 2019) at Sølnoa/Sølenvika har drevet med underskudd. Dette skyldes i hovedsak forsterket arbeid med vedlikehold; ikke minst som følger av høststormen i 2021. Samtidig er det negativ utvikling på både hyttebelegg og inntektssiden etter korona-pandemien og i 2021 bidro Sølnoa/Sølenvika med et underskudd på nær 150.000 kroner til balansen.

Vedlikeholdsbehov

Det fremgår av vedlikeholdsplan for kommuneskogenes eiendomsmasse at det er et til dels betydelig vedlikeholdsetterslep på en del av eiendommene. Vi finner det dog positivt at det foreligger en plan for å lukke deler av etterslepet. Samtidig er foretaket i bakkant hva gjelder å følge opp etterslepet og det har vist seg krevende å følge opp planen i praksis. Som en konsekvens har resultatene fra Mefurua, for eksempel, blitt mindre ille enn hva de ville vært dersom vedlikeholdsplanen ble etterlevet. Stormen i 2021 har også bidratt med høyere kostnader.

Hyttebelegg

Belegget varierer stort mellom hyttene på henholdsvis Mefurua (ca. 30 %) og Sølenroa (ca 50 %). Det legges vekt på at belegget på generelt grunnlag burde økes for å kunne dekke kostnadene, samtidig som det ikke anses som hensiktsmessig å øke døgnprisen ytterligere da dette kan påvirke belegget negativt. Ut fra priser ellers i markedet (i kommunen) ligger døgnprisen om lag 20-30 % over; på nivå med Statskogs eiendommer.

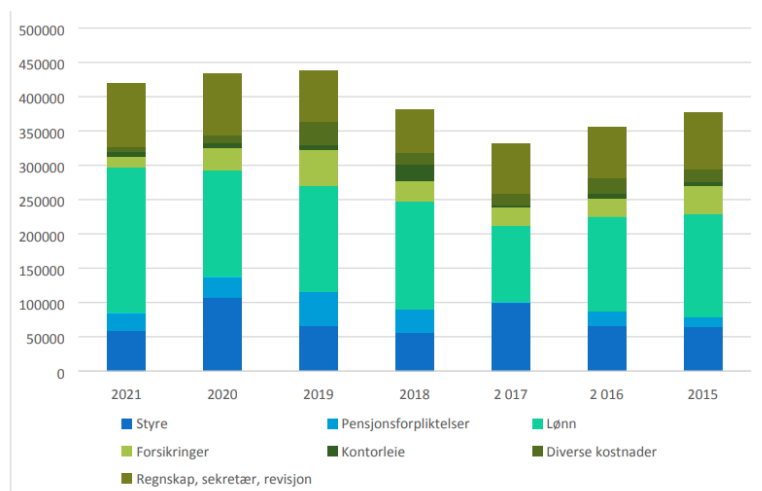
For sesongen 2022 ble det testet ut ekstra markedsføringstiltak for hyttene. Markedsføringen inkluderte digital annonsering av hyttene på Mefurua via nettsiden til hyttefeltet, samt på Facebook og googleannonser. Den digitale annonseringen var aktiv i 5 måneder og hadde en total kostnad på 37 800,-, inkludert oppsett, månedlig oppfølging og administrasjon av annonser. Selv om markedsføringstiltakene medførte en del klikk, ledet det ikke til noen generell økning i belegget. Det skal dog sies at 2022 også representerte et brudd med ekstraordinært belegg i forbindelse med pandemien. Det er følgelig ikke mulig å vurdere effekten av markedsføringstiltaket på en adekvat måte.

Mål- og brukergrupper

I forbindelse med spørreundersøkelsen blant brukere av Mefurua og Sølenroa fremkommer det at dagens «typiske kunde» er en mann på over 40 år. Det er ikke nødvendigvis denne brukergruppen man ønsker seg. Som et tilleggspoeng medfører Sølenroas beskaffenhet at inntektene til næringslivet som følge av hyttebesøk i stor grad tilfaller nabokommunen.

3.3 Administrative kostnader og organisering

Administrative kostnader, herunder relatert til styret, forsikringer, regnskap og revisjon, pensjonsforpliktelser, tilgang til daglig leder, og kostnader knyttet til drift av det kommunale foretaket m.m. har holdt seg relativt stabile de siste årene. Kostnadene vil øke i tiden fremover som følge av den generelle prisoppgangen i Norge. Det er i økonomiplanutkastet skissert en svak økning i utgifter knyttet til administrasjon de neste tre årene.

På spørsmål om tidsbruk fordelt på foretakets kjerneoppgaver, viser det seg at over halvparten av daglig leder sin stillingsprosent på 30 % har blitt benyttet på hytteutleie, mens administrativ tid til skog er anslått til kun 30 %. I tillegg har anslagsvis 15 % av tidsbruken i foretaket medgått til hyttefeltet på Harsjøen som nå er planlagt solgt:

- ✓ Mefurua: 40 %
- ✓ Sølnoa: 15 %
- ✓ Harsjøen hyttefelt: 15 %
- ✓ Skog og utmark: 30 %

3.3.1 Sammenligning med andre kommuneskogforetak

Nedenfor har vi sammenstilt noen nøkkeltall fra andre, lignende kommunale skogforetak. Samtlige av disse foretakene har utleievirksomhet i større og mindre grad inkludert i driften i tillegg til skog- og utmarksforvaltning. Den administrative kapasiteten i tilsvarende kommuneskoger fremstår som noe høyere. For Steinkjer er samtlige ansatte i 100 % stilling. I Åsnes kommuneskoger er det en ansatt i 100 % stilling og en ansatt i 30 % stilling. I Stor-Elvdal kommune er det ansatt en person i 100 % stilling og 1 person i 50 % stilling.

På den annen side er forvaltet skogsareal (Steinkjer, Stor-Elvdal) og produktiv skog (samtlige kommuneskoger) større enn i Rendalen kommuneskoger.

Tabell 1 Benchmark - organisering av tilsvarende foretak¹

Aktør	Rendalen kommuneskoger KF	Aktør A (Åsnes kommuneskoger)	Aktør B (Steinkjer kommuneskoger)	Aktør C (Stor-Elvdal kommuneskoger)
-------	---------------------------	-------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

¹ Kilde: Smartcheck/brreg

Skog- og utmark, daa	78 848	61 754	220 000	200 000
medProduktiv skog	48 640	53 842	80 000	90 000
Antall ansatte	0*	2	3	2

*= Rendalen kommuneskoger er registrert med 0 ansatte. Dette skyldes at ingen er ansatt formelt i foretaket, men kjøpes inn via dekningsbidrag fra foretaket til kommunen.

3.4 Foretakets rolle som bidragsyter til lokal verdiskaping

Rendalen kommuneskoger sin rolle som bidragsyter til lokal verdiskaping er trukket frem i foretakets målsetningsdokument og av flere interessenter i kommunen. I tillegg til økonomiske og administrative konsekvenser av dagens drift av foretaket har det derfor vært viktig å trekke inn kommuneskogenes rolle i den overordnede samfunnsviklingen ellers i kommunen. Dette er effekter som vanskelig lar seg tallfeste, og konsekvenser av endringer i driften som påvirker foretakets evne til å bidra som lokal verdiskaper er derfor presentert på et kvalitativt nivå.

Rolle i langsiktige planer for utviklingen av Rendalen

I kommuneplanens samfunnsdel er det definert innsatsområder for å øke bo- bedrift- og besøksattraktivitet. Til tross for at det i samfunnsdelen ikke aktivt er referert til Rendalen kommuneskoger KF i planens handlingsdel kan flere av tiltakene i større eller mindre grad kobles til målsettingene og kjerneoppgavene til foretaket. Nedenfor trekker vi frem noen eksempler på hvor vi oppfatter at det er sterke sammenhenger mellom foretakets kjernevirksomhet/aktiviteter og mål og tiltak i kommuneplanens samfunnsdel.

Innsatsområde i kommunens samfunnsplan	Målsettinger og tiltak i samfunnsplanen	Rendalen kommuneskoger KF sin virksomhet og gjennomførte tiltak
Bostedsattraktivitet	Det er en uttalt målsetting i kommuneplanens samfunnsdel at kommunen skal tilrettelegge for friluftaktiviteter.	Rendalen kommuneskoger KF drifter i dag Mefurua. Området har muligheter for ulike former for friluftslivsaktiviteter. I tillegg har foretaket satt opp gapahuker for allmennhetens bruk.
Bedriftsattraktivitet	I tråd med innsatsområdet bedriftsattraktivitet er det utformet flere mål og tiltak som i mer eller mindre grad treffer målsettingene for foretaket og initiativer som har blitt utført. I kommuneplanens samfunnsdel vektlegges det blant annet at kommunen skal ha et offensivt samspill med næringslivet og tiltrekke seg nye bedrifter, blant annet ved å tilby tomter og kontorer som næringslivet ønsker.	Målsetningsdokumentet til Rendalen kommuneskoger KF omfatter flere mål som omfatter næringslivet. Blant annet er det uttalt at foretaket skal være en samarbeidspartner overfor kommunen i relevante nærings- og utviklingsprosjekter og legge vekt på å benytte lokale entreprenører og bedrifter med rett kompetanse i sin virksomhet. Foretaket skal også være en positiv bidragsyter ved makeskifter, for å realisere og tilrettelegge for private nydyrkings- eller utbyggingsprosjekter. Kommuneskogene har blant annet bidratt med makeskiftearealer for næringsvirksomhet

Besøksattraktivitet

Under innsatsområdet besøksattraktivitet er det flere målsettinger som direkte treffer foretakets kjernevirksomhet. Rendalstunet, tilgjengeliggjøring av naturherligheter og økt salg av hyttetomter er eksempler på dette.

(pelsdyrfarm i Brøta og nydyrkningsfelt i Unsetbrenna) og etablert festetomter for 3 pelsdyrfarmer på Finstad. Videre oppgir det at foretaket prioriterer lokale bedrifter ved kjøp av tjenester.

Flere av tiltakene nevnt under bostedsattraktivitet er også relevant i forbindelse med besøksattraktivitet. I tillegg har det i forbindelse med Rendalstunet blitt etablert et avtaleutkast mot Rendalen kommuneskoger KF om administrasjon av utleievirksomheten på Mefurua og Sølenvika for sesongen 2023, med hensikt om å frigjøre kapasitet i foretaket, samt skape økte inntekter på sikt og utnytte mulige synergier. Rendalen kommuneskoger har også bidratt i etableringen av hyttefelt med festetomter. Dettet feltet skal nå søkes solgt i sin helhet.

I tillegg til tiltakene nevnt i tabellen ovenfor trekkes det frem at foretaket har hatt forskjellige styreverv ved spesielle anledninger, som eksempelvis i omorganiseringsprosesser, investeringsprosesser o.l. der grunneiere har ment det har vært særlig behov for kommunens kompetanse.

4. Utredning av alternativer for den videre driften

I dette kapitlet utredes tre alternativer for den videre driften av Rendalen kommuneskoger KF. Alternativene som utredes i kapitlet er 1) å fortsette som i dag, 2) å etterstrebe budsjettbalanse og 3) en drift med underskudd (som i dag) men som er tuftet på tydeligere samfunns mål.

Innledningsvis vil vi presentere de utredede alternativene for deretter å vurdere disse opp mot hverandre. .

4.1 Nullalternativet (fortsette dagens drift)

Ved videreføring av nullalternativet er vår overordnede vurdering at den allerede krevende situasjonen, økonomisk og administrativt, som foretaket står i vil bli enda mer krevende i tiden fremover. Nullalternativet innebærer følgende forutsetninger:

- Rendalen kommuneskoger driftes videre som i dag (videreføres som kommunalt foretak med likelydende, administrative kostnader).
- Det tilføres ikke ytterligere, administrative ressurser.
- Det vil, de nærmeste årene, oppstå behov for å tilføre foretaket økonomiske ressurser da disposisjonsfond med videre vil være tomt om ikke lenge. Dekning av underskudd fra utleie medfører et kostnadspådrag i størrelsesordenen 500.000 kroner/år i tiden fremover.
- Foruten hyttefeltet som er vedtatt avhendet vil eiendomsmassen og skogen forvaltes lik i dag.
  - Prioriteringsutfordringen som oppleves av daglig leder (skog versus hytteutleie) vil vedvare.
  - Skogen vil ha svake forutsetninger for å bli mer lønnsom som følge av etterslep i skogpleie. Etterslepet vil heller ikke innhentes.
  - Dagens ressurser tilsier at kommuneskogene fremdeles vil være inaktiv i grunneierlag/foreninger. Foretaket vil heller ikke være en aktiv part overfor friluftstiltak, makeskifter og næringsliv eller andre private grunneiere.
  - Det er ikke tilstrekkelig administrativ kapasitet tilgjengelig for eventuell videreutvikling av hytteutleie.
- Rammene for foretaket vil forbli utydelige med mindre generalforsamlingen velger å jobbe aktivt med en kobling mellom kommuneplan og styrende dokumentasjon for foretaket.

Oppsummert vil en videreføring av dagens drift innebære lave/ingen økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger. Videre vil utfordringene knyttet til manglende prioritering av kjerneområder vedvare og forbli uløste. Sett opp mot de lave økonomiske ambisjonene videreføres en høy ressursbruk sett hen mot de resultater foretaket med rimelighet kan forventes å levere i årene fremover.

Styret er av den oppfatning at kommunen som skogeier bør prioritere foretakets kjerneoppgaver. Herunder være en profesjonell aktør som driver skogen på en forbilledlig måte. Nullalternativet oppfattes på denne bakgrunn som uaktuelt for videre drift.

4.2 Budsjettbalanse

Det andre alternativet som har blitt utredet omhandler å øke foretakets lønnsomhet og/eller redusere utgiftene. Alternativet forutsetter at det gjennomføres endringer av foretaket sett opp mot dagens situasjon. En økt lønnsomhet kan oppnås gjennom å kutte i foretakets utgifter eller gjennom å styrke lønnsomheten i foretaket. Styrets vurdering er at det er krevende å styrke lønnsomheten i foretaket som følge av følgende forhold:

- Skogen, som er den lønnsomme delen av foretaket, har en tendens til å bli nedprioritert. Derfor er det et etterslep på skogpleie. Med dagens administrative kapasitet, og økonomiske utfordringsbilde innen hytteutleie, er det i praksis umulig å hente inn etterslepet på skog. Det er videre krevende å øke lønnsomheten som følge av den krevende og spredte teigstrukturen som kjennetegner foretakets skogeiendom.
- Det er i praksis for få besøksdager tilgjengelig i Rendalens hyttesesong til at lønnsomheten i hytteutleien kan økes nevneverdig. I tillegg er etterslepet på eiendomsmassen betydelig. Det vurderes ikke som hensiktsmessig å øke leieprisene da det vil gå utover belegget. Motsatt, om leieprisene reduseres må belegget øke betydelig for at en skal kunne dra inn samme beløp som i dag, sett bort fra slitasje og evt. økt behov for tilsyn mv.
  - Det har blitt regnet på dette i «Evaluering – organisering av utleievirksomhet». Av regneeksempler fremgår det at en økning av belegget på Mefurua i størrelsesordenen 50 % vil gi økte inntekter på om lag 30.000 – 50.000 med dagens priser. Da er økt slitasje/administrasjon som følge av økt belegg holdt utenom.

For å oppnå budsjettbalanse er det derfor prosjektgruppas vurdering at det er behov for å kutte kostnader samt styrke lønnsomheten så langt som mulig. Følgende vurderinger er gjort:

- Avhending av hele/deler av utleieporteføljen, enten i markedet eller ved å overføre det til andre deler av kommunen, vil bidra til mer overkommelige utgifter. Samtidig vil det muliggjøre mer og bedre arbeid med forvaltningen av skogeiendommene gjennom frigjøring av administrativ kapasitet med god kompetanse innen skogforvaltning. Avhending av eiendom har dermed ha noe potensial for å øke lønnsomheten i foretaket gjennom økt vektlegging av skogforvaltningen.
  - Det foreligger per tid ikke tilstrekkelig informasjon om mulig salgsverdi på eiendommen til å beregne de økonomiske effektene, men det er på det rene at avhending av all utleieeiendom eliminerer underskuddene. En avhending av Mefurua vil videre være mer positivt for budsjettsituasjonen enn en avhending av Sølenroa, gitt data om belegg, inntekter og vedlikeholdsetterslep.
    - Mefurua ligger videre i et statlig sikret friluftsområde, med tilhørende reguleringsbestemmelser. Kostnadene knyttet til avhendingen er usikre og det vil ta noe tid før effektene av avhending gjør seg gjeldende.
  - På kort sikt må det påregnes et visst ressurspådrag for å gjennomføre avhending. Som et minimum er det behov for kjøp av verddivurderinger og meglertjenester. Alternativt kan det suppleres med tilførsel av ressurser. Det er imidlertid prosjektgruppas vurdering at slik ressurstilførsel bør henge sammen et tydeligere samfunnsoppdrag. Derfor er dette tatt inn som del av neste alternativ.
- Dersom eiendomsporteføljen avhendes faller en betydelig del av foretakets oppgaver bort. Det fremstår i så fall som om det ikke er grunnlag for å videreføre foretaket som KF. Å avvike KFet kan

gi ytterligere innsparingspotensial og muliggjøre økt lønnsomhet av skogen. Dette som følge av at avhending medfører bortfall av kostnader knyttet til styrehonorarer og administrativt ressurspådrag i forbindelse med daglig leders betjening av styret. Per 2020 gjorde daglig leder i kommuneskogene en opptelling av timebruk. Da medgikk 47 % av tiden til betjening av styret. Videre drift i kommunal egenregi åpner dessuten for økte synergier mellom kommuneskogen og skogkompetansen i kommunen.

- Det kan alternativt vurderes å øke bruken av åremål for å redusere administrativ ressursbruk som følge av utleiedelen, eller skille ut og avhende deler av utleieeiendommene, for å ytterligere styrke foretakets økonomi gjennom kostnadsutt og redusert ressursbruk.
  - Effektene av å sette alle eiendommer ut på åremål er beregnet til en reduksjon i underskuddet på opp mot 175.000 per år sammenliknet med dagens situasjon, forutsatt at alle hytter lar seg leie ut på åremål til Statskog-priser.
- Det kan være mulig å styrke utleieøkonomien, men det vises til at gjentatte markedsføringsfremstøt og bedre tilgjengeliggjøring av utleieeiendommen ikke har gitt ønskede resultater. Som regneeksemplet tidligere i kapitlet viser vil selv dramatiske økninger i belegget kun gi moderate økninger i inntjeningen.
- Teigstrukturen bør i tillegg vurderes justert når muligheter for dette oppstår for å øke lønnsomheten i skogeiendommen. Om det gis tilslutning til å justere teigstrukturen bør styret gis noe større frihet enn i dag. Det er per i dag slik at kjøp og salg av teiger større enn 500 dekar skal godkjennes av kommunestyret noe som vil være begrensende for rask måloppnåelse hva gjelder rasjonalisering av teigstrukturen.

I sum fremstår det som om kostnadsutt, herunder nedsalg/avhending av utleieeiendom og ny organisasjonsform, er de tiltakene som er mest håndgripelige og realiserbare. Prosjektgruppas oppfatning er at det er viktig å ta tak i de underliggende utfordringene i foretaket (underskudd i hytteutleien og etterslep i skogpleien). Det må i dette alternativet tas forbehold om at en oppfølging av de mulige tiltakene, som skissert ovenfor, i seg selv vil være ressurskrevende. Det er ikke gitt at det er gjennomførbart innenfor dagens administrative ressursituasjon. Avhendingsprosesser mv. vil måtte løses gjennom midlertidig tilførsel av administrativ kapasitet og/eller kjøp av tjenester i markedet.

Oppsummert er de økonomiske ambisjonene innen dette alternativet at foretaket ikke skal belaste kommuneøkonomien i Rendalen. Alternativet innebærer samtidig en rendyrking av Rendalen kommuneskoger som et skogforetak. Behovet for tilførsel av midler fra kommunen for å dekke inn underskudd vil være noe redusert til om lag balanse på lang sikt (avhengig av om det velges å videreføre kommuneskogene som KF eller ta det i kommunal egenregi). Forutsatt at en lykkes med å avhende noe eiendom vil imidlertid dette kunne dra ned ressursbruken betydelig i tråd med at ambisjonene senkes for utleiedelen av foretaket og styrkes noe for skogeiendommene.

4.3 Samfunnsnytte vektlegges

Det siste alternativet forutsetter tydeligere krav fra generalforsamling til styret og ledelsen i Rendalen kommuneskoger hva gjelder foretakets samfunnsoppdrag. For å øke vektleggingen av samfunnsnytte vil det være påkrevet med en betydelig større stillingsressurs og tilsvarende økende årlig kostnad.

I styrende dokumentasjon for Rendalen kommuneskoger vektlegges det som viktig at foretaket har en rolle som samfunnsaktør til det beste for kommunen og dennes innbyggere. Denne delen av den styrende dokumentasjonen oppleves imidlertid som uklar og til dels krevende å måle samt uspesifisert langs en rekke dimensjoner. I tillegg er det, som vist i kapittel 3.4, ikke noen klar kobling mellom sentralt planverk som kommuneplanens samfunnsdel og føringene for foretaket. Dette gjør det meget krevende for kommuneskogen å gripe den ønskede rollen som en utviklende samfunnsaktør i Rendalen kommune. Følgende momenter har vært oppe til diskusjon i forbindelse med utredningen av alternativet:

- Signalene fra generalforsamlingen hva gjelder samfunnsmålene til kommuneskogen vurderes som blandede og uklare. Om generalforsamlingen ønsker å vektlegge samfunnsmål i større grad oppleves det som avgjørende at denne blir tydeligere i sin styring av foretaket.
- Økt vektlegging av samfunnsmål vil nødvendigvis kreve mer administrativ oppfølging enn nullalternativet. For å håndtere økt behov for tilførsel av økte administrative og økonomiske ressurser er det behov for tilførsel av økte ressurser. Uten slik tilførsel vil måloppnåelsen i foretaket hva gjelder både skogforvaltning og hytteutleie ha stor sannsynlighet for å bli skadelidende gjennom gjensidig nedprioritering.
- Dersom det skal besluttes økt vektlegging av samfunnsmål, bør disse forankres i overordnet planverk i kommunen. Det vil for eksempel være av stor viktighet å legge til rette for at kommuneskogen samarbeider med privat næringsliv, frivillig sektor mv i kommunen og heller enn å konkurrere med privat næringsvirksomhet som tilbyr f.eks. hytteutleie og opplevelsesbasert reiseliv.
  - Ved økt tilførsel av kommunale midler til drift vil slike avveininger bli viktigere enn hva de er per tid.

Viktigere enn hvordan en ekstra stilling på 50-100 % løses organisatorisk er *hva* denne stillingen fylles med, etter prosjektgruppas vurdering. Prosjektgruppa vurderer at prosjektstillingen kan håndteres gjennom å tilføre en eller flere ressurser med følgende, samlede kompetanse:

- God kunnskap om turisme
- Eiendomsfaglig innsikt (for å være god bestiller av vedlikeholdstjenester osv).
- Kompetanse på porteføljeforvaltning av eiendomsmasse
- Merkantil kompetanse
- Kjennskap til skogforvaltning

I sum er det prosjektgruppas inntrykk at dette alternativet forutsetter tilslutning fra generalforsamlingen til å finansiere vedvarende underskudd som vil bli større enn med nullalternativet. Forutsatt betydelig tilførsel av administrativ kapasitet vil imidlertid foretaket ha forutsetninger for å forvalte skogen bedre, samt levere et utleiehyttetilbud med god sammenheng mellom ressursbruk og fastsatte, tydelige samfunnsmål fra generalforsamlingen. Alternativet er imidlertid det klart mest kostbare av de utredede, og vil innebære en betydelig økning av underskuddet.

4.4 Kommentarer til alternativene

Alternativene vi har utredet tar utgangspunkt i nåsituasjonen og vektlegger i stor grad kostnadskutt i utgiftene til foretaket fremfor å utforske mulighetene for å styrke inntektssiden. Vi minner derfor om følgende:

- Fordi sesongen er kort er antallet bruksdøgn ved Mefurua og Sølnvika lavt og avgrenset til sommersesongen. Det er et mulighetsrom for å øke antall bruksdøgn, men det vil koste.
- Det har i en mulighetsstudie for Mefurua blitt skissert en rekke mulige tiltak som kan gjennomføres for å styrke Rendalen som destinasjon og Mefurua som et sted for aktive ferier, herunder utvikle et opplevelsesbasert opplegg. Mulighetsstudien trekker blant annet frem fiske som en naturopplevelse det kan bygges videre på.
- Rendalen kommuneskoger KF har også i mange år ventet på besøksstrategien til Sølen landskapsvernområde. Besøksstrategien kan utløse muligheter for å søke om medfinansiering for flere av tiltak i forvaltningsplan for Statlig Sikra friluftsområde. Rendalen kommuneskoger KF har eksempelvis søkt om etablering av bobilparkering ved parkeringsplassen, men har fått foreløpig svar

om at søknaden ikke kan behandles før besøksstrategien er vedtatt. Videre utvikling på Mefurua er derfor i stor grad avhengig av at besøksstrategien blir ferdig og vedtatt.

Videre har det blitt påpekt at det er vesentlig å finne rette drivere for utleieeiendommene dersom det for eksempel skal inngå serveringstilbud, de skal benyttes til aktiviteter eller på andre måter støtte opp under ønskelig aktivitet og verdiskapning i lokalmiljøet. Det kan i lys av dette vurderes å utforske mulighetene for et mer omfattende samarbeid med frivilligheten, privat næringsliv, skoleverket og f.eks. NAV med henblikk på å finne måter å involvere flere deler av samfunnet i driften av Mefurua.

- Det finnes eksempler på turisthytter i andre kommuner (dog mer sentralt på Østlandet) som er utleid til DNT på lange kontrakter til en lav penge mot at oppgraderinger og utvikling av eiendommen ivaretas av DNT². Noe liknende kan kanskje være mulig for deler av eiendommene som i dag benyttes til utleie.

Det er ikke vurdert kostnader knytt til å utforske mulighetene som er skissert i dette avsnitt. Om en skal gå videre med å utforske muligheter vil det legge ytterligere press på den allerede svake administrative kapasiteten og krevende økonomiske situasjonen. Om en velger å styrke ressurs situasjonen permanent i foretaket kan dette imidlertid være aktuelt å utforske videre.

---

² Se for eksempel beskrivelse av Frøne i Rakkestad her: [Frøne — DNT Indre Østfold](#)

4.5 Vurdering av alternativene

Økonomiske konsekvenser (+++/-/-) ³		Administrative konsekvenser
Nullalternativet	(-) forutsetter økonomiske resultater i tråd med framskrivinger i økonomiplanen. Den økonomiske situasjonen vil forverres, herunder vil disposisjonsfond bli tømt i nær fremtid. Nullalternativet innebærer årlige underskudd på 500.000 i tiden fremover som må finansieres av kommunen.	Vedvarende utfordringer knyttet til svak administrativ kapasitet som beskrevet i rapporten.
Budsjettbalanse	(+) bedret budsjettbalanse opp mot nullalternativet, for eksempel gjennom bortfall av kostnader knyttet til styre, og mer ressurser til god planlegging av skogforvaltning. Budsjettmessig virkning (etter omstilling, se kap): fra underskudd på 300.000 til balanse/moderat overskudd. Minste virkning (reduksjon av underskuddet fra 500.000 til 300.000) synliggjør effekten av å avvike kommuneskogen som KF. Bruk av åremål for alle hytter har potensial for å redusere underskuddet med ytterligere 175.000 til et underskudd som kommunen må finansiere videre på om lag 125.000 per år. Da forutsettes det at alle hytter lar seg leie ut til Statskogpriser. En avhending av Mefurua fremstår som det grepet som med størst sikkerhet vil bringe foretaket i nærheten av balanse, sett hen til tilgjengelige data om vedlikeholdsetterslep/belegg/ inntjening. Her er det imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til både hva en avhending vil medføre av besparelser og gi av inntekter. På kort sikt må det imidlertid påregnes kortsiktige merkostnader i størrelsesordenen 250.000 – 500.000 til meglertjenester o.l. det første kalenderår for å avhende/rasjonalisere utleieporteføljen av eiendom.	Administrative konsekvenser vil i stor grad være knyttet til virkninger på kort sikt (tilførsel av ressurser/kjøp av tjenester i markedet for å håndtere omstillingen). De administrative konsekvensene på lengre sikt er usikre og avhengig av utfall av eventuelle avhendings-prosesser. Det er imidlertid rimelig å anta at kapasitet til skog-forvaltning vil kunne styrkes som følge av mindre arbeid med utleievirksomheten dersom hele/deler av den avhendes eller sette ut på åremål. Følgelig vil kommuneskogen settes bedre i stand til å håndtere sin kjernevirksomhet.
Økt vekt på samfunns mål	(--) antatt vesentlig mer negative, økonomiske konsekvenser enn nullalternativet. En orientering om samfunns mål vil måtte følges opp av tilførsel av mer administrativ kapasitet enn dagens situasjon. Eksempelvis for mer aktiv involvering i veilag, oppfølging av muligheter for teigjusteringer med videre. Estimater for økte kostnader er usikkert. Det er imidlertid rimelig å anta økt underskudd fra om lag 500.000 i nullalternativet til minimum 1.500.000 –2.000.000 per år ⁴ gjennom tilførsel av 0,5-1 årsverk. Det hefter mye usikkerhet til økt kostnadsbilde for øvrig ved kjøp av tjenester o.l. Dette avhenger i stor grad av hva generalforsamlingen vil ønske å prioritere innenfor rammene av begrepet «samfunns mål». Det er for eksempel i liten grad sannsynlig at en beleggskning vil vesentlig bedre foretakets finansielle situasjon.	Fordrer økt administrativ kapasitet og tilførsel av en ekstra ressurs/oppjustering av daglig ledes stillingsbrøk for driften av foretaket. Det er en risiko for at økt administrativ kapasitet innen dette alternativet ikke kommer skogforvaltningen til gode.

³ skala der +++ er mest fordelaktige økonomiske konsekvenser mens -- er de mest negative økonomiske konsekvensene (dfø, minimumsanalyse).

⁴ Årsverkskostnader er estimert ut fra SSBs tall: [Arbeidskraftkostnader \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/Arbeidskraftkostnader)

5. Prosjektgruppas vurdering

Prosjektgruppas overordnede vurdering er at samtlige utredede alternativer peker i retning av at det må endring til raskt. Disposisjonsfondet er snart tomt (igjen). Dagens resultater tilsier at foretaket vil ha behov for tilførsel av minst en million kroner fra kommunen annethvert år fremover om ingenting gjøres.

- Med dagens organisering av foretaket fører utleieeiendommen til at det blir for lite tid til profesjonell skogsdrift. Tilsvarende er ikke foretaket ressursatt, med verken tilstrekkelig ressurser eller kompetansen som trengs, for å drifte utleievirksomheten profesjonelt.
- Følgelig er nullalternativet ikke egnet for videre drift av foretaket. Ved å velge nullalternativet vil en videreføre en lite profesjonell skogforvaltning – og lite profesjonell eiendomsforvaltning – til en høy årlig kostnad for kommunen.

5.1 Veien videre

Nedenfor har prosjektgruppa beskrevet en mulig vei videre for prosessen. Som det fremgår av vurderingene ovenfor, og beskrivelsen av veien videre nedenfor, er prosjektgruppas vurdering at svaret på Rendalen kommuneskogers utfordringsbilde ligger et sted mellom alternativ 2 og 3.

- Prosjektgruppas hovedkonklusjon er at Rendalen kommuneskoger bør splittes opp for å sikre en bedre og mer hensiktsmessig drift av både skog og utleieeiendom. Dette er ikke tilfredsstillende per i dag.
  - Det er ikke er et mål å overføre underskuddet til en annen del av kommunen – det underliggende problemet må tas tak i og det har best forutsetninger for å håndteres ved oppsplitting.
- I umiddelbar fremtid mener prosjektgruppa at det bør etableres et utviklingsprosjekt og settes av ressurser til en prosjektstilling i foretaket. I første omgang i en avgrenset periode på 1-2 år fremover. Formålet med utviklingsprosjektet er tredelt. På kort sikt skal tilført(e) ressurs(er) bidra til følgende:
  - Frigjøre kapasitet til å profesjonalisere skogforvaltningen gjennom at daglig leder (nåværende stillingshjemmel) kan konsentrere seg om denne.
  - Profesjonalisere foretakets arbeid med utleieeiendom gjennom å tilføre denne kompetansen til foretaket og gjennom å i utviklingsprosjektet finne en god løsning for den videre driften og forvaltningen av utleieeiendommen (se nærmere beskrivelse av vurdert kompetansebehov, kapittel 5.1).
  - Øke inntjeningen og redusere underskuddet som hefter ved utleieeiendommene som foretaket forvalter gjennom å rasjonalisere driften og profesjonalisere forvaltningen av eiendommen.
- Det er for øvrig prosjektgruppas oppfatning at det haster med å komme i gang med endringsarbeidet. Det er ønskelig at generalforsamlingen så snart som mulig tar stilling til forslagene i denne rapporten.

Kontakt oss

Tore Kleppen

Ansvarlig partner

T +47 40 63 95 15

E thore.kleppen@kpmg.no

Mathias W. Johannessen

Prosjektleder

T +47 91 84 74 43

E mathias.johannessen@kpmg.no

Maria Halvorsen

Fagekspert

T +47 98 86 30 67

E maria.halvorsen@kpmg.no

kpmg.no

Saksframlegg

Vår ref.:

23/10828 - 1

Dato:

17.08.2023

Saksbehandler:

May Britt Haugen

Behandling av saken:

Saksnr.

10/23

63/23

Utvalg

Styret for Rendalen kommuneskoger KF

Kommunestyret

Møtedato

15.09.2023

21.09.2023

SAK TIL GENERALFORSAMLING: Strategiske valg for videre drift av Rendalen kommuneskoger KF

Saksopplysninger:

KPMG gjennomførte forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Rendalen kommuneskoger KF høsten 2022. I rapporten var en av anbefalingene å gjennomføre en helhetlig vurdering av videre drift av foretaket:

«Kommunen bør gjøre en helhetlig vurdering av Rendalen kommuneskoger KFs videre drift, herunder foreta prinsipielle avklaringer vedrørende følgende momenter

- *Økonomiske ambisjoner for Rendalen kommuneskoger KF*
- *Kjerneområder (inkludert prinsipielle betraktninger vedrørende avveininger mellom å prioritere skogsdrift og hytteutleie/eiendomsutvikling)*
- *Ressursbruk opp mot dagens ambisjoner*
- *Betraktninger rundt rollen foretaket skal fylle, for eksempel i dialog med grunneiere og andre berørte parter».*

Med tilslutning og finansiering fra Generalforsamling har foretaket engasjert KPMG for å fasilitetere denne prosessen og å utarbeide rapporten. Prosjektgruppe ble foreslått av styret og godkjent av Generalforsamling. Prosjektgruppe har bestått av:

Henning Dalbakk (Styreleder)

Tore Jevnaker (Nestleder)

Gunn Randi Finstad (Grunneiers representant i styret)

Mari Holien (Kommunedirektørs representant i styret)

Jørn Heiberg (vara til styret)

Ylva Sneltvedt (vara til styret)

Monica Bruun (vara til styret)

Jens Sandbakken (vara til styret)

Prosjektgruppe har hatt følgende møter:

Møtedato	Tema
26. Mai	Workshop. Strategisk målbilde for Rendalen kommuneskoger KF.
13. Juni	Teams-møte. Avstemming av rapportens retning og forberedelse til møte med Formannskapet.
20. Juni	Møte med Formannskap og gruppeleder i SV og H. Prosjektgruppe ønsket å innhente innspill for retningen til den videre prosessen og hvilke alternativer som skulle utredes videre. Det ble også lagt til rette for medvirkning ved at innspill fra partiene kunne ettersendes.
20. Juni	Arbeidsmøte i prosjektgruppe. SWOT-analyse. Konsekvenser av alternativene diskuteres. Rapportens innhold kompletteres med prosjektgruppas synspunkter.
17. August	Teams-møte. Gjennomgang av utkast fra KPMG.
22. August	Teams-møte. Gjennomgang av utkast fra KPMG.
6. September	Teams-møte. Ferdigstilling av rapport.

Rapporten oppsummerer først dagens situasjon for foretakets virksomheter. Deretter utredes følgende 3 alternativer:

1. Å fortsette som i dag
2. Å etterstrebe budsjettbalanse
3. En drift i underskudd, som er tuftet på tydelige samfunns mål

Det vises til rapporten for nærmere beskrivelse.

Saksvurdering:

De senere årene er det besvart mange bestillinger, utredning, evalueringer og utarbeidet rapporter. Disse dokumentene har pekt på hovedutfordringene i foretaket; begrenset kapasitet til å følge opp drift av eiendommen, og særlig skogsdriften, og underskudd i utleievirksomhet. 30 % stillingsressurs er ikke tilstrekkelig for å forvalte eiendommens ressurser, med skog, jakt og fiske, og samtidig drifte 15 utleieobjekter på en profesjonell måte. Prosjektgruppa mener kommunen som skog- og grunneier bør drifte eiendommen på en forbilledlig måte. Senere års styringsdokumenter, som årsberetninger og økonomiplaner, har pekt på økonomiske utfordringer og behov for organisatoriske endringer.

Prosjektgruppas overordnede vurdering er at det må endring til raskt. Om ingenting gjøres vil foretaket ha behov for tilførsel av ca. 1 million annethvert år. Dette tilsvarer alternativ 1. Samtidig opprettholdes en drift av skogeiendommen hvor etterslep vedvarer og hvor kommunen er en passiv part i grunneiersamarbeidene/ikke kan bidra til næringsutvikling. I tillegg opprettholdes en utleievirksomhet som i tillegg til å belaste kommunen med store underskudd, kan tilskrives liten samfunnsnytte med dagens driftsform.

Prosjektgruppe mener at drift av foretaket med dagens oppgaveportefølje mot budsjettbalanse ikke er mulig, altså alternativ 2. Dette har bakgrunn i begrensede muligheter for å øke inntektene. Det vises til rapporten for nærmere beskrivelse av utfordringsbildet. Dersom foretaket skal driftes mot budsjettbalanse, må utleieobjektene avhendes for å kutte de vesentlige kostnadsdriverne i foretaket.

Prosjektgruppa mener den beste løsningen er en mellomting mellom alternativ 2 og 3. Hovedkonklusjonen i prosjektgruppa er at virksomhetene i foretaket bør splittes opp for å sikre en mer hensiktsmessig drift av både skog og utleieobjekter. Utleieobjektene anbefales fjernet fra foretakets oppgaveportefølje. Dette gir mulighet til å profesjonalisere både skogsdrift/eiendomsforvaltning og utleievirksomheten.

Ren utleievirksomhet er etter prosjektgruppas syn en driftsform som bidrar lite med positive ringvirkninger for kommunen og kommunens innbyggere. Å drifte utleieobjektene i konkurranse med private tilbydere i markedet reiser også prinsipielle spørsmål. Dersom kommunen skal kunne forsvare de store underskuddene det medfører å eie disse objektene, mener prosjektgruppa at eiendommen må driftes på en annen måte, som i større grad skaper aktivitet i samfunnet eller på annen måte kommer kommunens innbyggere og tilreisende til gode. Dersom dette ikke er tilfelle, bør det innhentes takster for samtlige objekter slik at disse kan avhendes. Å beholde disse eiendommene må tilføre samfunnet noe som kan begrunne den store kostnaden.

Prosjektgruppa mener alternativ 3 er relevant for utleieobjektene. Derfor foreslår prosjektgruppa at det opprettes et 2årig utviklingsprosjekt som har som formål å avklare muligheter og begrensninger for eiendommene, og muligheter for videre drift av eiendommene med en annen driftsform og eventuell organisering av dette. Dette forutsetter at Generalforsamling jobber fram tydelige samfunns mål for driften. Prosjektet legges administrativt under Kommunedirektør.

I prosjektperioden foreslåes at utleieobjektene driftes videre gjennom Rendalstunet. Ansvar for bygningsmassen overføres prosjektet med det underskuddet dette medfører. Det foreslåes at Mefurua og Sønsvika fjernes fra foretakets portefølje og legges inn under prosjektet. Alternativet er å stenge hyttene for utleie eller å leie dem ut på åremål i denne perioden. Begge alternativer reduserer underskuddet betydelig, og anslagsvis med ca. kr 300 000 i året. Det er altså potensiale for å redusere prosjektkostnad med 600 000 ved å stenge hytter for utleie i prosjektperioden. Det tas forbehold om at det kan bli behov for kjøp av konsulenttenester i prosjektet. Prosjektgruppe foreslår at det bevilges 2 500 000 kroner til prosjektet fra kommunens disposisjonsfond.

Ved å fjerne utleievirksomhet fra foretakets oppgaveportefølje løses kapasitetsmessige utfordringer for drift av eiendommen/skogsdriften ved at dagens ressurs på 30 % beholdes for å betjene denne virksomheten. Dersom dette fremdeles skal utføres i et kommunalt foretak medfører dette 200 000 kroner i årlige kostnader til styret, regnskap-, sekretær- og revisjonstjenester. I tillegg kommer administrative kostnader knyttet til betjening av styret. Den økonomiske ambisjonen for denne delen av virksomheten vil dermed bli å drive i budsjettmessig balanse over tid – altså alternativ 2.

Prosjektgruppa legger fram samlet innstilling for punkt 1-3 og punkt 5, men har ikke kommet til enighet for punkt 4. Prosjektgruppemedlemmer Ylva Sneltvedt og Mari Holien ønsker at det legges fram alternativt forslag til punkt 4.

Prosjektgruppas forslag til innstilling:

1. Det opprettes et 2årig utviklingsprosjekt for utleieenheter med spesielt fokus på Mefurua og Sønsvika.

- Prosjektet legges under Kommunedirektør.
- Oppstart for prosjektet er snarest mulig og senest 31. mars 2024.
- Ansvar for objektene/bygningsmassen overføres til prosjektet fom. oppstartsdato for prosjektet.
- Rendalstunet drifter utleievirksomhet videre i prosjektperioden

2. Prosjektet må avklare:

- Driftsform

- Hvilke samfunns mål/samfunnsnytte driften tilfører kommunen
- Organisering
- Investeringsbehov og driftskostnader knytta til ulike driftsmodeller
- Budsjet og finansiering

3. Prosjektet finansieres av kommunens disposisjonsfond med en total kostnad på 2 500 000 kroner fordelt på 2 års prosjektperiode.

Flertalletsforslag til punkt 4:

4. Skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperiodens utløp gjøres en vurdering av om det er hensiktsmessig å avvikle foretaket og legge drift av skog og utmark under kommunedirektør. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Mindretallets forslag til punkt 4:

4. Rendalen kommuneskoger KF avvikles fom. 1.1.2024 og ansvaret for drift og forvaltning av kommunens skog- og utmarkseiendommer inkludert jakt og fiske overføres til kommunedirektør fra samme dato.

5. Ved prosjektperiodens utløp gjøres ny vurdering av videre drift eller avhending av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evaluering er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Styret for Rendalen kommuneskoger KF 15.09.2023

Behandling

Prosjektgruppas forslag til innstilling enstemmig vedtatt som innstilling til kommunestyret.

Vedtak

Styret fremmer innstillingen videre fra prosjektgruppa til kommunestyret.

1. Det opprettes et 2årig utviklingsprosjekt for utleieenhetene med spesielt fokus på Mefurua og Sølsvika.

- Prosjektet legges under Kommunedirektør.
- Oppstart for prosjektet er snarest mulig og senest 31. mars 2024.
- Ansvar for objektene/bygningsmassen overføres til prosjektet fom. oppstartsdato for prosjektet.
- Rendalstunet drifter utleievirksomhet videre i prosjektperioden

2. Prosjektet må avklare:

- Driftsform
- Hvilke samfunns mål/samfunnsnytte driften tilfører kommunen
- Organisering
- Investeringsbehov og driftskostnader knytta til ulike driftsmodeller
- Budsjet og finansiering

3. Prosjektet finansieres av kommunens disposisjonsfond med en total kostnad på 2 500 000 kroner fordelt på 2 års prosjektperiode.

Flertalletsforslag til punkt 4:

4. Skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperiodens utløp gjøres en vurdering av om det er hensiktsmessig å avvikle foretaket og legge drift av skog og utmark under kommunedirektør. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Mindretallets forslag til punkt 4:

4. Rendalen kommuneskoger KF avvikles fom. 1.1.2024 og ansvaret for drift og forvaltning av kommunens skog- og utmarkseiendommer inkludert jakt og fiske overføres til kommunedirektør fra samme dato.

5. Ved prosjektperiodens utløp gjøres ny vurdering av videre drift eller avhending av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evaluering er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Kommunestyret 21.09.2023

Behandling

Sak til generalforsamling: Strategiske valg for videre drift av Rendalen kommuneskog, foreslått av Arne Hagetrø, Arbeiderpartiet

Som styrets vedtak med følgende endring: nytt punkt 4: skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen Kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperioden utløp høres en evaluering av videre driftsform av foretaket. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperioden utløp.

Nytt punkt 5: ved prosjektperiodens utløp gjøres en ny vurdering av driften av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp

Votering nr 2 - Votering over alternativer

Prosjektgruppas forslag med flertallsforslag til punkt 4: 1 stemme (6%) - H 1

Endringsforslag fra Rendalen Arbeiderparti v/ representant Arne Hagetrø: 16 stemmer (94%) - Ap 9, Sp 6, SV 1

Votering nr 1 - Votering over alternativer

Alternativ: **Prosjektgruppas forslag med mindretallsforslag til punkt 4**

For: 0 stemmer (0%)

Mot: 17 stemmer (100%) - Ap 9, H 1, Sp 6, SV 1

Vedtak

Som styrets vedtak med følgende endring: nytt punkt 4: skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen Kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperioden utløp høres en evaluering av videre driftsform av foretaket. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperioden utløp.

Nytt punkt 5: ved prosjektperiodens utløp gjøres en ny vurdering av driften av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp

1. Det opprettes et 2-årig utviklingsprosjekt for utleieenhetene med spesielt fokus på Mefurua og Sølsvika.

- Prosjektet legges under Kommunedirektør.
- Oppstart for prosjektet er snarest mulig og senest 31. mars 2024.
- Ansvar for objektene/bygningsmassen overføres til prosjektet fom. oppstartsdato for prosjektet.
- Rendalstunet drifter utleievirksomhet videre i prosjektperioden

2. Prosjektet må avklare:

- Driftsform
- Hvilke samfunns mål/samfunnsnytte driften tilfører kommunen
- Organisering
- Investeringsbehov og driftskostnader knytta til ulike driftsmodeller
- Budsjet og finansiering

3. Prosjektet finansieres av kommunens disposisjonsfond med en total kostnad på 2 500 000 kroner fordelt på 2 års prosjektperiode.

4. Skog- og utmarkseiendommer driftes videre av Rendalen kommuneskoger KF i prosjektperioden. Ved prosjektperiodens utløp høres en evaluering av videre driftsform av foretaket. Frist for å gjennomføre denne evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

5. Ved prosjektperiodens utløp gjøres en ny vurdering av driften av utleieobjektene. Frist for å gjennomføre evalueringen er 2 måneder etter prosjektperiodens utløp.

Epost mottatt den 24. februar

Administrasjonen arbeider med å lage en eierskapsmelding for Rendalen kommune, og denne forventes å kunne fremmes for politisk behandling i 3. kvartal 2025. Kommunen er med i et utviklingsprosjekt sammen med Framsikt for å lage en digital løsning som kan implementeres inn i allerede eksisterende funksjonalitet i Framsikt, og slik skape god samhandling mellom planprosesser, årsrapportering og overordnet målstruktur i kommunen. Dette arbeidet forventes ikke ferdigstilt før årsskiftet 2025/2026, men det vil kunne fremmes en eierskapsmelding før dette utenom at systemet er tatt i bruk basert på de maler man senere vil benytte i digital utgave.

I arbeidet med Framsikt baseres dette på KS sine anbefalinger, samt at det i referansegruppa er både mindre og større kommuner som har mye erfaringer med eierskapsmeldinger og hvordan disse bør bygges opp for å fungere best mulig. Administrasjonen arbeider for at det skal kunne gis en presentasjon av et utkast til eierskapsmelding før sommeren 2025, med endelig vedtak innen utgangen av 3. kvartal.

Med hilsen

Anne Lise Trøen
Kommunedirektør
Stab

Kommunedirektørens oppfølging av forenklet etterlevelseskontroll - utleieboliger

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

02/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-216 - Revisjon

Arkivsaknr 24/306 - 19

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.
2. Kontrollutvalget ber om skriftlig tilbakemelding innen utgangen av 2025 når de nye rutineene er under innarbeidelse.

Vedlegg

Tilbakemelding forenklet etterlevelseskontroll husleie bolig
Nummerert brev nr 1 - Prinsipper for håndtering av utleieboliger

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet en forenklet etterlevelseskontroll av håndtering av utleieboliger i sitt møte 23.09.24 i sak 21/24.

Revisor avdekket mangler for kommunens håndtering av utleieboliger. Det skal foreligge husleieavtaler for alle leieforhold, og disse skal signeres i samsvar med gjeldende delegeringsreglement. Revisjonen har kontrollert 15 husleieavtaler inngått i perioden 1994 - 2023, og har avdekket at to av disse ikke var signert av begge parter. I forbindelse med gjennomføringen av attestasjonsoppdraget ble det også avdekket at kommunen mangler tilfredsstillende skriftlige rutinebeskrivelser for utleie av kommunale boliger.

Basert på revisjons uttalelse og nummerert brev (vedlagt), vedtok kontrollutvalget dette:

- Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering. Kontrollutvalget merker seg at attestasjonsuttalelsen ikke er levert innen seneste frist i kommunelovens § 24-9, siste ledd.
- Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene i prinsippene for håndtering av utleieboliger i perioden 01.01.2023 - 31.12.2023. Redegjørelsen sendes kontrollutvalget innen 01.11.2024.

Sekretariatet har mottatt svar fra kommunedirektøren den 12.02.2025 om at arbeidet med oppfølgingen pågår. Det er nedsatt en administrativ arbeidsgruppe som går gjennom oppfølgingspunktene. Gruppen ser også på hvordan kravene i ny boligsosial lov fra 2023 kan innarbeides med rutiner og ansvar.

Redegjørelsen viser at det arbeides med

- implementering av Husbankens digitale verktøy for boligsosialt arbeid.
- funksjonalitet i øvrig boligsosialt arbeid i kommunen, inkludert rutiner og sjekklister.
- utarbeidelse av prosjektskisse for etablering av boligansvarlig i kommunen.
- utarbeidelse for rutiner for intern arbeidsflyt og ansvarsfordeling i kommunen.

Det er et mål at man i løpet av høsten 2025 skal ha boligansvarlig på plass og digitalt verktøy for boligsosialt arbeid.

Vurdering

Vesentlige avvik i økonomiforvaltningen skal varsles kontrollutvalget som nummerert brev. Det er kommunedirektørens ansvar å sørge for at forholdet blir rettet opp, og kontrollutvalget skal å påse at forholdene blir rettet eller fulgt opp. Kommunedirektørens tilbakemelding viser at forholdene er under oppfølging, og at det sees i en større sammenheng med ansvaret som følger i ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet.

Økonomisjef Lars Erik Bjøntegård kommer i møtet for å orientere nærmere om arbeidet, og kan svare på spørsmål fra utvalget.

Vår vurdering er at kontrollutvalget kan ta tilbakemeldingen til orientering, og be om en skriftlig tilbakemelding når de nye rutinene er under innarbeidelse.

Konklusjon

Arbeidet med oppfølgingen etter den forenklede etterlevelseskontrollen er i prosess, og kontrollutvalget kan be om en skriftlig tilbakemelding når rutinene er under innarbeidelse.

Tilbakemelding etter forenklet etterlevelseskontroll 2023

Att: Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Kommunen har nedsatt en administrativ arbeidsgruppe for å se på de tilbakemeldingspunkter som ble gitt etter forenklet etterlevelseskontroll 2023. Gruppen består av det som tidligere internt har blitt benevnt boligteamet, samt utvidet med ressurser fra administrasjonen.

Arbeidsgruppa består per i dag av:

Jens Sandbakken - personalsjef
Lars Erik Bjøntegaard – økonomisjef
Mari B. Myrvang – Helse- og omsorgssjef
Tore Hornseth – Virksomhetsleder PND
Marie Giil – Oppvekstsjef
Stine Brennodden - digitaliseringskonsulent

Ny boligsosial lov (Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet) hadde ikrafttredelse 01.07.2023 og denne definerer i §3 at kommunens ansvar er å gi individuelt tilpasset bistand for alle som oppholder seg i kommunen, og som jf §6 er å definere som vanskeligstilte på boligmarkedet.

Arbeidet med å ivareta forpliktelsene som ligger i den nye loven fordrer at kommunen klarer å vedta enkeltvedtak for den enkelte søker av en ledig kommunal bolig som gir et helhetlig vedtak med individuelt tilpasset bistand. Det kan også skje via annet tjenestemottak at denne viser seg å ha behov for boligtiltak da andre forhold som helse, økonomi m.m. spiller inn i helhetsvurderingen av hva individuelt tilpasset bistand er og bolig er et element som defineres her.

Kommunene har hatt en fragmentert oppfølging av boligmassen, både omsorgsboliger, ordinære utleieboliger og flyktningeboliger, og nå nylig rekrutteringsboliger som kom inn i porteføljen etter realisering av bygg i 2024.

I arbeidet med å se på de enkeltområdene som ble påpekt under etterlevelseskontrollen ble det tydelig at man har behov for en større samlokalisering av tjenestetilbudet, slik at man oppfyller intensjonen i ny lov med individuelt tilpasset bistand. Behovet for en felles boligansvarlig i kommunen som kan påse på et overordnet nivå at kommunen oppfyller lovens intensjoner, samt sikrer gode interne og administrative rutiner, er vurdert som et behov for fremtiden.

I arbeidet til boligtemaet er det per i dag følgende punkter under prosess:

- Implementering av Kobo, Husbankens digitale verktøy for boligsosialt arbeid
  - o Systemet har funksjonalitet for oppdatering av husleiekontrakter slik at disse er lovmessig i orden, faktureringsmodul som håndterer oppfølging og regulering, samt søknadsportal for innbyggere for alle kommunens tilgjengelige boliger
  - o Funksjonalitet for øvrig boligsosialt arbeid i kommunen, herunder rutiner og sjekklister for arbeidet ned i virksomhetene og i boligteam/boligansvarlig.

- Utarbeidelse av prosjektskisse for etablering av en boligansvarlig i Rendalen kommune
  - o Skisse er vist nedenfor og det arbeides med finansiering av stillingen, både som kompetanse- og tjenesteutviklingstilskudd via Statsforvalter samt annen og/eller intern finansiering i kommunen
- Utarbeidelse av rutiner for intern arbeidsflyt og ansvarsfordeling: noe uavhengig av implementering av Kobo samt en boligansvarlig vil det være behov for å etablere rutiner for ansvarsfordeling på de ulike virksomhetene, krav og kriterier for tildeling av kommunal bolig enten som vedtatte retningslinjer eller en kommunal forskrift m.m.

Arbeidet med de oppgitte punkter vil foregå utover våren 2025 og et tentativt mål er at man høsten 2025 kan ha en boligansvarlig på plass, samt ha tatt i bruk Kobo som et digitalt verktøy for flere av de påpekte områdene.

Boligtemaet, Rendalen 12.02.2025

Prosjektskisse Boligansvarlig i Rendalen kommune – utkast januar 2025

1. Prosjektnavn

Boligansvarlig i Rendalen

2. Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å etablere en boligansvarlig stilling i kommunen for å forbedre boligforvaltningen, sikre tilstrekkelig boligtilbud, og støtte innbyggerne med boligrelaterte spørsmål og utfordringer.

3. Målsettinger

- **Forbedre boligforvaltningen:** Sikre effektiv administrasjon og vedlikehold av kommunale boliger.
  - o **Effektiv administrasjon:** Implementere et boligforvaltningssystem som gir oversikt over alle kommunale boliger, inkludert vedlikeholdsbehov, leiekontrakter og beboerhistorikk.
  - o **Vedlikeholdsplan:** Utvikle og følge en systematisk vedlikeholdsplan for å sikre at alle kommunale boliger er i god stand og oppfyller gjeldende standarder.
  - o **Kvalitetskontroll:** Gjennomføre regelmessige inspeksjoner og kvalitetskontroller for å identifisere og utbedre eventuelle problemer tidlig.
- **Øke boligtilbudet:** Identifisere og utvikle nye boligprosjekter for å møte etterspørselen.
  - o **Kartlegging av behov:** Utføre en grundig analyse av boligbehovet i kommunen, inkludert demografiske trender og fremtidige prognoser.
  - o **Utvikling av nye prosjekter:** Samarbeide med private utviklere og investorer for å planlegge og gjennomføre nye boligprosjekter som møter identifiserte behov.

- **Innovative løsninger:** Utforske og implementere innovative boligkonsepter, som modulære boliger eller bærekraftige byggemetoder, for å øke boligtilbudet på en kostnadseffektiv måte.
- **Støtte innbyggerne:** Gi råd og veiledning til innbyggere om boligrelaterte spørsmål, inkludert leie, kjøp, og vedlikehold.
  - **Rådgivningstjenester:** Etablere en rådgivningstjeneste som gir innbyggere informasjon og veiledning om boligrelaterte spørsmål, inkludert leie, kjøp, vedlikehold og juridiske rettigheter.
  - **Tilgjengelighet:** Sikre at rådgivningstjenestene er lett tilgjengelige for alle innbyggere, inkludert de med spesielle behov eller begrenset mobilitet.
  - **Samarbeid med andre tjenester:** Jobbe tett med andre kommunale tjenester og frivillige organisasjoner for å tilby helhetlig støtte til innbyggere som trenger hjelp med boligrelaterte utfordringer.

Disse utdypede målsettingene vil bidra til å sikre at prosjektet dekker alle viktige aspekter av boligforvaltning og innbyggerstøtte, og at det gir konkrete og målbare resultater.

4. Målgruppe

- Innbyggere i kommunen som trenger boligrelatert støtte.
- Kommunale avdelinger som jobber med boligforvaltning og utvikling.
- Potensielle investorer og utviklere av boligprosjekter.

5. Prosjektomfang

- **Kartlegging av eksisterende boligtilbud:** Gjennomføre en grundig analyse av dagens boligtilbud og identifisere behov for forbedringer.
- **Utvikling av nye boligprosjekter:** Samarbeide med utviklere og investorer for å planlegge og gjennomføre nye boligprosjekter.
- **Rådgivning og støtte:** Tilby rådgivningstjenester til innbyggere om boligrelaterte spørsmål.

6. Ressurser

- **Personell:** Ansette en boligansvarlig med relevant erfaring og kompetanse.
- **Budsjett:** Allokere nødvendige midler for lønn, administrasjon, og prosjektutvikling.
- **Teknologi:** Implementere et boligforvaltningssystem for å effektivisere administrasjonen.

7. Tidsplan

- **Fase 1 (1-3 måneder):** Kartlegging av eksisterende boligtilbud og behov.
- **Fase 2 (4-6 måneder):** Utvikling av nye boligprosjekter og samarbeid med investorer.
- **Fase 3 (6-12 måneder):** Implementering av rådgivningstjenester og boligforvaltningssystem.

8. Risikovurdering

- **Finansielle risikoer:** Sikre tilstrekkelig finansiering for prosjektet.

- **Prosjektforsinkelser:** Utvikle en detaljert tidsplan og overvåke fremdriften nøye.
- **Mangel på samarbeid:** Etablere klare kommunikasjonskanaler med alle involverte parter.

9. Suksesskriterier

- Økt tilfredshet blant innbyggere med boligtilbudet.
- Effektiv administrasjon og vedlikehold av kommunale boliger.
- Vellykket gjennomføring av nye boligprosjekter.

KPMG AS
Vangsveien 73
N-2317 Hamar

Telephone +47 45 40 40 63
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Styret i Rendalen Kommune
Hanestadveien 1
2484 Rendalen

Att.: Kontrollutvalget

Brevnummer: 1

Brev til kontrollutvalget etter forenklet etterlevelseskontroll for 2023

Vi har utført forenklet etterlevelseskontroll for 2023 som har omhandlet kommunens utleie av kommunale boliger både innenfor helse og omsorg og PND. Vi vil påpeke overfor kontrollutvalget forhold vi er blitt kjent med under revisjonen og som i henhold til revisorloven § 9-5 og RSK301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen punkt 17, krever skriftlig rapportering fra valgt revisor. Utover lovpålagte krav til kommunikasjon omfatter brevet forhold som etter vårt skjønn er relevant for kontrollutvalgets tilsyn.

Mangler i kommunens interne kontroll med innvirkning på revisjonens utførelse

Selskapets interne kontroll har gjennom året vært mangelfull på området knyttet til utleie av kommunale boliger da det ikke foreligger nedskrevne rutiner på området. Det ble ved kontroll av 15 aktive leiekontrakter avdekket at to av disse kontraktene ikke var signert av leietaker. Videre registrerer vi at det ikke er foretatt regulering av husleie på kommunale boliger de siste årene. I kontrakter inngått før 2010 er det angitt at husleie reguleres ett år etter inngått kontrakt og senere kan reguleres etter endring i konsumprisindeksen. Leien for disse enhetene er regulert ett år etter inngått kontrakt, men ikke senere.

Vi vil anbefale ledelsen å sørge for at det utarbeides tilfredsstillende rutiner på området for utleie av kommunale boliger slik at det for etterfølgere i stillinger er enkelt å tre inn i oppgaven. Vi vil også anbefale kommunen å justere sine leiekontrakter slik at det fremkommer at leien reguleres jevnlig. Vi avgir som følge av dette en erklæring hvor vi konkluderer med at økonomiforvaltningen knyttet til utleie av kommunale boliger er forsvarlig.

Vi ber om at ledelsen vurderer våre anbefalte forbedringer i internkontrollen.

Vi gjør oppmerksom på at vi i samsvar med revisorloven § 9-5 plikter å se etter at de kommuniserte forholdene er behandlet av kontrollutvalget. Vi ber om skriftlig tilbakemelding straks de ovennevnte forholdene er behandlet av kontrollutvalget, herunder kopi av møteprotokoll.

For ordens skyld minner vi om at dette brevet i henhold til bokføringsloven er å anse som oppbevaringspliktig regnskapsmateriale. Vi vil takke for et hyggelig og konstruktivt samarbeid med dere i forbindelse med vår revisjon. Vennligst ta kontakt med undertegnede dersom dere har spørsmål til brevet eller ønsker å diskutere innholdet nærmere.

Offices in:

© KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.
Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Tromsø
Alta	Finnsnes	Molde	Trondheim
Arendal	Hamar	Sandefjord	Tynset
Bergen	Haugesund	Stavanger	Ulsteinvik
Bodø	Knarvik	Stord	Ålesund
Drammen	Kristiansand	Straume	

Med vennlig hilsen

Tynset, 12. september 2024
KPMG AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Thore Kleppen', written in a cursive style.

Thore Kleppen
Statsautorisert revisor

Vurdering av kontrollutvalgets budsjett for 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

03/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/293 - 19

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar sekretariatets budsjettkontroll i mars 2025 til orientering. Sekretariatet legger frem en budsjettkontroll i junimøtet med en vurdering av besparelser og mulige inndekninger.

Vedlegg

Kontrollutvalgets budsjett for 2025 - endelig

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2025 ble vedtatt av kommunestyret. Etter at budsjettforslaget ble utarbeidet er det inngått en ny avtale for revisjonstjenestene. Sekretariatet legger derfor frem en vurdering av kontrollutvalgets budsjett for 2025 opp mot det inngåtte tilbudet.

Kjøp av revisjonstjenester er budsjettet til kr 650 000. Det inngåtte tilbudet angir et årlig forbruk på kr 737 500. Av dette utgjør regnskapsrevisjonen kr 233 500 og forvaltningsrevisjon/eierskapkontroll kr 504 000. Vi får da et merforbruk på kr 157 500 på denne tjenesten.

I prisen for forvaltningsrevisjon/eierskapkontroll inngår dette:

- Kr 400 000 forvaltningsrevisjon på 250 timer
- Kr 64 000 eierskapkontroll på 80 timer
- Kr 32 000 rådgivning/undersøkelser i forkant av forvaltningsrevisjon og lignende
- Kr 8 000 for oppmøtepris på 5 møter (inkluderer reise, kjøretid, kjøregodtgjørelse, bompenger og diett)

I avtalen ligger det også en klausul om at merarbeid for revisjonen på grunn av forsinkelser og forhold som gir merarbeid fra administrasjonen, skal timebetales.

Vurdering og konklusjon

Dersom avtalen for revisjonstjenester gjennomføres med det som inngår i tilbudet, vil det gi et overforbruk på kr 157 500. I 2025 er det ikke lagt opp til å gjennomføre eierskapkontroll, og dette utgjør kr 64 000. Det kan også være at oppmøtepris og rådgivning kan reduseres en del. Vi må ha noe erfaring for å vurdere hva behovet er når det gjelder rådgivning/oppmøtepris. Det er derfor mulig at et overforbruk kan reduseres på denne posten.

Et annet moment som kan øke kostnaden, er at kostnadene administrasjonens bruk av revisjonstjenestene. Det kan være et behov for flere timer til rådgivning eller andre forhold som fører til økte kostnader enn budsjettet. Dette må også vurderes ut fra erfaring.

I årsmeldingen for kontrollutvalget for 2024 fremgår det at godtgjøring til kontrollutvalgets medlemmer er langt lavere enn budsjettet. Dersom den samme trenden fortsetter, så vil noe av overforbruket kunne hentes inn på dette.

Sekretariatet anbefaler at en eventuell budsjettjustering avvendes til møtet i juni, slik at det kan gjøres en best mulig vurdering av hvilke kostnader som kan reduseres. Kontrollutvalgets drift er små budsjettposter i forhold til kostnadene for revisjon og sekretariat, men det vil

vurderes om det om det kan gjøres besparelser på alle budsjettpostene. Sekretariatet vil forsøke å holde kostnadene på et minimum.

Konto	Beskrivelse	Forslag budsjett 2025	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Kommentar
10804	Møtegodtgjørelse (5 møter)	50000	76480	12500	Kommunes satser for møtegodtgjøring, 6 møter
10808	Tapt arbeidsfortjeneste	10000	0	0	Økning pga usikkerhet ved nytt kontrollutvalg
10991	Arbeidsgiveravgift 6,4%	3200	3279	754	Sone III = 6,4 % av godtgjøringer
Sum godtgjørelser		63200	79759	13254	
11004	Abonnement, aviser og tidsskrifter	4500	0		
11152	Beverting	10000	6695	0	
11504	Opplæring/kurs	30000	37120	0	Alle medl mulighet til kurs
11508	Oppholdsutg. Kurs	10000	0	0	
11602	Reise/diett	5000	858	408	
11703	Reiseutg, ikke opplysning.plikt	2000	2039	0	
11951	Kontingenter, lisenser	0	0	0	Medlemskontingent FKT
Sum kontrollutvalgets drift		61500	46712	408	
12702	Kjøp sekretariat kontrollutvalg	260000	239000	228000	Konsumprisjustert
13712	Kjøp Revisjonstjenester	580000	474000	526000	Forslag fra styret
Sum kjøp fra foretak		840000	713000	754000	
Totalt		964700	839471	767662	

Dialogmøte med ordfører

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

04/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/294 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen som fremkom i dialogen til orientering.

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets årsplan for 2025 har utvalget vedtatt at de skal ha et dialogmøte med ordfører i januar og september. Hensikten er å holde hverandre oppdatert om hverandres arbeid.

Kommunestyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten. Kontrollutvalget sin rolle er å gjennomføre den løpende kontrollen med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret. Det krever god samhandling med forståelse for hverandres roller. Kontrollutvalget har behov for innsikt i kommunens utfordringer og styrker slik at de kan bidra med nyttig styringsinformasjon til kommunestyret.

Kontrollutvalget skal i løpet av året bestille en forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll, og det er nyttig for utvalget å høre ordførers vurdering av temaene som er satt opp i plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kontrollutvalget har fått delegert myndighet til å endre rekkefølgen av temaene dersom det fremkommer informasjon som gjør at det kan være nyttig å endre rekkefølgen. Det kan også være et spørsmål om hva som bør prioriteres av forvaltningsrevisjon av kommunens egen tjenester, eller forvaltningsrevisjon i selskaper.

Ordfører er bedt om forberede seg på dette:

- Kontrollutvalget ønsker en dialog med ordfører for å høre om det er områder ordfører ser det kan være knyttet risiko til dersom kommunens tjenester ikke tilfredsstiller lovkrav eller utføres slik kommunestyret har vedtatt.
- Kontrollutvalget vil høre om kommunestyrets rutiner for å følge opp at kommunens selskap blir drevet i samsvar med kommunestyrets vedtak. Det kan tas utgangspunkt i eksempler fra et par selskap og hvordan forberedelse til representantskap/generalforsamling gjøres. Rapporteres det fra disse møtene til kommunestyret? Videre vil vi gjerne høre hvordan eierskapsmeldingen brukes.

Ordfører er bedt om å sette av tiden mellom kl. 10.00 og 11.00 for en dialog med kontrollutvalget.

Vurdering og konklusjon

Siden hensikten med dialogmøtet er å holde hverandre oppdatert om hverandres arbeid, kan leder gjerne ta en gjennomgang av kontrollutvalgets årsplan.

I denne saken er det kontrollutvalget som styrer dialogen. Utvalgets medlemmer bør tenke gjennom hva som er relevant for deres rolle som kontrollorgan. Ut fra dialogen i møtet kan det komme frem informasjon som det er ønskelig å fortsette dialogen på. Kontrollutvalget må vurdere om de tar informasjonen til orientering, eller om de ønsker/ser det som nødvendig med oppfølging.

Gjennomgang av oppdragsavtale for revisjonstjenestene

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

05/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/293 - 21

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar sekretariatets gjennomgang av oppdragsavtalen av revisjonstjenester for KPMG AS til orientering.

Vedlegg

Regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon

Bakgrunn

KPMG AS er valgt som tilbyder av revisjonstjenestene for Rendalen kommune for 2025 og 2026, med mulighet til forlengelse med opsjon for 1 + 1 år. På møtet vil sekretariatet ta en gjennomgang av oppdragsavtalen og KPMG sin plan for hvordan de vil gjennomføre regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon/eierskapskontroller og hvordan vi forstår denne.

Sekretariatet har gjennomført et oppstartsmøte med KPMG for en gjennomgang av oppdragsavtalen. KPMG vil ha en presentasjon til kontrollutvalget på utvalgets neste møte, og dette kan sees på som en forberedelse til det.

Hensikten med saken

Kontrollutvalget skal bli bedre kjent med KPMG sitt tilbud.

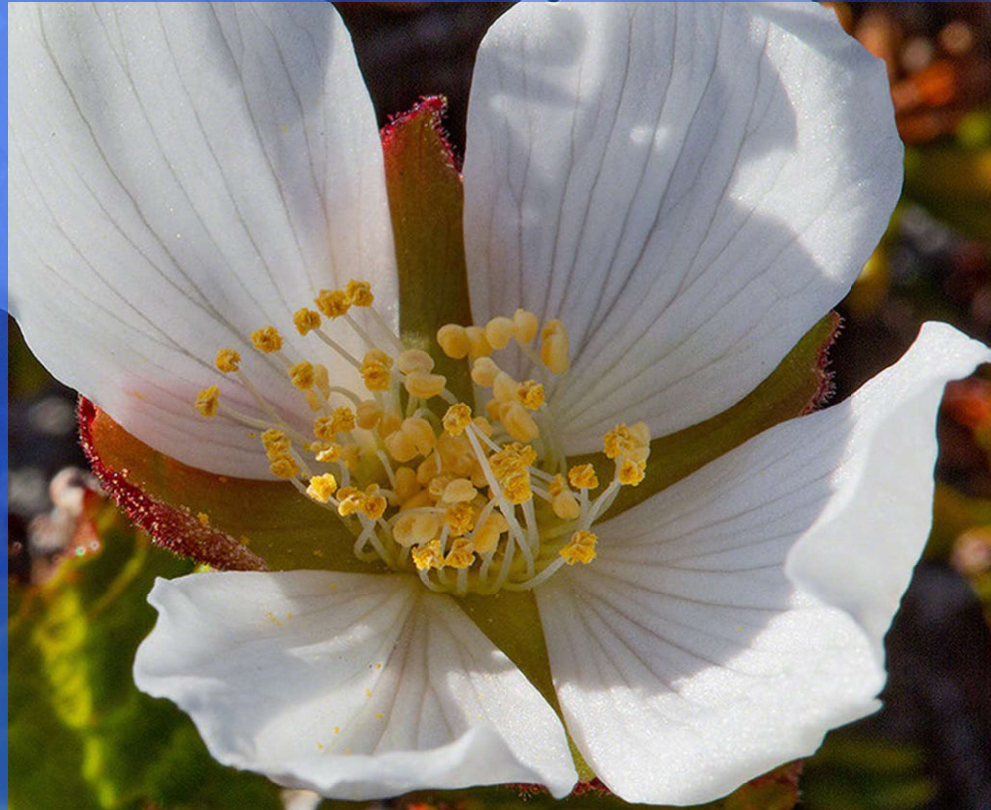
Dette er satt som et krav at revisjonen skal følge FKT sin veileder for kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon, og sekretariatet legger dette frem i møtet.

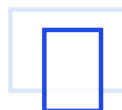
Revisjonstilbud – Rendalen Kommune

Anskaffelse av revisjonstjenester

29.10.2024

Innhold

01. Oppdragsforståelse

02. Kompetanse - Team

03. Kvalitet

04. Kompetanse - Referanser

05. Dokumentasjon av tildelingskriterier

06. Kompetanse - CVer

Oppdragsforståelse - Vi forstår kommuner

Vi i KPMG forstår at kommuner i dag står overfor en rekke komplekse utfordringer som påvirker hverandre og som krever omfattende planlegging og gjennomføringskapasitet. De som ofte nevnes er redusert skatteinntang, økte kostnader og renter, samt usikkerhet knyttet til den statlige finansieringen av kommunens virksomhet.

Klimaendringer og skjerpede miljøkrav medfører betydelige investeringsbehov og økte kostnader.

Digital transformasjon og cybersikkerhet er også områder som krever økte investeringer på grunn av økt teknologiavhengighet. Vi kan en diskusjonspartner når dere skal utvikle og implementere digitale strategier som sikrer robust cybersikkerhet og effektiv digital transformasjon. Samtidig står kommuner overfor endringer i statlige overføringssystemer og inntektssystemer. Vi gir innsikt og støtte i tilpasning til disse endringene, slik at kommunen kan opprettholde økonomisk stabilitet.

Økende gjeldsbyrde kombinert med stigende renter er en annen kritisk utfordring. Vi tilbyr økonomisk rådgivning for å håndtere gjeld og optimalisere renteutgifter. En aldrende befolkning fører til større behov for offentlige tjenester, spesielt for de over 80 år, samtidig som det blir færre til å betale for disse tjenestene. Vi kan gjennom forvaltningsrevisjonene bidra til å understøtte implementering av bærekraftige løsninger for eldreomsorg.

Økende sosial ulikhet og integreringsutfordringer øker etterspørselen etter offentlige tjenester, inkludert sosial-, integrerings-, og boligsosiale tjenester. Forventninger om mer effektiv og digital tjenesteyting er også stigende. Dette kan inkludere å ta i bruk kunstig intelligens. Vi kan som en diskusjonspartner bidra til at dere evner å møte disse forventningene gjennom innovative løsninger og teknologisk integrasjon.

Knapphet på kvalifisert arbeidskraft, spesielt innen helse og omsorg, samt økende lønninger, er utfordringer som krever løsninger innen rekruttering, opplæring og optimalisering av arbeidskraft. Økt krav til interkommunalt samarbeid kan være et verktøy for å løse felles utfordringer og skape nye effektive tjenester, og er et område hvor vi kan bidra til å utrede samarbeidsformer og utvikler felles strategier.

Politiske endringer og reformer skaper usikkerhet omkring kommuners ansvar og oppgaver, noe som påvirker langsiktig planlegging.

Gjennom KPMGs totale team innen kommunal regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, med støtte av våre spesialiserte kan vi stått dere som sparringspartner, via gjennomganger av virksomhetsstyringen, i revisjoner og forenklete etterlevelseskontroller.

Oppdragsforståelse - Relevant kompetanse og erfaring

KPMG har lang erfaring fra både revisjon og annen rådgivning i ulike kommuner, og våre medarbeidere har gjennomført oppdrag i mer enn 250 kommuner, fylkeskommuner samt statlige organisasjoner i Norge. Vi har dermed god kjennskap til de krav og rammevilkår som gjelder for den kommunale forvaltningen. Vi vektlegger å ha et godt samarbeid med kommunen, slik at vi i kombinasjon med den faglige bredden og ekspertisen i tilbudt revisjonsteam, har svært gode forutsetninger for å bistå i utføring av kommunens sine gjøremål innenfor rammene til en uavhengig revisor.

KPMG satser aktivt på å være i forkant når det gjelder fagutvikling, og vi er representert i Norges Interne Revisorers Forening og Den norske Revisorforening. Vi har et internt, nasjonalt samarbeid innenfor kommunal sektor hvor alle sentrale medarbeidere deltar for deling av kunnskap og erfaringer. Etter vår erfaring er det svært nyttig å kunne tilby et svært bredt spekter av tjenester og kompetanse-områder som er skreddersydd for kommunal sektor.

KPMG har både i Norge og internasjonalt ledende fagmiljøer innen:

- Strategi, forretningsutvikling og omstilling, inkl organisasjonsstyring
- Samfunn, herunder plan, kultur, teknisk og miljø
- Teknologi/IT og cyber, digitalisering, kunstig intelligens, og maskinlæring
- Virksomhets- og risikostyring og internkontroll
- Forvaltningsrevisjon og internrevisjon, samt granskning, inkl spesialfelt som velferdstjenester, herunder pleie og omsorg, helse og sosial, oppvekst.

- Selskapsstrukturering, valg av selskapsformer, fusjoner og fisjoner i kommunal og privat virksomhet
- Skatt, merverdiavgift og forretningsjus, samt eiendom, regulering og utbygging
- Logistikk og innkjøp, inkl offentlig innkjøp
- HR, lederutvikling, endringsledelse
- Regulatorisk rådgivning
- Kommunal revisjon og regnskapsføring

Dette dekker de kompetanseområder som er etterspurt.

KPMG Innlandet, herunder Tynset, er ett av få kompetansmiljøer i Nord-Østerdalen som har omfattende erfaring med kommunal-økonomi og kommunal revisjon. Dette inkluderer erfaring utenfor regionen, f eks med Lier og Asker kommuner. I tillegg kjenner KPMG Innlandet næringslivet i Rendalen og regionen for øvrig godt gjennom revisjon av flere sentrale aktører som eksempelvis tidligere Rendalen Regnskap, nå en del av Vekstra Nord-Øst, Per Hagen AS og Rønnings Bilverksted AS. KPMG har nødvendige kompetanse, samt kapasitet og leveringsevne for å ivareta kommunens behov knyttet til regnskaps-revisjon.

Vi har lang erfaring som valgt revisor for flere kommuner, herunder Rendalen kommune, Tynset kommune, Asker kommune og Lier kommune. Vi har alltid løst oppdragene på en tilfredsstillende måte. Vi mener derfor at vi skal kunne løse oppgaver, spørsmål og problemstillinger som kan bli aktualisert under revisjonsoppdraget eller som ønskes løst i løpet av revisjonsavtalen på en god måte.

Teamet – tilpasset deres behov

KPMGs team til Rendalen kommune har bred erfaring med revisjon av norske kommuner. De er gode relasjonsbyggere og stiller med toppkompetanse på sektoren — og et sterkt engasjement for kundene sine.

Vi har satt sammen et team som har den nødvendige erfaring og kompetanse for å forstå, og analysere de utfordringer og problemstillinger kommunen står overfor. Sammen med Thore vil Ingunn være fast kontaktperson på regnskapsrevisjon og Mathias på forvaltningsrevisjon. Med dette har vi tre nøkkelpersoner både på regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Begge teamene har betydelig lengre erfaring enn 5 år med revisjonstjenester med kommuner. Vi går nærmere inn på teamet på regnskapsrevisjon på neste side.

Sammen med våre CV-er og vår referanseliste, dokumenterer våre leveranser for kommunen over lang til vår kompetanse og langt over de kravene som er stilt i anbudet.

Team - regnskapsrevisjon

Thore Kleppen
Ansvarlig partner, både
for regnskaps- og
forvaltningsrevisjon

**Ingunn Strand
Olsson**
Manager

**Roar
Ansethmoen**
Senior Revisor

Team - forvaltningsrevisjon

**Mathias
Johannesen**
Faglig leder
forvaltningsrevisjon
KPMG

**Sindre
Dueland**
Advokat, Senior
Manager
Legal&Risk

Spesialister

**Joachim
Pande**
Skatt og IKS-rett

Kjerstin Ongre
MVA, inkl spesialist
på mvakomp

3 nøkkelpersoner - regnskapsrevisjon

Vi har satt sammen et team som har den nødvendige erfaring og kompetanse for å forstå og analysere de utfordringer og problemstillinger kommunen står overfor. Menneskelige relasjoner er vesentlig for KPMG for å videreutvikle et allerede godt samarbeidsklima med kommunen, og vi vektlegger derfor kontinuitet i teamet. Teamet vil bli ledet av statsautorisert revisor og partner Thore Kleppen i tett samarbeid med statsautorisert revisor og manager Ingunn Strand Olsson, som vil være fast kontaktperson for kommunen og kontrollutvalg.

Thore jobber deler av tiden på Tynset og har erfaring fra rådgivning, forenklet etterlevelseskonsroll, attestasjoner, forvaltnings- og regnskapsrevisjon til kommuner.

Ingunn er lokalisert på Tynset og er en av KPMGs mest erfarne managere, med omfattende kompetanse og erfaring innen kommunal økonomi og kommunal revisjon på de samme områdene som Thore. Ingunn har i 15 års erfaring med revisjon av Rendalen kommune fra tidligere år og har opparbeidet et effektivt og verdiskapende samarbeidsklima med Rendalen kommune.

Thore har vært ansvarlig revisor i kommunen i de to siste avtaleperiode og har utover dette lang erfaring med offentlige virksomheter.

Senior revisor Roar Ansethmoen, lokalisert på Elverum og Hamar vil sammen med Ingunn være ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av revisjonen. Roar har erfaring fra revisjon av Rendalen kommune i 2024 i tillegg til andre kommuner og kommunale foretak i Innlandet, Akershus og Buskerud.

Revisjonsteamet vil arbeide for å videreutvikle et allerede godt etablert samarbeidsklima med administrasjonen, kontrollutvalget og sekretariatet. Ingunn vil være fast kontaktperson for kommunen og kontrollutvalget, hvilket vil sikre Rendalen kommune god tilgjengelighet og kortest mulig responstid. Vi forventer at Rendalen kommune opplever optimal service i våre leveranser.

Thore Kleppen

Thore har 28 års erfaring fra ekstern revisjon. Han har bred erfaring fra revisjon av kommuner, stat, statlig eide selskaper, AS-er, IKS-er og foreninger/ideelle organisasjoner. Ut over ekstern revisjon har Thore spesialisert seg innen forbedring av eierstyring og selskapsledelse, internkontroll, økonomistyring og rapportering.

Ingunn Strand Olsson

Ingunn er statsautorisert revisor og har 27 års erfaring fra revisjon av små og mellomstore selskaper, samt skatterådgivning. I tillegg har hun erfaring som regnskapsfører. Ingunn har 15 års erfaring fra revisjon av Rendalen kommune og har effektive og verdiskapende relasjoner etablert i kommunen.

Roar Ansethmoen

Roar er statsautorisert regnskapsfører og har 7 års erfaring fra regnskapsbyrå, med oppdragsansvar for egen kundeportefølje. I sin tid i KPMG har han vært en del av revisjonsteamet tilknyttet flere kommuner og IKS-er.

Kvalitet

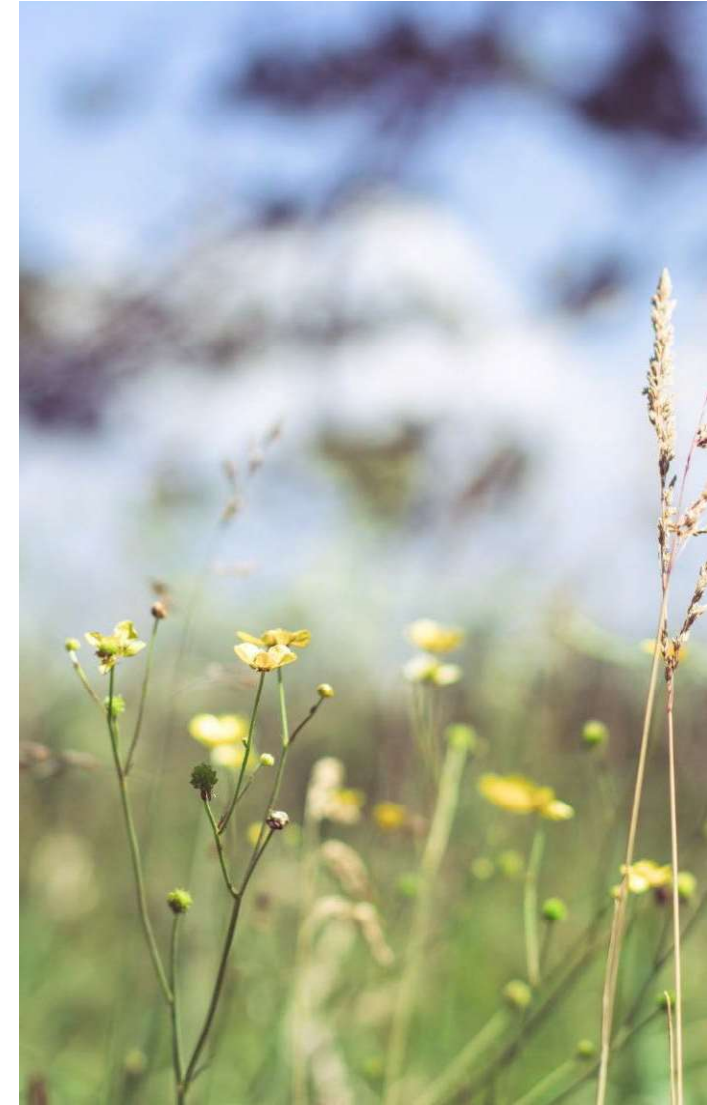
Revisjon handler om tillit. Brukeren av regnskapet skal ha tillit til den informasjonen som er gitt, og ansvarlige ledere skal ha tillit til at organisasjonen og dens etablerte rutiner fungerer tilfredsstillende og sikrer at administrasjonen og folkevalgte organ får økonomisk informasjon som er korrekt og aktuell. Vår jobb er å hindre overraskelser. Revisjonen vil bli utført enten med fysisk oppmøte hos kommunen eller digitalt. Her vil vi tilpasse oss de ønsker kommunen har. Vi vil jevnlig være i kontakt med sentrale personer i kommunen, og er tilgjengelig på telefon, teams og e-post ved behov.

Ved organiseringen og utførelsen av revisjonen vektlegger vi å sikre:

- Løpende toveis kommunikasjon; Rask og korrekt rapportering som sikrer at ledelsen til enhver tid har oversikt og dermed unngår overraskelser.
- Bransjespesialiserte team; KPMGs revisjonsteam har spesialisert kompetanse og omfattende erfaring fra revisjon innen kommunal sektor.
- Tverrfaglige team; KPMGs kjerneverdier innebærer at vi skal være en aktiv partner som bidrar med forslag til forbedringer innen hele bredden av kundens virksomhetsområder. Vårt revisjonsopplegg inkluderer derfor bruk av tverrfaglige revisjonsteam bestående av fagpersoner med spesialkompetanse innen revisjon, regnskap, offentlig forvaltning, bokføringsregler, IT, skatt og avgift.

Rapportering er et viktig ledd for god kommunikasjon mellom kommunen og revisor. Revisjonsteamet vil ha en jevnlig uformell kontakt med administrasjonen, og i tillegg ha en formell skriftlig kontakt gjennom året.

Vi vil oppsummere gjennomført revisjon og gi tilbakemelding på i hvilken grad sentrale rutiner fungerer som forutsatt. Revisjonsteamet vil fokusere på forslag til forbedringer innen den totale økonomi-styringen i virksomheten og formuesforvaltningen. Alle forhold som tas opp skriftlig vil avklares med administrasjonen først, slik at vi har en enhetlig forståelse av problemstillingene. Vår rapportering vil normalt skje to ganger i året, henholdsvis etter interim og årsoppgjørrevisjon. Eventuelle avdekkede misligheter vil rapporteres umiddelbart.

Kvalitet - Tilsynsrapporter fra Finanstilsynet

Finanstilsynet utfører ordinære inspeksjoner av revisjonsselskap som tjener foretak av allmenn interesse (PIE), inkludert KPMG, hvert tredje år. Disse inspeksjonene utføres i samarbeid med Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB).

Om inspeksjonene

- Disse rutinemessige inspeksjonene inkluderer en vurdering av våre interne kvalitetskontrollsystemer og prosesser som dekker områder innen revisjon, uavhengighet, konfidensialitet, intern kvalitetskontroll og tiltak mot hvitvasking av penger.
- Som en del av denne inspeksjonsprosessen gjennomgår også Finanstilsynet et utvalg revisjonsfiler for å verifisere effektiviteten av våre interne kvalitetskontrollsystemer og prosesser.
- I tillegg til disse rutinemessige inspeksjonene kan Finanstilsynet også gjennomføre ad hoc inspeksjoner knyttet til spesifikke fokusområder.

Resultater fra inspeksjonene

- Siste ordinære kontroll av KPMG ble gjennomført i desember 2021, og resultatene ble offentliggjort av Finanstilsynet i juli 2022 (www.finanstilsynet.no).
- Endelig rapport fra PCAOB ble mottatt i november 2022. Rapporten er tilgjengelig på www.pcaob.org.

Resultater fra 2021 inspeksjonene

En ren rapport fra PCAOB

- Ingen kommentarer på noen av de inspiserte oppdragene

Finanstilsynet har ingen vesentlige kommentarer eller problemer karakterisert som “vesentlige lovbrudd” Ingen kommentarer på noen av de utvalgte PIE revisjonsoppdragene

- Ingen kommentarer på revisjonen av de utvalgte oppdragene
- Ingen vesentlige kommentarer relatert til Anti-Money Laundering Act, dog noen svakheter og forbedringspunkter notert
- For detaljer og annen informasjon, vennligst se www.finanstilsynet.no

Alle kommentarer fra tilsynsmyndighetene blir sterkt verdsatt og vil være viktig for vår kontinuerlige forbedringsprosess.

Klikk på linkene under for å komme til tilsynsrapportene fra Finanstilsynet som er offentliggjort de siste tre årene:

Tilsynsrapport
publisert i 2022

Tilsynsrapport
publisert i 2021

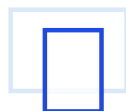
Tilsynsrapport
publisert i 2020

Risiko og oppdragsplan for revisjonsoppdraget

Utgangspunktet for KPMGs arbeid er kommunens virksomhet og risikoområder. Valg av angrepsvinkel skjer ut fra hensyn til hvordan vi kan fange inn virksomhetens vesentlige risikoer, slik at vi kan bidra til å redusere disse. KPMG kjenner kommunal sektor og teamet kjenner Rendalen kommune fra tidligere år. Vi vil medvirke til at risikoområder i virksomheten og i de ulike nivåer i kommunen blir identifisert, samt bidra til å redusere disse gjennom innspill til forbedringer fra revisjon. Nedenfor har vi illustrert noen identifiserte risikoområder og våre bidrag/kontrollhandlinger i forhold til disse (oversikten er ikke uttømmende).

Risikoområder	KPMGs bidrag/kontrollhandlinger
Lover og forskrifter	
Kommunens virksomhet er underlagt en rekke lover og forskrifter.	<ul style="list-style-type: none"> § varsle om brudd på lover og forskrifter § informere om vesentlige endringer i lover og forskrifter § fokusere revisjonshandlinger inn mot risikoområder
Korrekt eksternrapportering	
Kommunen bruker ressurser på å kvalitetssikre årsmeldingen/få frem korrekte økonomiske data	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kvalitetssikre regnskap og noter ▪ foreslå forbedringspunkter i forkant av årsoppgjøret slik at man har en mest mulig å jour mal før årsavslutningen ▪ effektivisere avslutningsprosessene ▪ bidra til god internkontroll i kommunen
IT-systemene	
Kommunen er avhengig av at IT-systemene er underlagt betryggende kontroll og tilpasset virksomheten.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gjennomføre en vurdering av kontrollmiljøet ▪ samtalepartner for å avdekke risikoforhold
Finansforvaltningen	
Kommunen skal ha reglement for finansforvaltningen.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bekreftelse på at reglement for finansforvaltningen er i tråd med kommunelovens regler
Avgift	
Kommunen har en virksomhet som er komplisert når det gjelder å vurdere korrekt avgiftsmessig behandling.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ avgiftsgjennomgang ved våre spesialister ▪ bidra til en optimal avgiftstilpasning ▪ Terminvise kontroller av mva-kompensasjon

Arbeidsmetodikk

Effektiv drift og kontroll

KPMG bygger videre på de kontroller som er etablert i kommunen. Omfanget av våre kontrollhandlinger vil i stor grad være avhengig av kvaliteten på kontrollfunksjonene. Det er nødvendig at de ansvarlige i slike kontrollfunksjoner dokumenterer utførte kontroller, slik at det er mulig å etterprøve disse. Vi vil gjennom vår revisjon og tilbakemeldinger til ledelsen legge betydelig vekt på proaktivitet i forhold til å effektivisere kontrollrutinene. Vårt serviceteam er sammensatt av personer med omfattende erfaring og kompetanse fra revisjon og rådgivning innenfor dette området.

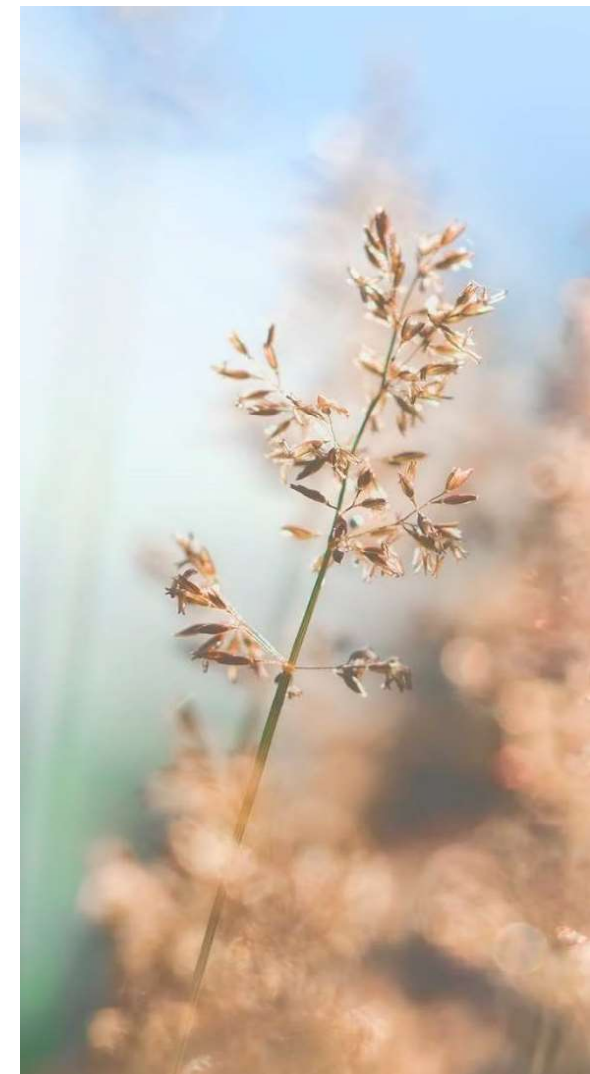

Beskrivelse av revisjonsprosessen

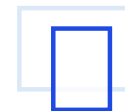
KPMG anvender en risikofokusert revisjonsmetodikk som sammen med vår solide bransjekunnskap vil sikre oss en god forståelse av strategiske og tjenestemessige risikoer og de forretningsmessige strategier som er etablert for å styre dem. Våre revisjonsverktøy konverterer den risikovurderingen som følger av kommunens strategi- og planleggingsprosess til en rekke av fokuspunkter som vi styrer revisjonsarbeidet mot.

Hovedansliggende for vår revisjon vil være å sikre at ledelsen får kunnskap om alle vesentlige forhold av betydning for kommunen.

Revisjonsprosessen kan illustreres slik:

Arbeidsmetodikk – nærmere om prosessen

1. Forståelse av Rendalen kommune – identifikasjon av risiko

Basis for utarbeidelsen av revisjonsplanen er vår forståelse av kommunens virksomhet, mål og strategier. Kommunens egen grundige risikovurdering og resultater fra interne kontroller er viktig input i denne fasen av vårt arbeid. Vi vil derfor i samarbeid med administrasjonen identifisere og drøfte risikoer og utfordringer for å sikre at vår revisjonsplan er forankret i en korrekt forståelse av kommunens risikosituasjon.

2. Vurdering av kontroller - Kartlegging av vesentlige prosesser og internkontroller (interimsrevisjon)

Vårt revisjonsteam vil i denne fasen av arbeidet utnytte den kompetanse som tilføres av personer med erfaring knyttet til IT-revisjon, misligheter/feil, HMS, regnskap, lønn og avgift.

Blikket vil hele tiden være rettet mot de systemer og kontroller som kommunen har etablert for å avdekke og forebygge risiko i kommunen – hvor svakheter kan medføre feil i den økonomiske rapporteringen.

Det er viktig at kontrollene fungerer effektivt for at de skal kunne tillegges vekt som revisjonsbevis. En vurdering av de risikoer og kontroller som henholdsvis skyldes og understøttes av IT vil være en integrert del av våre revisjonshandlinger. Vi vil her gjennomgå og få avklart viktige regnskapsprinsipper og andre vurderingspremisser i god tid før årsoppgjørrevisjonen.

3. Substanskontroller - Kontrollhandlinger (regnskapsverifikasjoner og analytiske tester)

Omfanget av nødvendige regnskapsverifikasjoner avhenger av konklusjonene etter testingen av systemer og prosesser. På områder hvor utførte tester og analyser indikerer mulige problemområder, gjør vi ytterligere undersøkelser. Eksempler på regnskapsverifikasjoner vil være gjennomgang av avstemminger av balanseposter og de underliggende vurderingsnotater, samt detaljkontroller på skillett mellom drift- og investering og merverdiavgiftsområdet.

4. Konklusjon, rapportering - og evaluering

Avslutningen av vår årlige revisjon skjer ved avgivelse av revisjonsberetning og gjennomføring av en oppsummeringssamtale med kommunens ledelse og kontrollutvalget. Samtalenes hovedformål vil være å rapportere mulige forbedringspunkter og andre forhold som vi mener ledelsen og kontrollutvalget bør informeres om. Det vil også gjennomføres samtaler hvor vi diskuterer revisjonsutførelsen, identifiserer områder hvor vår tilnærming kan forbedres – og bli enige om prioriteringer for det kommende året.

KPMGs revisjon skal gi:

- Skjerpet oppmerksomhet mot risiko og de forhold som betyr mest for kontrollutvalget og kommunenes ledelse.
- Effektiv revisjon - ved at den risikovurderingen som nedfeller seg under strategi- og planprosessen gjøres om til fokuspunkter ved hjelp av våre IT-baserte revisjonsverktøy.
- En aktiv samtalepartner i forhold til rutiner og interne kontroller. Dersom vi gjennom vår revisjon vurderer at rutiner/internkontroll kan forbedres som et ledd i effektivisering og/eller ressursbesparing, vil vi gjøre dere oppmerksomme på forholdet, og om ønskelig tilby bistand for å forbedre rutinene/internkontroll.
- Forebygging av at overraskelser oppstår og at rapporteringsfrister overskrides.
- Trygghet for at den finansielle rapporteringen er korrekt og at økonomi- og kontrollsystemene fungerer tilfredsstillende. Tilbakemeldinger som sikrer kontinuerlig forbedring av finansiell rapportering og regnskapsprosesser.

Arbeidsmetodikk - andre bekreftelser og attestasjoner

Uttalelse om økonomiforvaltningen (forenklet etterlevelseskontroll)

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen vil gjennomføres i tråd med RSK 301 og kommunal revisjonsskikk for forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Oppgaven er en utvidelse av regnskapsrevisors oppgaver og aktuelle områder for kontroll vil også kunne være områder som er aktuelle for forvaltningsrevisjon. Der valgt område for kontroll er nært knyttet til regnskapsrevisjonen vil det være naturlig at regnskapsrevisjonstemaet står for gjennomføring. Etter behov og dersom det velges områder som krever spesiell fagkompetanse, vil vi kunne trekke på våre rådgivningsressurser og ressurser vi bruker til å gjennomføre forvaltningsrevisjoner. Vi ønsker en god dialog med kontrollutvalg og administrasjon når det gjelder valg av områder for kontroll og vil i vårt arbeid ta hensyn til gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner.

Attestasjoner og andre revisjonsoppdrag

KPMG følger revisjonsstandarder ved alle typer revisjonsoppdrag. Det vil si at ved alle oppdragene vil det normalt følge med en egen revisjonsuttalelse, det være seg en vanlig revisjonsberetning om et regnskap, en uttalelse om en del av et regnskap, eksempelvis i forbindelse med merverdiavgiftskompensasjon, eller en uttalelse om avtalte kontrollhandlinger.

Når avtale om revisjonsoppdrag er inngått, vil KPMG gjøre avtaler med Rendalen kommune i forhold til forventede frister for attestasjonsoppdrag. Ved mottak av det enkelte oppdrag vil KPMG gå gjennom frister og rammeverk for det aktuelle oppdraget. Vi vil da gi tilbakemelding til avsender at oppdraget er mottatt og når denne kan forvente at oppdraget er gjennomført.

Som for ordinær revisjon av kommunen tilstreber vi at det løpende samarbeidet skal ha karakter av revisjonsdialog gjennom tett og nær kommunikasjon med våre kunder. Dette vil bidra til mer effektiv revisjon gjennom avklaring av frister, rammeverk og dokumentasjon. Den uformelle kommunikasjonen og tilgjengelighet er to av virkemidlene for å skape de beste løsningene for oppdragsgiveren.

Tilrettelegging for utførelse av revisjonsarbeidet

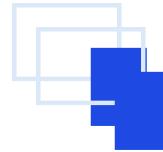
Tilbudet på lovbestemt regnskapsrevisjon, inkludert attestasjon av kompensasjonsordninger, tilskuddsordninger og refusjonskrav, bygger på følgende forutsetninger, som i all hovedsak fremgår av bokføringsloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning samt kommunal regnskapsskikk:

- Det er etablert et forsvarlig budsjettssystem, regnskapsregistrering, fungerende og dokumentert internkontrollsystem, samt rutiner for tilstrekkelig sikring av eiendeler.
- Ved lovens frist for avleggelse av regnskapene skal disse være avsluttet og avstemt. Alle regnskapsmessige avstemminger er ferdige og dokumentert før revisjonsbesøkene. Med dette mener vi for eksempel avstemming av sammenhenger i det kommunale regnskapet, driftsregnskapet, investeringsregnskapet og balansen (kretsløpene). Det skal også være avstemming av balanseposter som for eksempel kapitalkonto, finansielle poster, offentlige avgifter, avstemming av postene innen lønnsområdet, samt anordning av inntekter og utgifter og forklaring på avvik mot budsjett. Det må også foreligge dokumenterte noter til regnskapet. Opplysninger i årsmeldingen må kunne dokumenteres ved fristen for avleggelse, 31. mars.
- Datafiler skal være tilrettelagt etter våre spesifikasjoner, samt at regnskapsmaterieill, utskrifter og annet grunnlagsmateriale er klare til avtalt tidspunkt, og at nødvendig informasjon er lett tilgjengelig ved avtalte revisjonsbesøk.

Når det gjelder attestasjonene bygger tilbudet på følgende forutsetninger:

- At revisjonen mottar attestasjonsoppgavene minst to uker før fristen for levering, som anses som en rimelig frist for signering av attestasjoner.
- Attestasjonsoppgavene for merverdiavgiftskompensasjon skal være avstemt mot regnskapet og rapportert i Altinn.
- Andre attestasjonsoppgaver vi skal kontrollere skal være ferdig satt opp og utarbeidet, grunnlaget dokumentert og avstemt mot regnskapet. All nødvendig dokumentasjon som ligger til grunn for å kunne bekrefte opplysningene i attestasjonsoppgavene må fremlegges eller være lett tilgjengelig. Det skal være mulig å følge rapporterte data fra tilsagnsbrev e.l. til rapport/rapporteringsformular og videre til dokumentert grunnlag for de rapporterte tall i den aktuelle perioden.

Arbeidsmetodikk - Uavhengighet

Vi har omfattende retningslinjer for å sikre uavhengighet

Uavhengighet, objektivitet og integritet er blant KPMGs grunnleggende verdier. KPMGs revisjonspraksis er basert på norsk revisjonslovgivning og internasjonale standarder for revisjon og etikk. Disse er igjen basert på prinsipper om yrkesmessig integritet, uavhengighet og etisk væremåte. Vi har en streng global prosess som krever at det må søkes godkjenning fra den ledende revisjonspartneren for enhver tjeneste som skal utføres i tillegg til revisjonen.

Vårt globale system for overvåking av uavhengighet, Sentinel, lar oss overvåke alle tjenester som leveres til Rendalen kommune til enhver tid. Sammen med dere vil vi overvåke alle forespørsler om tilleggstjenester ved bruk av Sentinel, vurdere disse for eventuelle trusler mot uavhengigheten vår, og godkjenne eller avslå deretter. KPMG har også et globalt dokumentasjonssystem for investeringer, hvor alle KPMGs børsnoterte kunder er registrert. Alle KPMGs partnere og ledende ansatte må årlig bekrefte at de ikke har noen finansiell interesse i noen av selskapene. Alle KPMG Norges ansatte må også årlig bekrefte deres uavhengighet i forhold til kundene de betjener.

Når vi påtar oss nye revisjonsoppdrag opplever vi innimellom at KPMG leverer andre tjenester enn revisjon til kunder. Det er ikke tilfelle. Vi har derfor konkludert med at vi anser oss uavhengige av Rendalen kommune

KPMG har retningslinjer og rutiner for å sikre våre kunder mot interessekonflikter. I tillegg kan våre kunder ha egne policyer for hva som defineres som interessekonflikter. Vi vil ha en tett dialog med dere for å sikre at vi har et sammenfallende syn på interessekonflikter, partnerrotasjon og godkjenning av tjenester. KPMGs retningslinjer overvåkes nøye for å sikre at de oppdateres i henhold til endringer i regelverket.

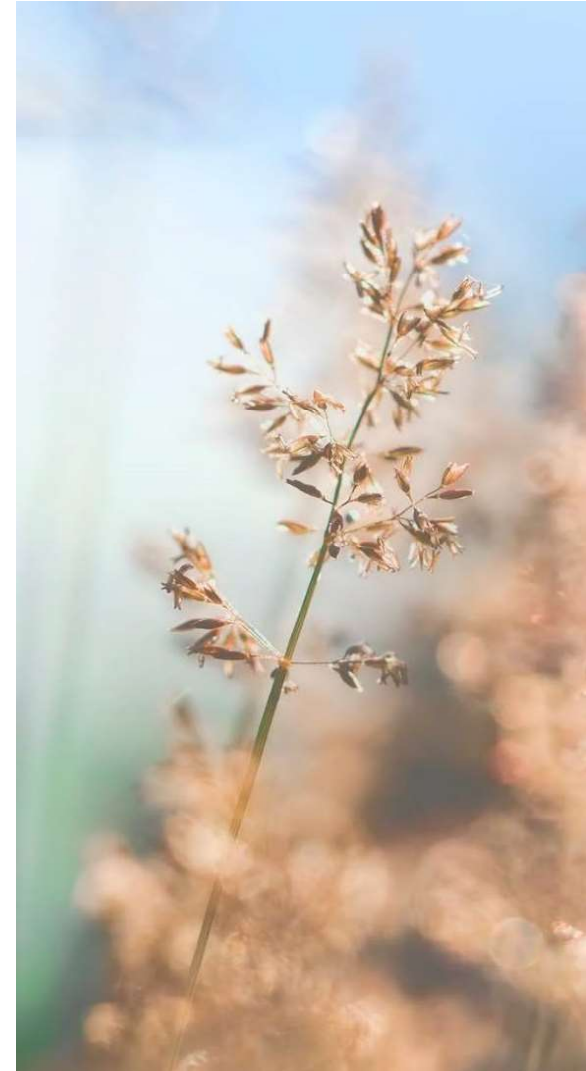
System for kvalitetsstyring

KPMG har implementert de nye kravene tilhørende International Standard on Quality Management (ISQM1) og implementert et system for kvalitetsstyring i henhold til dette.

Et robust og konsistent system for kvalitetsstyring er avgjørende for å utføre tjenester av høy kvalitet. I tråd med dette har KPMG globalt retningslinjer for kvalitetskontroll som gjelder alle enheter i KPMG-nettverket.

Medlemsfirmaer i KPMG er pålagt å implementere KPMGs internasjonale retningslinjer og prosedyrer, samt vedta egne retningslinjer og prosedyrer som er utformet for å adressere regler og standarder som gjelder deres egne jurisdiksjoner, så vel som juridiske og regulatoriske krav.

Kvalitetsstyring er ikke en egen funksjon for KPMG, det er integreringen av en kultur som viser en forpliktelse til vår strategi og forretningsprosesser. Systemet for kvalitetssikring, inkludert årlige kontrolltester og evalueringer, bidrar til å forutse muligheter for å forbedre kvaliteten på revisjonen ved å tilby et konsistent system for identifisering, evaluering og respons til funn og mangler. For å forbedre kvaliteten er kvalitetsstyrings-systemet støttet av et strengt globalt monitorerings-system og andre revisjonsinitiativer.

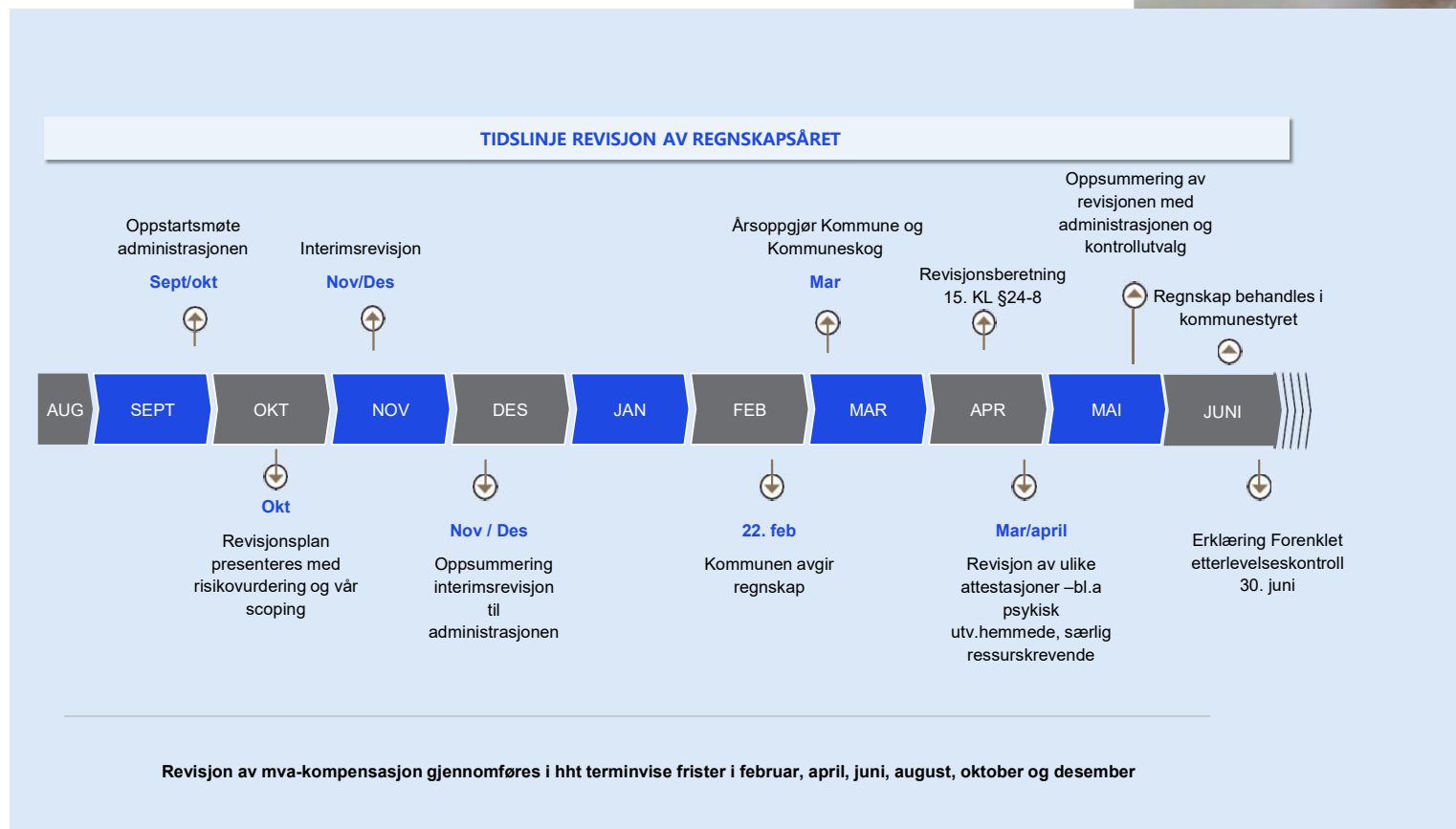

Prosjektplanen

KPMG skal bidra aktivt til diskusjonen i kontrollutvalget og ledelsen. Tidslinjen til høyre er et forslag til plan for rapportering og øvrige aktiviteter gjennom revisjonsåret. Vi tilpasser planen etter deres ønsker og behov.

Våre aktiviteter involverer kommunens nøkkelpersoner i planleggingsfasen og ved gjennomføring av revisjonen. Vi tror på et gjensidig aktivt engasjement med utveksling av erfaringer og oppsummering av resultater.

Gjennom god dialog og løpende avklaringer av tidspunkter, planer og problemstillinger vil dere få en forutsigbar prosess for å møte eksterne og interne tidsfrister. Vi har lang erfaring fra å jobbe med kommunerevisjon. Vi vet at det er viktig med gode og forutsigbare prosesser både med tanke på ekstern rapportering, men også for å sikre tidsriktig ferdigstilling av regnskaper attestasjoner for kommunen

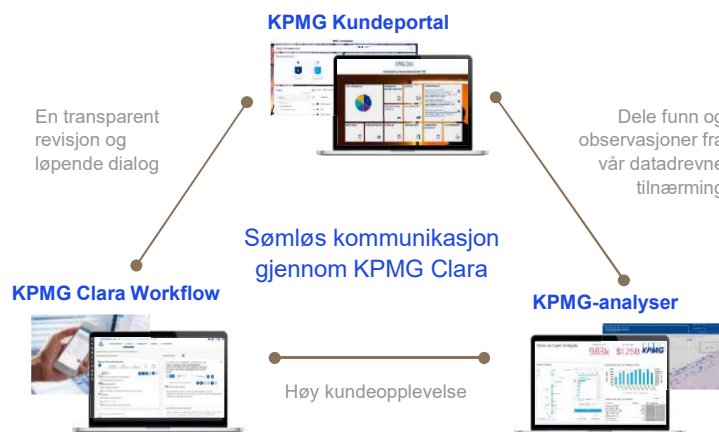
Rapportering - God kommunikasjon

I regnskapsrevisjonen bygger vi først og fremst på en god løpende muntlig kommunikasjon. Dere spør etter innholdsfortegnelse i sluttrapporten. Vi har valgt å beskrive dette til høyre.

Slik snakker vi med styret, revisjonsutvalget og konsernledelsen

Rendalen kommune kan forvente en kompetent og konstruktiv samarbeidspartner som deler kunnskap og kommuniserer vesentlige forhold med en gang de avdekkes. Vi vil alltid gjennomgå forhold med ledelsen før de presenteres til styret. En åpen og nær dialog med ledelsen er et av de viktigste elementene for at Rendalen kommune skal oppleve revisor som en bidragsyter når det gjelder identifisering av forbedringspotensialet i økonomifunksjonene, internkontroll og rapportering.

Vi fokuserer vår rapportering på prosess- og rutineforbedringer og endringer i regelverk vi tror kan ha betydning for dere. Resultater fra dataanalyser og IT-testing vil selvsagt alltid være en viktig del av vår rapportering. Dette vil gi nyttig informasjon der vi har identifisert muligheter for forbedringer som kan skape verdi for Rendalen kommune.

Vi deltar i alle relevante møter med dere som kunde, herunder møte kontrollutvalget der årsregnskapet godkjennes.

Vår formelle rapportering til ledelse og kontrollutvalg består av følgende hoveddeler:

Revisjonsplan: Vi vil utarbeide en detaljert revisjonsplan før oppstart av revisjonen. I denne planen vil vi beskrive vår risikovurdering og planlagte revisjonstilnærming, tidslinje, roller og ansvar. Som en del av revisjonsplanen vil vi gi en oppdatering om endringer i relevante lover og regler innen regnskap, ESG rapportering, skatt, merverdiavgift, bokføring, samt relevante bransjensjeheter.

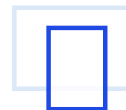
Interimsrapport, innsikt og anbefalinger: Etter interim utarbeides en rapport som oppsummerer vår gjennomgang og vurdering av kommunens interne kontroll, herunder vår vurdering og kontroll knyttet til IT-systemene og kjerneprosesser for regnskap. Rapporten vil være lettfattelig og forbedringsorientert.

Revisjonsrapport: En rapport som fokuserer konkret på regnskapsrapporteringen samt prosessforbedringer og som vil oppsummere årets revisjon og anbefalinger. Vi vil ha spesielt fokus på sentrale vurderingsposter for å sikre at administrasjonen og kontrollutvalget er orientert om hvilke konkrete vurderinger som er gjort.

Revisjonsberetning: Revisjonsberetningen avgis til kommunestyret med kopi til kontrollutvalget og administrasjonen.

Oppfølging - Rettledning og bistand

KPMG har lang erfaring fra revisjonsoppdrag i ulike kommuner, både innenfor regnskaps- og forvaltningsrevisjon og selskapskontroll, og har kjennskap til de krav og rammevilkår som gjelder for den økonomiske og kommunale forvaltningen. Vi vektlegger å ha et godt samarbeid med kommunen, slik at vi i kombinasjon med den faglige bredden og ekspertisen i tilbudt revisjonsteam, har svært gode forutsetninger for å bistå kommunen, samt at vi vil kunne svare på spørsmål som kommunen har og som har relevans for revisjonstjenestene som KPMG tilbyr.

Som revisor for Rendalen kommune er det noen begrensninger på hvilke rådgivningsoppdrag KPMG kan påta seg.

- Som revisor for Rendalen kommune kan ikke KPMG utføre rådgivnings- eller andre tjenester for den revisjonspliktige, dersom dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet.
- Dersom KPMG får forespørsler om å yte tjenester til Rendalen kommune eller andre som kan påvirke eller reise tvil om KPMGs uavhengighet og objektivitet som revisor for Rendalen kommune, både må og vil KPMG avstå fra å levere tjenestene.
- KPMG kan heller ikke yte tjenester som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.

KPMG kan levere tjenester til Rendalen kommune og andre som ikke påvirker eller fører til tvil om KPMGs uavhengighet og objektivitet som revisor. I den grad rådgivningsoppdrag ikke påvirker KPMGs uavhengighet og objektivitet som revisor for Rendalen kommune, vil KPMG stille seg til disposisjon for å påta seg slike oppdrag. Her vil teamet på regnskapsrevisjon kunne trekke på våre ulike spesialister i KPMG, og ta enklere avklaringer på telefon, e-post, elektronisk møter osv. på kort varsel. Dette gjelder både for ansatte i kommuneadministrasjonen og for kontrollutvalget. Vi har løpende en rekke rådgivningsoppdrag for offentlig sektor, og vil også kunne bidra til å sette Rendalen kommune i kontakt med andre kommuner som eventuelt kan gi råd og innspill basert egne erfaringer.

KPMG har lang og bred erfaring med gjennomføring av rådgivningsoppdrag for kommuner. I tilbudt team har både nøkkelressurser og øvrige tilbudte ressurser solid kompetanse på gjennomføring av rådgivningsoppdrag.

Oppfølging - Service og informasjon

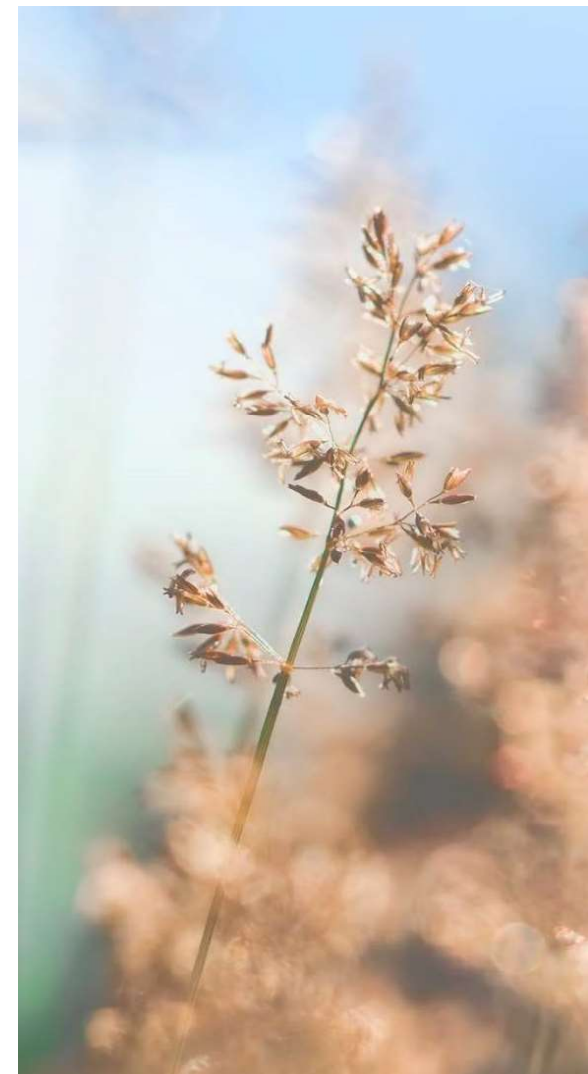
Kontaktpunkter med kontrollutvalget

Kontaktpunkter mellom KPMG og Kontrollutvalget inngår i revisjonsplanen som er presentert under Arbeidsmetodikk. En slik plan vil tilpasses de ønsker og behov som kommuniseres fra kontrollutvalget. Basert på vår erfaring synes følgende oppsett å gi et effektivt og verdiskapende samarbeid, med tilstrekkelig kompetanse- og informasjonsutveksling.

Aktivitet	Beskrivelse og hensikt med aktivitet	Tidspunkt
Kontrollutvalgs-møte	Presentasjon av revisjonsplan. Forventningsavklaring til oppdraget fra begge parter. Presentere risiko- og vesentlighetsvurdering forenklet etterlevelseskontroll.	September/ oktober
Rapportering kontrollutvalg	Oppsummering etter interimrevisjonen, hvor revisor informerer kontrollutvalget om vesentlige funn. I forkant av møtet er status for utført revisjon, resultat/avvik og forbedringsforslag presentert for regnskaps-/ økonomiavdeling og kommunedirektør.	Desember
Kontrollutvalget	Revisor skal etter årsoppgjørsrevisjonen informere kontrollutvalget om vesentlige funn når det gjelder regnskapsrevisjon. Levere rapport om forenklet etterlevelseskontroll.	April – mai senest 30.6.

Reponstid

Vi vil gi rask respons på forespørsler fra kommunen. Normalt vil vi kunne svare direkte på forespørsler per telefon, og ta kontakt senest dagen etter dersom det legges igjen beskjed på mobilsvaer. Forespørsler på e-post vil besvares innen to dager. Dersom vi på grunn av forespørselens kompleksitet må foreta nærmere undersøkelser, vil vi gi beskjed om dette sammen med tidspunkt for endelig tilbakemelding. Endelig tilbakemelding vil bli gitt innen tre arbeidsdager med mindre noe annet blir avtalt mellom partene.

Kompetanseutvikling

KPMG har svært solid kompetanse og erfaring innen et bredt spekter av kurs- og rådgivningstjenester knyttet til bransje, økonomiske analyser og kalkyler, samt skatt og avgift. Vi har skreddersydd kurs for offentlig sektor, blant annet innenfor:

- Kontrollutvalgets ansvar, roller og oppgaver
- Offentlig rettslig regelverk, som blant annet offentlighetslov, plan- og bygningslov, kommunelov, forvaltningslov
- Forvaltningsrevisjon
- Skatt og merverdiavgift
- Regnskap og bokføring
- Intern kontroll
- Risikovurderinger

I tillegg vil vi kunne skreddersy spesialtilpassede kurs/kurspakker for kommunen innfor blant annet følgende temaer:

- Hovedprinsipper i inntektsutjevningssystemet
- Økonomiplan, budsjett og økonomirapportering
- Kommuneregnskap og årsberetning
- Innkjøp
- Finansforvaltning
- Selvkost
- Misligheter

En annen viktig del av vår kundeservice er å gi løpende informasjon om alle endringer innenfor regnskap, skatt, avgift og andre områder som er av betydning for kommunen. Vi vil videre fokusere på å utvikle kompetansen gjennom løpende kontakt mellom vårt revisjonsteam og de ansatte i kommunen under revisjonen. Dette vil vi oppnå ved å benytte erfarne medarbeidere med bransjekompetanse og variert praksis, som kan veilede de ansatte innenfor deres enkeltes arbeidsområder.

Tidspunkt	Kompetanse overført
Løpende	Kompetanseoverføring innenfor områdene regnskap, skatt, intern kontroll og økonomi i forbindelse med revisjonsbesøk. Vi foretar en gjennomgang med de økonomiansvarlige etter hvert revisjonsbesøk.
September/oktober	Oppstartsmøte med regnskaps-/økonomiavdelingen og kommunedirektør for å planlegge revisjonsprosessen og innhente informasjon for best tilpasset tjeneste, herunder vurdering av organisasjon, styringsinformasjon, risiko, budsjetter og intern kontroll. Møtet vil også omfatte diskusjoner rundt eventuelle nye rapporteringskrav og nyheter innenfor aktuelle fagområder.
Desember	"Verdt å vite" er en håndbok for årsoppgjøret som inneholder svar på de fleste spørsmål når det gjelder regnskap og skatt. Denne oppdateres kontinuerlig på våre nettsider.
Desember	Vår "Regnskaps- og årsoppgjørsmappe" inneholder sjekklister og avstemmingsskjemaer som kan benyttes i forbindelse med kvalitetssikring og utarbeidelse av regnskapsdokumentasjon. Vi arrangerer årlig KPMG-dagen der alle kunder i regionen blir invitert til heldagskurs med oppdatering innenfor regnskap, bokføring og skatt.
April	Gjennomgang med regnskaps-/økonomiavdelingen av eventuelle forbedringstiltak etter årsoppgjøret. Utarbeide en konkret tiltaksplan på de områder der det er behov for å heve kompetansen.
Løpende	KPMG arrangerer en rekke kurs i løpet av året. Informasjon om aktuelle kurs vil bli tilsendt.

Arbeidsmetodikk - Evolusjon i revisjon

Vi skaper verdi med bransjeledende teknologi

Teknologien forbedrer revisjonskvaliteten. Den gjør det også mulig for oss å gi Rendalen kommune verdifull innsikt i forretnings-prosessene og internkontroll. Denne innsikten bidrar til at den digitale transformasjonsreisen oppfyller målene for automatisering og harmonisering.

Gode teknologi- og analysedrevne revisjonsprosesser bidrar med konkret verdiskaping for våre kunder. Sammen med dere vurderer vi hvilke verktøy som er relevante. Til høyre ser dere eksempler på verktøy og tilnæringer vi bruker.

KPMGs teknologi vil gi dere verdifull innsikt i forretningsprosesser og internkontroll. Nye forretningsmodeller, digitalisering, automatisering og behovet for å være mer relevant i finansiell rapportering, er en driver for endringene vi gjennomfører. Dataanalyse er integrert i vår metodikk. Vi har integrerte team med teknologer og revisorer for å sikre at analysene gir mest mulig verdi, og at vi reduserer risikoen for manuelle feil.

Analyse av ustrukturerte datakilder, i kombinasjon med flere datakilder, vil også gi verdifull informasjon i fremtiden. For eksempel gjør **kognitiv teknologi** det

mulig for revisorer å innhente og analysere informasjon fra utradisjonelle kilder, slik som sosiale medier og nettsteder. **Dette er noe vi allerede gjør** på enkelte kunder i Norge.

KPMG har også utviklet egne modeller for kontroll av beregninger og avsetninger. Dette bidrar til å redusere risikoen for følgefeil og mistolkninger av resultater.

Vi er stolte av de gode tilbakemeldingene vi får fra våre kunder og har dokumentert følgende fordeler:

Høyere kvalitet i revisjonen

Mer målrettet revisjon og fokus på transaksjonene med høyest risiko

Høyere standardisering og mulighet for benchmarking mot "best practice"

Merverdi til våre kunder, og forbedringer innen prosesser og internkontroll

IT-sikkerhet - finner hullene

Systemparametere- og tilganger er avgjørende for å sikre integriteten til dataene som strømmer gjennom prosessene.

KPMG har utviklet verktøy som analyserer forskjellige parametere for system-sikkerhetsoppsettet, passordsikkerhet, tilgangskontroller og arbeidsdeling.

Dette verktøyet gjør det mulig for KPMG å kartlegge sikkerhetshull for individuelle brukere, transaksjoner, logger og manglende sikkerhetsoppdateringer fra leverandøren.

AI Transaction scoring

Våre verktøy er utviklet for å kombinere data på tvers av systemer slik at vi kan se hvordan hver transaksjon flyter gjennom systemet, og hvilke kontroller som er på plass. Ved å arbeide på denne måten kan revisjonsteamene få en visuell forståelse av prosessene og kompleksiteten i arbeidsflyten for å fokusere på transaksjoner med høy risiko.

Dette verktøyet tillater oss å raskt teste 100 % av populasjonen og plukke ut og teste uvanlige elementene effektivt. Våre analyser gir deg innsikt i hvor du kan forbedre dine prosesser kontroller. Vår tilbakemelding er visuell og på transaksjonsnivå, noe som betyr at du kan begynne å redusere risikoen med en gang.

Process mining - henter gevinstene

Vi analyserer data for å identifisere risiko og fokusområder, samt øke vår forståelse av forretningsprosessene. Ved bruk av "Process Mining"- analyse kartlegger vi hele forretningsprosesser ved bruk av data.

Process mining er vitenskapen om å analysere og visualisere transaksjonsdata og logger for å få dybdeforståelse av prosesser fra vugge til grav.

Det gir en rekke analyser over prosessene dine som er utformet for å illustrere hvor du kan automatisere, hvor du kan hente effektivitetsgevinster.

KPMG Relativity – finner avvikene

KPMG Relativity er verktøyet vi bruker for å effektivt søke gjennom store dokumentmengder og identifisere ulike elementer i dokumentene.

Med Relativity kan vi for eksempel søke gjennom kontraktsarkivet for å effektivt identifisere kontrakter som avviker fra Norsk Standard eller som ikke har indeksjustering. Dette sikrer en risikobasert revisjonstilnærming.

Arbeidsmetodikk - AI Transaction Scoring (AITS)

**Hastighet og
presisjon**

Bruker Kunstlig Intelligens og statistisk metode for å teste 100 % av dataen.

Vi laster hele kommunens regnskap inn i AITS. Ved å benytte et utvalg algoritmer får vi tilstrekkelig revisjonsbevis for gitte transaksjoner, samt gjør det mulig å identifisere avvikende transaksjoner (scoret til å ha høy eller medium risiko) hvor det kreves ytterligere testing. Dette muliggjør en mer målrettet testing.

**Klarere og
dypere innsikt.**

Ved å bruke kunstig intelligens er analysen som utføres unik for dine data. Transaksjoner klassifiseres basert på deres forretningsprosesser, bokføringsvaner og ved hjelp av uovervåket maskinlæring som identifiserer avvik og svakheter i rutiner.

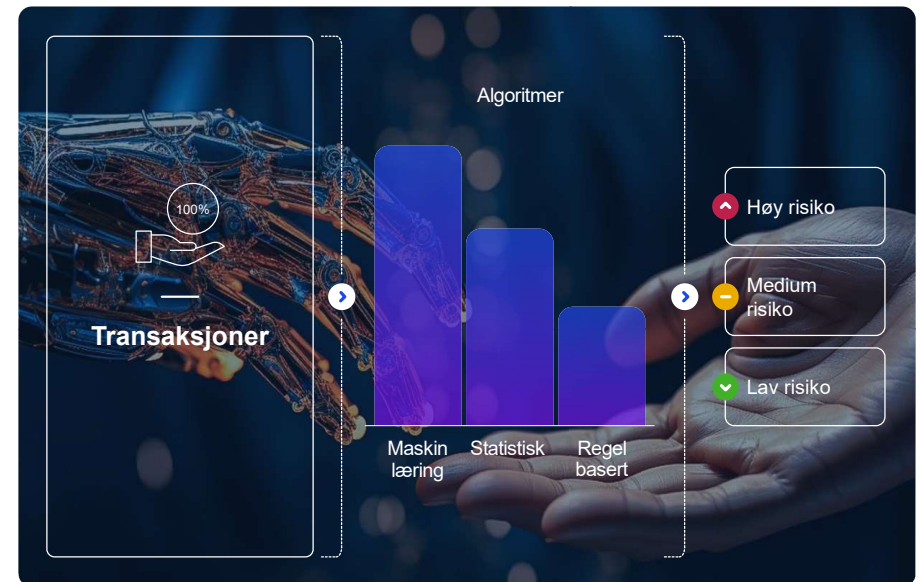
Ved hjelp av AI Transaction Scoring kan vi identifisere mønstre og avvik som ellers ikke ville blitt fanget opp i en tradisjonell utvalgsmetode, noe som gir en dypere innsikt. Her kan vi gi kommunen innspill på områder med risiko, eller områder hvor rutiner og prosesser kan effektiviseres.

Fordeler

Dypere innsikt som bidrar til meningsfulle diskusjoner

Sikrer kvalitet gjennom neste generasjons KI.

Effektivitet gjennom automatisering og økt fokus.

Honorar og forutsetning for honorar

Område	Beskrivelse
Internkontroll	<ul style="list-style-type: none"> Ved svakheter i internkontroll vil det ofte medføre behov for utvidede revisjonshandlinger. Dette vil normalt resultere i økt tidsforbruk for revisor og dermed medføre en merkostnad for kommunen. Forholdet gjelder også avslutningsprosessen knyttet til årsregnskap.
Avtalt tid	<ul style="list-style-type: none"> Hvis kommunen ikke holder avtalte tidsplaner, resulterer dette i ineffektiv tidsbruk for revisor. Dette vil medføre en merkostnad for kommunen i den grad endringene ikke er avklart med KPMG i rimelig tid på forhånd. Med endret tidsplan menes i denne forbindelse også at nødvendig dokumentasjon ikke foreligger til avtalt tid eller til avtalt kvalitet, slik dette er definert etter oppstartsmøte og i kundeportal.
Avtalt kvalitet	<ul style="list-style-type: none"> Regelverket stiller krav til dokumentasjon av bokførte opplysninger og av vesentlige balanseposter. For å oppfylle lovens krav skal regnskapsdokumentasjonen – hvis ikke annet er særskilt avtalt – ha den kvaliteten som fremgår av KPMGs Regnskaps- og årsoppgjørsmappe. Det avtalte honoraret forutsetter at dokumentasjonen tilfredsstillende minst dette nivået, slik at merkostnader kan påløpe ved et kvalitetsnivå lavere enn forutsatt. Med avvik fra avtalt kvalitet menes også at dokumentasjonen inneholder tekniske feil som for eksempel regnefeil, parameterfeil og lignende, slik at revisor må gjennomføre flere handlinger eller kontrollere flere utkast enn forutsatt. Manglende intern kvalitetskontroll av regnskap og skattemelding med vedlegg vil medføre mertid og merkostnader kan påløpe.
Tilgjengelighet	<ul style="list-style-type: none"> Det er en forutsetning for en effektiv revisjon at revisor har god tilgang til relevante personer i kommunen, samt at regnskapsdokumentasjon er tilgjengelig i avtalt format, herunder tilgang til informasjon i elektronisk format.
Endringer i ramme-betingelser	<p>Nye og uforutsette problemstillinger vil vanligvis resultere i merarbeid for revisor. Dette kan for eksempel være:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nye regnskapsmessige problemstillinger eller endringer fra tidligere år Uvanlige, store og/eller kompliserte transaksjoner Endringer i lovpålagte krav for kommunen og/eller revisor Implementering av nye IT-systemer som påvirker utarbeidelse av regnskapsinformasjon eller på andre måter har effekt på hvordan revisjonen gjennomføres Endring i bemanningen hos kommunen, ansvarsområder etc. i tilknytning til regnskaps- og økonomiavdelingen Betydelig mengde "periode 13"-transaksjoner og/eller ikke-rutine transaksjoner som krever at revisor gjennomfører særskilte revisjonshandlinger Betydelig avvik mellom revidert regnskap rapportert internt til for eksempel morselskap og endelig offisielt årsregnskap
	<p>Vår rådgivningspool på 25 timer vil bli dokumentert før fakturering av merarbeid.</p>

Dokumentasjon av tildelingskriterier - regnskapsrevisjon

Kvalifikasjonskrav	Iht krav	Vår dokumentasjon av kvalifikasjonskravene
60% - Pris : Pris skal oppgis i henhold til beskrivelsene i punkt 3.6.2 eksklusive merverdiavgift, og skal inneholde alle relevante kostnader og avgifter for å utføre tjenesten. Alle kostnader som ikke er oppgitt eller spesifisert, anses som inkludert.	✓	Vi mener at vi har levert en konkurransedyktig pris. Om det er noe som bør forklares mht prising, ta kontakt. Se prismatrise i eget vedlegg
20% - Kvalitet : Oppdragsforståelse og prosjektplan: Tilbyder skal beskrive metodikk og prosjektplan for gjennomføring av enkeltoppdrag. Planen skal inneholde alle relevante milepæler og aktiviteter. Dette dokumenteres med eksempler fra gjennomføring av tilsvarende oppdrag.	✓	Bred erfaring fra kommunerevisjon, kommunal virksomhet og rapportering, samt bred erfaring fra investeringer/utbygginger og prosjekter. Bred erfaring med revisjon av Rendalen kommune spesifikt. Se seksjonen 03 Prosjektplan
20% - Kvalitet : Arbeidsmetodikk: Tilbyder skal beskrive sin arbeidsmetodikk og plan for gjennomføring av revisjon. Det stilles krav til at det gjennomføres minimum to møter per år.	✓	KPMG har en velprøvd metodikk for revisjon generelt og Rendalen kommune spesielt, sist oppdatert med metodikk og verktøy i 2023. Vi vil delta i do minst to møter pr år. Se ellers seksjonen 03 Prosjektplan, Rapportering og oppfølging
20% - Kvalitet : Rapportering: Tilbyder skal beskrive hvordan rapportering vil foregå underveis, og beskrive innholdet i sluttrapporten. Dokumenteres med innholdsfortegnelse eller utdrag fra tilsvarende gjennomførte oppdrag.	✓	Ved vesentlige funn så rapporteres disse muntlig umiddelbart. Ellers har vi fast rapportering, se seksjonen Rapportering – God kommunikasjon
20% - Kompetanse : CV'er på tre nøkkelpersoner	✓	Alle på teamet gir løpende råd til sine kunder. Teamet er støttet av spesialister, ved behov. Se ellers seksjonen Kjerneteam og 3 nøkkelpersoner. Se vedlegg CV-er
20% - Kompetanse : Referanser med oppdragsgiver, type oppdrag, størrelse og leveringstidspunkt	✓	Vi har sterke referanser innenfor de områder som kreves. Se seksjonen Våre referanser og eget vedlegg.
Attest for skatt og MVA	✓	Se separat skatteattest.
ESG og Miljøsertifisering	✓	Se separat miljøsertifisering

TU

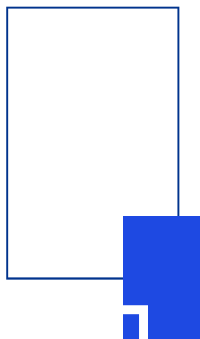

Kontakt oss

Thore Kleppen
Ansvarlig partner

T: +47 406 39 515
E: thore.kleppen@kpmg.no

KPMG.NO

This proposal is made by KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent firms affiliated with KPMG International, a private English company limited by guarantee, and is in all respects subject to the negotiation, agreement, and signing of a specific engagement letter or contract. KPMG International provides no client services. No member firm has any authority to obligate or bind KPMG International or any other member firm vis-à-vis third parties, nor does KPMG International have any such authority to obligate or bind any member firms.

© 2024 KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization. Some or all of the services described herein may not be permissible for KPMG audit clients and their affiliates or related entities.

1. Oppdragsforståelse, service og brukervennlighet

Løsning av oppdraget - en smidig oppstart av avtalen

Gjennom en god organisering av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll vil KPMG sikre en smidig oppstart av avtalen. Dette inkluderer en klar plan for hvordan oppdraget skal løses fra oppstart og gjennom avtaleperioden og oppdatere den kunnskap vi har om Rendalen kommune fra tidligere. Et godt team og en god plan vil sammen sikre kundeservice, samarbeidsløsninger og respons i samsvar med hva Rendalen kommune forventer.

KPMG har lang erfaring fra forvaltningsrevisjon og annen rådgivning i ulike kommuner. Våre medarbeidere har gjennomført oppdrag i mer enn 250 kommuner, fylkeskommuner samt statlige organisasjoner i Norge. Dette inkluderer Rendalen kommune; senest i fjor høst da vi bistod i utformingen av overordnet analyse for kontrollutvalget i Rendalen kommune. Vi har altså god kjennskap til de krav og rammevilkår som gjelder for den kommunale forvaltningen. Vi vektlegger å ha et godt samarbeid med hver enkelt kommune, slik at vi i kombinasjon med den faglige bredden og ekspertisen i tilbudt revisjonsteam, har svært gode forutsetninger for å bistå i utføring av kommunen sine gjøremål innenfor rammene til en uavhengig revisor.

KPMG satser aktivt på å være i forkant når det gjelder fagutvikling, og vi er representert i Norges Interne Revisorers Forening og Den norske Revisorforening. Vi har et internt, nasjonalt samarbeid innenfor kommunal sektor hvor alle sentrale medarbeidere deltar for deling av kunnskap og erfaringer. Inkludert i nettverket er sentrale tjenester som finansiell revisjon, skatt og avgift, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll, granskingstjenester og tekniske tjenester. Etter vår erfaring er det svært nyttig å kunne tilby et svært bredt spekter av tjenester og kompetanse-områder som er skreddersydd for kommunal sektor.

1.1 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Vi har satt sammen et team som har den kompetansen Rendalen kommune etterspør, med tanke på å kunne levere forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som gir kommunen konkret merverdi av gjennomførte forvaltningsrevisjoner.

Teamet vil ledes av Mathias W. Johannessen, KPMGs nasjonale faglige leder for forvaltningsrevisjon, sammen med Sindre Dueland og Magnus N. Heggen..

Vi mener vi med det tilbyr et team med variert og relevant utdanningsbakgrunn og erfaring. I tillegg har begge gjennomført en rekke forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i KPMG. Teamet vil alltid kunne trekke inn ressurser fra andre deler av KPMG ved behov og vil gjøre det oftere enn ikke; avhengig av tematikk for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller.

Teamet har tidligere utført flere relevante oppdrag for Rendalen kommune innen forvaltningsrevisjon. Mathias har jobbet mye med kommuner på Østlandet og innlandet og har godt innblikk i utfordringer kommuner av ulik størrelse på Østlandet står oppe i.

I de konkrete prosjektene vil det utpekes en prosjektleder som vil ha kontakt med kommuneadministrasjonen og legge frem forvaltningsrevisjonene for kontrollutvalget og kommunestyret. Når vi velger prosjektleder gjøres dette med utgangspunkt i behov for spisskompetanse, kjennskap til kommunal sektor og eventuell kjennskap til lokale forhold der dette er relevant. Prosjektleder vil alltid ha et nært og tett samarbeid med vår tilbydde kontaktperson for Rendalen kommune for å sikre at det er god kommunikasjon mellom kommunen og forvaltningsrevisor.

Det samlede tilbudet ledes av ansvarlig partner Kine Kjærnet, som alltid vil være mulig å kontakte om oppdraget. Teamet er beskrevet nærmere senere i dokumentet.

1.2 Samarbeid og kommunikasjon med oppdragsgiver - kommunen

KPMG har lang erfaring fra revisjonsoppdrag i ulike kommuner, både innenfor regnskaps- og forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, og har kjennskap til de krav og rammevilkår som gjelder for den økonomiske og kommunale forvaltningen. Vi vektlegger å ha ett godt samarbeid med kommunen, slik at vi i kombinasjon med den faglige

bredden og ekspertisen i tilbudt revisjonsteam, har svært gode forutsetninger for å bistå kommunen i utføringen av kommunen sine gjøremål, samt at vi vil kunne svare på spørsmål som kommunen har og som har relevans for revisjonstjenestene som KPMG tilbyr. I mer komplekse problemstillinger, vil vi kunne trekke på spesialister.

Løpende dialog og kommunikasjon, avklaringer og informasjonsutveksling er en naturlig og viktig del av ett samarbeid. Vi vil respondere raskt på spørsmål og gi svar så snart som mulig, eller gi tilbakemelding på når kommunen kan vente seg tilbakemelding på mer komplekse problemstillinger. Tabellen under viser vårt forslag til samhandling med ulike aktører involvert i revisjonsoppdraget:

Enhet	Samhandling
Kommunestyret	KPMG deltar i kommunestyremøte når saker vedrørende forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal håndteres. Vi presenterer gjerne forvaltningsrevisjonsrapporter og liknende for kommunestyret dersom kontrollutvalget ønsker dette.
Kommunedirektør	KPMG legger opp til å etablere og videreføre en god dialog og samhandling med kommunedirektør – også for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Oppstartsdialogen i forbindelse med de enkelte prosjekter vil alltid være med kommunedirektøren. Vi sender alltid oppstartsbrev til kommunedirektøren og vi gjennomfører oppstartsmøte med kommunedirektøren/ og den/de kommunedirektøren ellers ønsker å ha med i møtet. Utkast til rapport blir alltid sendt til kommunedirektøren for verifisering og uttale til rapport.
Sekretariat	Vi vil legge opp til en jevnlig dialog med sekretær for utvalget. I forbindelse med planlegging, bestilling og rapportering ønsker KPMG tett dialog med sekretariatet. Vi ønsker også dialog med sekretariatet der innhentet data i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er av en slik karakter at det bør vurderes eventuelle endringer i fokuset til forvaltningsrevisjonen/eierskapskontrollen. Etter vår vurdering vil det også være hensiktsmessig med et årlig møte med sekretariatet for felles å evaluere året som har gått og i fellesskap kunne foreta eventuelle grep i samarbeidet for kommende år.
Kontrollutvalget	Kontrollutvalget bestiller prosjekter innen forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Vi anser det som helt sentralt å delta i kontrollutvalgsmøter og være en sparringpartner for utvalget i spørsmål knyttet til innretningen av det enkelte prosjekt. Vår erfaring er at det fungerer godt med digital deltakelse i møter i kontrollutvalget. Digitale møter muliggjør at vi kan stille med spesialiserte ressurser ut fra de sakene som er oppe og gir effektiv ressursbruk for alle involverte parter. Vi mener det er formålstjenlig å ta del i møter digitalt i så stor utstrekning som mulig for å kunne bruke mest mulig tid på forvaltningsrevisjoner men vil selvsagt tilpasse dette ut fra Rendalens behov. Ved pågående forvaltningsrevisjoner vil vi gi kontrollutvalget løypemeldinger om gjennomføring av revisjonen.
Undersøkelsesenheten	Vi legger opp til å etablere en god dialog og samhandling med undersøkelsesenheten for å sikre god utveksling av informasjon, og vil legge til rette for god kunnskapsoverføring og læring. I forbindelse med eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon blir alle data innhenta fra revidert enhet oversendt for verifisering og eventuelle justeringer, før data blir tatt inn i rapport.

1.2.1 Samarbeidsmodell i forvaltningsrevisjon

1.2.1.1 Møte

Vi vil samarbeide og involvere kontrollutvalget i forvaltningsrevisjonsprosjekt ved å være til stede i møtene der forvaltningsrevisjoner bestilles, vedtas og behandles. Prosjektleder for det enkelte oppdrag vil møte i:

Kontrollutvalget

- ✓ Ved bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekter
- ✓ Ved behandling av prosjektplaner
- ✓ Ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter

Kommunestyret

- ✓ Ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter og andre saker som har tilknytning til vårt oppdrag

KPMG har som rutine å holde kontrollutvalgene informerte og oppdaterte om fremdriften i pågående forvaltningsrevisjonsprosjekter. Dette gjør vi ved å sende løypemeldinger underveis til kontrollutvalget. Disse løypemeldingene blir sendt skriftlig på mail til sekretariatet, som informerer kontrollutvalget om løypemeldingene på kontrollutvalgsmøtet. Løypemeldingene inneholder informasjon om prosjektstatus, herunder:

- ✓ Gjennomførte milepæler i prosjektet
- ✓ Milepæler som gjenstår, samt plan for gjennomføring av disse
- ✓ Samarbeid med kommunen og reviderte enheter
- ✓ En vurdering av status i forhold til levering i tråd med plan og frister

For å legge til rette for et godt samarbeid med sekretariatet vil vi ta initiativ til et årlig møte mellom KPMG og sekretariatet. Formålet med møtet vil være å diskutere risiko og vesentlighet i kommunen basert på plan for forvaltningsrevisjon. Vi erfarer at risiko og vesentlighet endres fort, og at det er viktig å følge opp at prosjektene i plan for forvaltningsrevisjon fortsatt har relevans, eller eventuelt om prosjekt som ikke er inkludert i planen er viktige/utgjør en risiko for kommunen. Dette vil etter vår vurdering gi bedre og mer effektiv bruk av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller for kommunen.

Vi vil sende ut et halvårlig nyhetsbrev til kontrollutvalget og sekretariatet. Her vil vi blant annet trekke fram nyheter, endringer og trender innen kommunale rammevilkår og god praksis for styring, risiko og kontroll med offentlig forvaltning. Vi vil synliggjøre våre FOU oppdrag og utredninger der disse kan være nyttige for innretting og videreutvikling av kommunal virksomhet.

1.2.2 Evaluering av våre tjenester innen forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Vi har rutine for jevnlig evalueringer av samarbeidet med våre kunder, som ledd i arbeidet med kontinuerlig forbedring av våre tjenester. Dette er en viktig del av kvalitetssikringssystemet vårt. Vi vil derfor initiere evalueringer av samarbeidet med kommunens ledelse, kontrollutvalget og sekretariatet.

1.3 Opparbeidelse av kunnskap om oppdragsgiver

KPMG gjennomfører regelmessig overtagelse av nye oppdrag og vi har velutviklede rutiner for at dette skal forekomme så effektivt som mulig. Et revisorskifte skal gjennomføres på en profesjonell og effektiv måte uten friksjoner, og fokuset skal være rettet mot å realisere den nytte- og læringseffekt som et revisorskifte skal gi. Vi vil planlegge en overtagelse som sikrer minst mulig forstyrrelser i deres daglige drift.

Videre er formålet å sikre at KPMG raskt erverver inngående forståelse og kunnskap om Rendalen kommunes særlige forventninger, behov, risikoområder og kultur. KPMG vil ta det hele og fulle ansvaret for prosessen rundt revisorskiftet. Det er vår oppgave å sikre at overgangen til ny revisor ikke medfører unødvendige tidkrevende endringer for økonomiavdelingen og ledelsen.

KPMG vil gjøre sitt beste for at dere og de berørte medarbeiderne skal oppleve skiftet som positivt og nyttig. Vi vil straks etter et valg av KPMG som forvaltningsrevisor iverksette en detaljert innkjøringsplan.

Rendalen kommune har utarbeidet ett sett av styringsdokumenter som viser en god struktur for styringen av kommunen framover. Vi har allerede brukt godt med tid for å opparbeide oss kunnskap om kommunen, herunder kastet et blikk på risiko- og vesentlighetsvurderingen som tilbudte ressurser (Mathias og Sindre) utarbeidet for kontrollutvalget. Noen sentrale forhold fra risiko- og vesentlighetsvurderingen er:

- ✓ Kompetanse og rekruttering
- ✓ Interkommunalt samarbeid
- ✓ Bosetting
- ✓ Demografi (befolkningsnedgang og økning i andel eldre)
- ✓ Hytter og turisme
- ✓ Næringslivsutvikling
- ✓ Økonomiske rammebetingelser/stadig behov for innsparing
- ✓ Omstillingsevne
- ✓ Selvkostområdet

- ✓ IKT-sikkerhet, herunder GDPR
- ✓ Innkjøp

Dette er sentrale forhold for mulige forvaltningsrevisjoner i tiden fremover. Flere av punktene ovenfor er vevet tett inn i hverandre. For eksempel oppleves det som sårbart at IKT-sikkerheten i kommunen i stor grad ivaretas av et interkommunalt selskap (IKT Fjellregionen IKS). Videre er det naturlig nok nær sammenheng mellom demografisk utvikling, økonomisk situasjon og kommunens utfordringer knyttet til kompetanse og rekruttering.

Vi vil innrette våre leveranser slik at de understøtter den innsats Rendalen kommune gjør for å realisere sine mål og være en diskusjonspartner blant annet innen de forhold angitt over. I forbindelse med våre leveranser legger vi stor vekt på å overføre kunnskap som har blitt ervervet gjennom prosjektene – også kunnskap som ikke nødvendigvis fremgår av rapporter mv. For å sikre god kunnskapsoverføring vektlegger vi at den av våre medarbeidere som er i møter med kontrollutvalget og kommunen deltar i prosjektet slik at vedkommende har god kunnskap om prosjektet og kan ta aktivt del i diskusjoner mv. For øvrig skolerer våre ansatte i presentasjonsteknikk og vi har videre god erfaring med å arrangere kurs for kontrollutvalg innen utvalgt tematikk ved behov. Disse kursene kan handle om så forskjellig tematikk som GDPR, forvaltningsrevisjonsmetodikk eller kommunale selskapsformer.

1.3.1 Videre om forvaltningsrevisjon

Som forvaltningsrevisor tar vi utgangspunkt i vår forståelse av Rendalen kommune, herunder kommunens planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt foreliggende risiko- og vesentlighetsvurdering som vi har bistått i å utarbeide.

Ved utarbeidelse av ny risiko- og vesentlighetsvurdering gjennomføres det undersøkelser i kommunen og workshops med både administrasjonen og politikere i kommunen. Dersom KPMG ikke er utfører av risiko- og vesentlighetsvurderingen etterstreber vi å være oppdatert på prosessen underveis.

I arbeidet med forvaltningsrevisjoner i kommunen gjennomfører vi grundige analyser av kommunens styringsdokumenter på relevante områder og vurderer om det er saker fra nyhetsbildet som er relevant for gjennomføringen. Vi har tidligere gjennomført forvaltningsrevisjoner der bestillingen har kommet etter oppslag om kommuner i media, og vi har i slike tilfeller valgt ut spesifikke saker for stikkprøvekontroll i samråd med kontrollutvalget for å belyse forvaltningsrevisjonen på en nyttig og god måte for kommunen.

1.4 Responstid

KPMGs team vil arbeide for å utvikle et godt samarbeidsklima med administrasjonen, kontrollutvalget og sekretariatet. Ingunn vil være fast kontaktperson for kommunen og kontrollutvalget, hvilket vil sikre Rendalen kommune god tilgjengelighet og kortest mulig responstid. Dette omfatter KPMGs tjenesteleveranser, inklusive og regnskaps- og forvaltningsrevisjon. Vi forventer at Rendalen kommune opplever optimal service i våre leveranser.

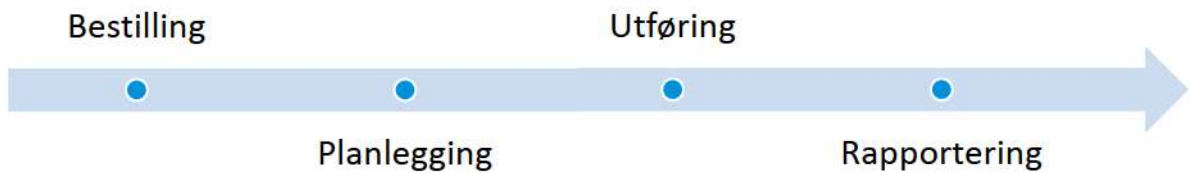
Vi vil gi rask respons på forespørsler fra kommunen. Normalt vil vi kunne svare direkte på forespørsler per telefon, og ta kontakt samme dag dersom det legges igjen beskjed på mobilsvaer. Forespørsler på e-post vil besvares innen to dager. Dersom vi på grunn av forespørselens kompleksitet må foreta nærmere undersøkelser, vil vi gi beskjed om dette sammen med tidspunkt for endelig tilbakemelding. Endelig tilbakemelding vil bli gitt innen tre arbeidsdager med mindre noe annet blir avtalt mellom partene.

Prosess- og arbeidsbeskrivelse

1.5 Arbeidsmetodikk

KPMG legger vekt på at kommunen skal få god oppfølging av prosjekter fra start til slutt. I vår arbeidsmetodikk legger vi opp til gjennomføring av flere faser i samarbeid med kontrollutvalget. Vi sikrer samtidig at prosjektene vi gjennomfører bemannes riktig, og henter om nødvendig inn ressurser fra andre deler av KPMG.

Under beskriver vi hvordan vi går frem fra bestilling til rapportering. Vi gir også et innblikk i hvordan vi, internt, jobber med prosjektene, herunder milepælsplan og eksempel på innholdsfortegnelser for prosjektplan og rapport for en forvaltningsrevisjon og en eierskapskontroll. Generelt er det etter vår oppfatning fire hovedfaser i forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller som illustrert i figuren under:

1.5.1 Om bestilling

KPMG deltar i møtene der kontrollutvalget drøfter valg av nytt forvaltningsrevisjons- eller eierskapskontrollprosjekt med utgangspunkt i Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for eierskapskontroll. Vi ser det som svært hensiktsmessig at kontrollutvalget og forvaltningsrevisor sammen drøfter formål og mulige problemstillinger som skal besvares i forvaltningsrevisjonsprosjektene. Det er kontrollutvalget som kjenner kommunen best, og deres kunnskap vil være avgjørende for at forvaltningsrevisjonsprosjektene gir merverdi for kommunen. Vi deler gjerne vår erfaring fra arbeid med forvaltningsrevisjonsprosjekter i andre kommuner og vil gi innspill til kontrollutvalget.

Valg av prosjekt blir gjort ut fra Plan for forvaltningsrevisjon. KPMG har utarbeidet planer for forvaltningsrevisjon for mange kommuner og kan også gjøre dette for kontrollutvalget i kommunen om ønskelig.

I arbeidet med forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller legger vi til grunn kravene i kommuneloven med forskrifter, RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, RSK 002 Standard for eierskapskontroll, samt KPMGs interne prosedyre som sikrer standardiserte prosesser som støtter og balanserer krav til kvalitet og effektivitet.

1.5.2 Om planlegging

KPMG legger til grunn kontrollutvalgets bestilling av prosjekt, og de føringer og ønsker som kontrollutvalget har, i planleggingen av prosjektene.

KPMG vektlegger planlegging av prosjektene. Vi har interne prosedyrer i KPMG som skal sikre forberedelse av prosjektplaner, som inkluderer foreløpige undersøkelser i revidert enhet. Dette gjør vi ved å innhente dokumentasjon og ha samtaler med nøkkelpersonell. Vi erfarer at dette er viktig for å sikre at valgte tema er formålstjenlig for kommunen, og har i konkrete tilfeller gjennom slike undersøkelser oppdaget at det likevel ikke er hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på valgt tema. Dette er ressurseffektivt for kommunen da prosjekt som ikke er formålstjenlige blir stoppet tidlig, og kommunen kan bruke midlene på mer nyttige prosjekter. Videre sikrer vi gjennom god planlegging og involvering av revidert enhet at det blir etablert relevante og vesentlige problemstillinger for forvaltningsrevisjonen, som det er meningsfylt for kontrollutvalget å få svar på.

Vi utarbeider et forslag til prosjektplan, og benytter en fast dokumentmal som sikrer at kravene til prosjektplan i RSK 001 og RSK 002 er ivarettatt, blant annet at formål, problemstillinger og revisjonskriterier er redegjort for og er innbyrdes konsistente. Vi har et forbedringsperspektiv i revisjonen, og legger vekt på å avdekke forbedringsområder, samt undersøke konsekvenser og årsaker til mangler/avvik. Dette gir grunnlag for å tilråde adekvate forbedringstiltak.

KPMG benytter både samfunnsvitenskapelig og juridisk metode i arbeid med prosjektene. Valg av metode for innsamling og analyse blir tatt stilling til ved planleggingen.

I planleggingen tar vi også stilling til hvilken kompetanse som er nødvendig for å svare på problemstillingene. Vi bruker normalt en prosjektleder, med 1-2 medarbeidere supplert med fagspesialister som har særskilt kjennskap til temaet/området som er gjenstand for revisjon.

Prosjektplanen blir kvalitetssikret av prosjektleder og fagspesialist, og godkjent av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor, før forslaget sendes til kontrollutvalgets sekretariat innen avtalt frist.

Prosjektlederen og fast kontaktperson møter i kontrollutvalget for å presentere prosjektplanen og svare på spørsmål, når utvalget behandler planen og gjør sin endelige bestilling. Eventuelle innspill og ønsker om korrigeringer blir notert og innarbeidet i prosjektplanen.

1.5.3 Om utføringen

Vi legger vekt på god informasjon til revidert enhet i oppstarten av prosjektet. Av erfaring letter et godt samarbeidsklima med revidert enhet gjennomføringen av prosessen.

Forvaltningsrevisjonen starter formelt med et oppstartsbrev til kommunedirektøren med orientering om prosjektet. Vi avtaler deretter et oppstartsmøte med kommunedirektøren og andre ledere kommunedirektøren vurderer som hensiktsmessig. I møtet gir vi informasjon om formålet med revisjonen og sikrer avklaringer knyttet til den praktiske gjennomføringen. Vi ber normalt om en kontaktperson som kan bistå oss og sikre en ryddig kommunikasjon mellom prosjektleder og administrasjonen.

Eierskapskontroll starter formelt med oppstartsbrev til den som utfører eierfunksjonen på vegne av kommunen og til det eller de aktuelle selskapene med orientering om prosjektet. Vi avtaler deretter et oppstartsmøte med disse og andre ledere de vurderer som hensiktsmessig. I møtet gir vi informasjon om formålet med kontrollen og sikrer avklaringer knyttet til den praktiske gjennomføringen. Vi ber normalt om en kontaktperson som kan bistå oss og sikre en ryddig kommunikasjon mellom prosjektleder og administrasjonen i kommunen eller selskapet.

Datagrunnlaget vi benytter er normalt dokumentanalyse, intervju og spørreundersøkelse. Vi gjennomfører også dataanalyse der det er hensiktsmessig.

Vi analyserer skriftlig dokumentasjon opp mot revisjonskriteriene. Dokumentasjon er normalt den viktigste kilden til verifiserte data, og er et sentralt grunnlag for våre vurderinger. Fagspesialister blir konsultert både ved innhenting og analyse av dokumentasjon.

KPMG vil kunne legge til rette for effektive og sikre former for datautveksling og dataoppbevaring i forbindelse med forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Vi vil opprette nye mapper for enhver ny revisjon, samt tar vare på data for de allerede gjennomførte revisjonene, i samsvar med krav i kommuneloven

Intervju blir normalt planlagt gjennomført etter at dokumentasjon er innhentet og analysert. Vi bruker intervju primært som kilde til å få utfyllende og supplerende informasjon til dokumentasjonen. Prosjektleder avgjør hvem som skal intervjues, og henter gjerne inn innspill fra samråd med kommunen vedrørende valg av informanter. Alle som blir kalt inn til intervju får informasjon om formålet med intervjuet, tema som vil bli behandlet i intervjuet og informasjon om praktisk gjennomføring av samtalen. Det blir alltid skrevet referat fra intervjuene, som respondenten får til gjennomlesing og eventuell korrigering. Slik sikrer vi at data fra intervju er verifisert. Data fra intervju blir analysert opp mot revisjonskriteriene og sett i sammenheng med det øvrige databildet som er etablert.

Når vi gjennomfører spørreundersøkelser bruker vi et nettbasert verktøy. Vi legger stor vekt på å sikre datakvalitet og har rutiner for å gi god informasjon til deltakere og legger til rette for høy svarprosent. Vi kvalitetssikrer spørsmålsstilling og svaralternativ som blir benyttet før undersøkelsen blir sendt ut.

Der det er relevant benytter vi også analyse av kvantitative data som eksempelvis KOSTRA-statistikk og statistikk om utdanningssektoren som elevundersøkelsen og nasjonale prøver. Dette kan f.eks. gi utfyllende informasjon om kommunen sin tjenesteutvikling over tid.

Når data er samlet inn, blir en foreløpig analyse tilrettelagt og presentert internt i prosjektteamet der fagspesialisten deltar. Analysen vurderer fakta opp mot revisjonskriterier og skal kunne ut i en vurdering som viser i hvilken grad kriteriene er oppfylt eller ikke.

1.5.4 Om rapportering

Rapportutkastet ferdigstilles etter sluttmøtet og gjennomgås og kvalitetssikres av prosjektleder og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor. Vi vektlegger å gi klare konklusjoner på problemstillingene, samt gi anbefalinger dersom revisjonen har avdekket forbedringspotensial. Våre rapporter er ikke bygd over lesten "finn fem feil", men fokuserer på vesentlige og relevante funn og gjennomgående systemfeil. Vi beskriver årsaker og konsekvenser av funn, og har dermed et grunnlag for å gi adekvate anbefalinger.

Rapportutkastet blir deretter sendt på høring til kommunedirektøren. Høringsfristen vil være rimelig.

Etter høringsfristen er gått ut blir eventuell uttale fra kommunedirektøren inkludert i rapporten, og rapporten ferdigstilles og oversendes kontrollutvalgets sekretariat i samsvar med avtalt leveringsfrist i prosjektplanen.

Prosjektleder møter i kontrollutvalget for å presentere rapporten og svare på spørsmål, når kontrollutvalget skal behandle den. Prosjektleder møter også i kommunestyret, når rapporten skal behandles der.

1.6 Prosjektplan og milepæler i et forvaltningsrevisjonsprosjekt og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger. Forvaltningsrevisjon er et viktig kontrollverktøy for å sikre at kommunens ressurser blir utnyttet på best mulig måte og i samsvar med vedtak og lovmessige rammevilkår. Forvaltningsrevisjon kan blant annet bli benyttet for å sikre at: Ressursbruken er fornuftig i forhold til oppgavene, og i tråd med forutsetningene, Ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til å nå målene, Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er formålstjenlige, Regelverket er fulgt, Effektene av politiske vedtak er i samsvar med intensjonene, Beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer er i samsvar med offentlige utredningskrav. Forvaltningsrevisjon kan også omfatte forvaltningsrevisjon i selskap som kommunen eier/har eierskap i sammen med andre kommuner.

Eierskapskontroll er et viktig kontrollverktøy for å sikre at kommunens kontroll med oppgaver og tjenesteområder organisert som kommunalt eide foretak, interkommunale foretak og kommunale/interkommunale aksjeselskap. Eierskapskontroll er knyttet til vurdering av i hvilken grad kommunens eierstyring og selskapenes virksomhet etterlever kommunestyrets vedtak og forutsetninger, vedtekter i selskapene, selskapslovingen og øvrige rammevilkår.

Kommuneloven pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og for eierskapskontroll. Planen skal sikre at det gjennomføres forvaltningsrevisjon regelmessig i alle kommuner, i et omfang som er i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko. Planen skal både dekke den virksomheten som skjer i kommunen selv og den virksomheten som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i. Planen skal bygge på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet. Dette sikrer at det gjennomføres revisjoner på de områdene der det er størst behov.

Under følger vår interne sjekklister for aktiviteter i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonsprosjekter. Denne benyttes både i planleggingen av prosjekt (ved utarbeidelse av prosjektplan) for å gi realistiske estimater for leveranser og for å sikre at prosjektet lar seg gjennomføre innen timerammen som fastsettes av kontrollutvalget/evt. begrunne hvorfor vi ser for oss at prosjektgjennomføringen vil løse med færre timer eller flere timer enn forespeilet. Videre bruker vi sjekklister aktivt i gjennomføringen av prosjektet slik at forsinkelser, f.eks. dersom det tar lang tid å motta dokumentasjon eller intervjuer skyves ut i tid, kan rette henvendelse til kontrollutvalgssekretariatet i god tid med beskjed om mulig forsinkelse. Vi benytter samme milepælsplan for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som følge av at undersøkelsesforløpet er ganske likt. Ved behov gjør vi tilpasninger av planen.

Milepælsplan		
Oppstart	Dato	Time estimat
Plan levert QA		
Plan sendt KU		
Plan godkjent		
Oppstartsbrev		
Oppstartsmøte		
Datainnhenting og analyse		
Dokumentinnhenting fullført		
Dokumentanalyse fullført		
Intervjuer fullført		
"Andre metoder" fullført		
Rapportdisposisjon utarbeidet		
Supplerende datainnhenting fullført		
Rapport		
Førsteutkast		
Rapport levert QA		
Rapport sendt på høring		
Høringsfrist		
Rapport sendt KU		
KU møte		

1.6.1 Rapportdisposisjon – én forvaltningsrevisjon og én eierskapskontroll

Kommunens plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll er p.t. ikke ferdigstilt. Vi vet likevel fra risiko- og vesentlighetsanalysen at følgende tema er pekt ut som særlig relevante for gjennomføring av forvaltningsrevisjon:

- ✓ Interkommunalt samarbeid
- ✓ Økonomi
- ✓ Omstillingsevne i samsvar med nye krav

På bakgrunn av tema har vi valgt ut prosjektplandisposisjoner og rapportdisposisjoner innen tema som er nær knyttet til tematikk Rendalen kommune har lagt opp til å gå inn i perioden. Prosjektplandisposisjonen og rapportdisposisjonen er knyttet til samme prosjekter som kort innledningsvis beskrives.

Forvaltningsrevisjon:

Formålet med forvaltningsrevisjonen vi har valgt å ta utgangspunkt i hva gjelder disposisjonene under var å kartlegge og etterprøve arbeidet med strategis økonomistyring i Alver kommune.

Vedlagt er prosjektplan fra oppdraget.

Eierskapskontroll:

Vi har her valgt ut en eierskapskontroll av generell eierstyring. Også den i Alver kommune.

Vedlagt er prosjektplan fra oppdraget.

Rapport - Næringsutvikling i Rendalen kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

06/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 24/613 - 9**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget slutter seg til revisors anbefalinger og sender rapporten til behandling til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunen bør rullere de sentrale, styrende dokumentene (næringsplan, vedtekter for næringsfondet mv.) slik at de oppdateres.
  - a. For å få maksimalt utbytte av ressursene som står til disposisjon for kommunen innen næringsutvikling, bør kommunen spisse/prioritere listen over målsettinger som det skal jobbes med. Som et minimum kan det utformes til en liste som inneholder «høyt», «middels» og «lavt» prioriterte områder.
  - b. Vedtatt planverk, og særlig den strategiske næringsplanen er overordnet. Kommunen bør vurdere hensiktsmessigheten av å utarbeide eventuelle, supplerende handlingsplaner for å følge opp prioriterte enkeltområder tettere.
  - c. I utarbeidelsen av nytt planverk og rullering av planer, bør det etterstrebtes å fastsette mål for arbeidet med næringsutvikling for å legge til rette for en bedre oppfølging og klarere rapportering. Det gjelder både til politikere og internt i administrasjonen (se også neste anbefaling).
2. Kommunen bør prioritere å etablere et klarere oppsett for å vurdere måloppnåelse innen næringsutvikling for tiden fremover.
  - a. Etterstrebe utforming av mer konkrete og «målbare» mål for næringsutvikling der dette er mulig.
  - b. Vurdere å etablere et helhetlig system for oppfølging av måloppnåelse.
3. For å sikre en bedre næringsutvikling på sikt, bør kommunen se på organiseringen av området for å sikre at de ressursene som står til disposisjon innen området benyttes på en best mulig måte. Et eksempel på et gunstig tidspunkt kan være ved utgangen av prosjektstillingene.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget om status for oppfølging av punkt 1-3 til kontrollutvalget innen utgangen av desember 2025.

Vedlegg

Rapport om næringsutvikling i Rendalen kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Rendalen behandlet den 17. februar 2024, sak 6/24 en prosjektplan for arbeidet med næringsutvikling i kommunen. Formålet med forvaltningsrevisjon er å se på kommunens produktivitet og måloppnåelse i arbeidet med å skape grobunn for et etablert og aktivt næringsliv i kommunen.

Kontrollutvalget vedtok disse problemstillingene:

1. I hvilken grad har kommunen nådd sine overordnede målsettinger knyttet til næringsutvikling. Herunder:
  - a. Infrastrukturforbedringer
  - b. Fremme næringsutvikling
  - c. Støtte til landbruket

- d. Kultur- og reiselivsinitiativer
  - e. Kompetanseutvikling
  - f. Markedskommunikasjon
2. Hvordan er systemet for næringsutvikling i kommunen?
    - a. Har kommunen tilstrekkelig overordnede planer og retningslinjer knyttet til arbeidet med næringsutvikling?
    - b. Hvordan ivaretas arbeidet med næringsutvikling organisatorisk?
    - c. Hvilke områder knytter det seg særlige utfordringer til?
  3. Hvordan jobber kommunen med å vurdere måloppnåelse av de tiltak som gjennomføres innen området næringsutvikling?

Under behandlingen av saken fremgår det at det ble vurdert om revisjonen skal spisses mot enkeltsaker, men utvalget valgte å gå for den foreslåtte planen. Det ble påpekt at revisjonsrapporten skal behandles i septembermøtet.

Revisors konklusjoner til problemstillingene

Til problemstilling 1 har konkluderer revisor med at det er vanskelig å vurdere om kommunen har nådd sine overordnede målsetninger. Kommunen vurderer god måloppnåelse innen flere områder, men revisor påpeker at mangel på målbare tall gjør det vanskelig å vurdere. Revisor understreker at ikke alt kan måles, men det bør fastsettes noen mål innen særlig prioriterte områder når overordnede planer skal fastsettes. Revisors konklusjon er nært knyttet til problemstilling tre.

Til problemstilling 2 har revisor gjort disse vurderingene om kommunens system for næringsutvikling:

- Det arbeides godt og systematisk
- Kommunen rår over betydelige ressurser innen et område som ikke er lovpålagt
- Liten spissing av prioriteringer kan føre til at innsatsen smøres tynt utover
- Vedtekter for kommunenes næringsfond bør gjennomgås
- I revidering av planverk bør kommunen for næringsutviklingsområdet tenke gjennom hva som bør måles (Gjelder også problemstilling 3)

Til problemstilling 3 har revisor vurdert at arbeidet med å mål og vurdere måloppnåelsen innen næringsutvikling har et forbedringspotensiale. Revisor mener at:

- Det bør fastsettes mål innenfor særlige prioriterte områder.
- Mål- og resultatstyring gjør oppfølgingen enklere, og rapporteringen til kommunestyret blir bedre.

Revisors anbefalinger

På grunnlag av vurderingene kommer revisor med disse anbefalingene:

1. Kommunen bør vurdere å rullere de sentrale, styrende dokumentene (næringsplan, vedtekter for næringsfondet mv.) da dokumentene, som nevnt, er til dels tilårskomne og modne for rulling.
  - a. For å få maksimalt utbytte av ressursene som står til disposisjon for kommunen innen næringsutvikling, er vår anbefaling å spisse/prioritere listen over målsettinger som det skal jobbes med – som et minimum til en liste som inneholder «høyt», «middels» og «lavt» prioriterte områder.
  - b. Planverket som er vedtatt kan sies å være temmelig overordnet, særlig gjelder dette den strategiske næringsplanen. Kommunen bør vurdere hensiktsmessigheten av å utarbeide eventuelle, supplerende handlingsplaner for å følge opp prioriterte enkeltområder tettere i tiden fremover.
  - c. I utarbeidelsen av nytt planverk/rulling av planer bør det også etterstrebtes å fastsette mål for arbeidet med næringsutvikling for å legge til rette for en

bedre oppfølging, og klarere rapportering – både til politikere og internt i administrasjonen (se også neste anbefaling).

2. Kommunen bør prioritere å etablere et klarere oppsett for å vurdere måloppnåelse innen næringsutvikling for tiden fremover.
  - a. Etterstrebe utforming av mer konkrete og «målbare» mål for næringsutvikling der dette er mulig
  - b. Vurdere å etablere et helhetlig system for oppfølging av måloppnåelse
3. Kommunen bør på sikt, for eksempel når prosjektstillingene utgår, vurdere å gå opp organiseringen av området for å sikre at de ressursene som står til kommunens disposisjon innen området benyttes på en best mulig måte for å sikre god næringsutvikling.

Vurdering og konklusjon

Rapporten svarer ut prosjektplanen og kontrollutvalgets bestilling, med unntak av leveringstidspunkt. Kontrollutvalget er informert om forsinkelsen og konsekvensene av dette.

En forvaltningsrevisjon skal måle kvalitet og måloppnåelse etter gitte kriterier. Som vi ser av rapporten så blir målingen vanskelig når området mangler målbare tall og tydelige retningslinjer, og rapportens anbefalinger går i hovedsak på at dette bør komme på plass.

Revisors anbefalinger bør kunne bidra til både læring og forbedring med tanke på å kunne jobbe mer hensiktsmessig med næringsutvikling. Sekretariatet følger i hovedsak opp revisors anbefalinger, men har tydeliggjort anbefalingene noe. Kontrollutvalget innstiller overfor kommunestyret, og sender rapporten til behandling til kommunestyret.

Kontrollutvalget skal følge opp kommunestyrets vedtak av anbefalinger, og vår vurdering er at dette bør kunne gjøres innen utgangen av 2025.

Næringsutvikling I Rendalen kommune

Forvaltningsrevisjon og
eierskapskontroll
Rendalen kommune

Februar 2025

www.kpmg.no

Forord

Etter vedtak i kommunestyret, i k-sak 31/23, er tema for denne forvaltningsrevisjonsrapporten «Næringsutvikling». Vedtaket var basert på kommunens plan for forvaltningsrevisjon.

Oppbygging av rapporten

Rapporten er innholdsmessig tredelt. I rapportens første kapittel tar vi for oss bakgrunn og metode som er anvendt. Kapittel to er en gjennomgang av kommunens system og arbeid innen området næringsutvikling, mens kapittel 3 tar for seg kommunens arbeid med å etablere mål og vurdere måloppnåelse innen området. Avslutningsvis presenterer vi i kapittel 4 våre anbefalinger (som også er gjengitt i sammendraget) hvorpå kommunedirektørens uttalelse til rapporten er inntatt som kapittel 5.

Vi vil takke kommunen for god hjelp i arbeidet vårt med forvaltningsrevisjonen.

Sammendrag

Formålet med forvaltningsrevisjonen fremgår av plan for forvaltningsrevisjon og er som følger: *[en] forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med næringsutvikling vil se på kommunens produktivitet og måloppnåelse i arbeidet med å skape grobunn for et etablert og aktivt næringsliv i kommunen.* Forvaltningsrevisjonsrapporten svarer ut tre problemstillinger. Nedenfor følger problemstillingene og våre viktigste anbefalinger knyttet til disse.

Problemstillinger og våre viktigste vurderinger og anbefalinger

1. *I hvilken grad har kommunen nådd sine overordnede målsettinger knyttet til næringsutvikling?*

Det er forvaltningsrevisors oppfatning at det er vanskelig å svare entydig på dette spørsmålet, ut fra foreliggende materiale og informasjon. Se nærmere beskrivelse på hvorfor vi mener dette under problemstilling 3, samt i rapportens kapittel 3.

2. *Hvordan er systemet for næringsutvikling i kommunen?*

Forvaltningsrevisor vurderer at det arbeides godt og systematisk med næringsutvikling i Rendalen kommune. Kommunen rår over betydelige ressurser innen et ikke-lovpålagt område og har gode forutsetninger for å levere nyttig næringsutvikling som understøtter den ønskede samfunnsutviklingen i kommunen i tiden fremover.

Samtidig er det vår oppfatning at kommunen, sammenliknet med andre kommuner, i liten grad er «spiss» i sine prioriteringer. Den strategiske næringsplanen favner om de fleste viktige områdene i kommunen, og prioriterer i liten grad disse opp mot hverandre. En konsekvens av dette kan over tid være at innsatsen innenfor næringsutvikling i liten grad «styres» inn mot prioriterte enkeltområder, men snarere smøres tynt utover.

Vi mener også at kommunens dokumenter bør gjennomgås, særlig gjelder dette vedtekter for kommunens næringsfond som sist ble gjennomgått i 2010.

I forbindelse med revidering av planverk er det vår oppfatning at kommunen bør tenke gjennom, under utviklingen av planverket, hva innen næringsutviklingsområdet eventuelt som skal måles – og hvordan dette kan måles. Se også neste kapittel for mer om dette.

3. *Hvordan jobber kommunen med å vurdere måloppnåelse av de tiltak som gjennomføres innen området næringsutvikling?*

Forvaltningsrevisor vurderer at arbeidet med å måle og vurdere måloppnåelse i Rendalen kommune har et forbedringspotensial. I tiden fremover, når planer skal rulleres, er det gode muligheter for å tenke tidlig på mål og prøve – så langt det går – å fastsette noen mål innen særlig prioriterte områder. Det er av erfaring vanskelig å fastsette mål innen næringsutvikling og det vil nødvendigvis være et kvalitativt tilsnitt på flere av målene. Det er ikke sikkert alt verken kan eller bør måles, men det er helt sikkert noen elementer innen næringsutvikling som kan følges opp tettere og bedre gjennom at det nedfelles et knippe mål for prioriterte områder.

Noen fastsatte mål som det f.eks. kan rapporteres årlig på vil dessuten ha den heldige vekselvirkningen at det er et iboende potensial i mål- og resultatstyring for å gjøre det lettere å kommunisere med politikerne i kommunen om fagområdet.

Innhold

1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn og formål	1
1.2 Problemstillinger	1
1.3 Metode	1
1.4 Revisjonskriterier	2
2. Næringsutvikling i Rendalen kommune	3
2.1 Overordnet om næringsutvikling i Rendalen kommune	3
2.2 Vurdering	5
3. Måloppnåelse og vurdering av måloppnåelse innen arbeidet med næringsutvikling	6
3.1 Fakta	6
3.2 Vurderinger	7
4. Anbefalinger	8
5. Uttalelse fra kommunedirektøren	9
Vedlegg 1 Dokumentliste	10
Vedlegg 2 Informanter	11

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Formålet med forvaltningsrevisjonen fremgår av plan for forvaltningsrevisjon:

Forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med næringsutvikling vil se på kommunens produktivitet og måloppnåelse i arbeidet med å skape grobunn for et etablert og aktivt næringsliv i kommunen.

Forvaltningsrevisor mener at kommunens næringsplan vil være et helt sentralt dokument å skjele til for å vurdere produktivitet og måloppnåelse hva gjelder ambisjonsnivået som fremgår av denne. Videre har næringsfondet og organiseringen av kommunens arbeid innen området næringsutvikling stått sentralt for forvaltningsrevisors arbeid.

Nedenfor presenterer vi de problemstillinger vi har jobbet ut fra.

1.2 Problemstillinger

Forvaltningsrevisjonen gir svar på følgende problemstillinger:

4. I hvilken grad har kommunen nådd sine overordnede målsettinger knyttet til næringsutvikling?
Herunder:
  - a) Infrastrukturforbedringer.
  - b) Fremme næringsutvikling
  - c) Støtte til landbruket
  - d) Kultur- og reiselivsinitiativer
  - e) Kompetanseutvikling
  - f) Markedskommunikasjon
5. Hvordan er systemet for næringsutvikling i kommunen?
  - a) Har kommunen tilstrekkelig overordnede planer og retningslinjer knyttet til arbeidet med næringsutvikling?
  - b) Hvordan ivaretas arbeidet med næringsutvikling organisatorisk?
  - c) Hvilke områder knytter det seg særlige utfordringer til?
6. Hvordan jobber kommunen med å vurdere måloppnåelse av de tiltak som gjennomføres innen området næringsutvikling?

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med kravene i RSK001 Standard for forvaltningsrevisjon¹.

For å svare på problemstillingene har vi samlet inn data ved bruk av følgende teknikker:

- ✓ Dokumentanalyse
- ✓ Intervjuer

---

¹ Utgitt av Norges Kommunerevisorforbund.

Vi har innhentet og gjennomgått dokumentasjon fra kommunen som gir informasjon om problemstillingen. Her har planverk, rutiner, retningslinjer, årsberetninger, regnskap med videre ligget til grunn. Det er nærmere henvist til dokumentene underveis og i vedlegg 1.

Vi har gjennomført intervjuer med relevante informanter. Formålet med intervjuene har vært å få utfyllende informasjon og forklaringer til oversendt dokumentasjon. Intervjuene har hatt varighet på inntil en time. Se vedlegg 2 for utfømmende liste over informanter. Valg av informanter har blitt gjennomført i dialog med kommuneadministrasjonen og etter innspill fra ledelse i foretaket.

For gjennomføringen av intervjuer ble det etablert intervjuguider. Fra hvert intervju skrev vi referat. Svar fra respondenter ble deretter analysert og sammenstillt med øvrig dokumentasjon og har deretter vært på høring hos Rendalen kommune i tidsrommet 12. februar-19. februar 2025.

1.4 Revisjonskriterier

Til problemstillingene stiller vi opp revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen måles mot. Revisjonskriterier må være aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kilder til å utlede revisjonskriterier har for denne gjennomgangen vært:

- ✓ Kommunens egne planer, rutiner og retningslinjer
- ✓ Kommuneleien
- ✓ Forvaltningsloven
- ✓ Dokumentasjon fra andre kommuner (næringsplaner andre steder)
- ✓ Annet relevant lovverk, f.eks. avhengig av valgt organisasjonsform for arbeidet med næringslivssatsninger

2. Næringsutvikling i Rendalen kommune

I dette kapitlet beskrives status for arbeidet med næringsutvikling i Rendalen kommune. Kapitlet tar for seg en overordnet beskrivelse av organisering, sentrale styrende dokumenter samt praksis i kommunen.

2.1 Overordnet om næringsutvikling i Rendalen kommune

Basert på Rendalen kommunes næringsplan fremgår at næringsutvikling er enten et virkemiddel for å fremme samfunnsutviklingen som en ønsker for kommunen eller at næringsutvikling og samfunnsutvikling er to sider av samme sak. Av næringsplanen fremgår det at (blant andre) følgende områder skal prioriteres i perioden 2022-2030²:

- **Infrastrukturforbedringer**, inkludert utbygging av bredbånd og mobildekning, standardheving av veier, elektrifisering av jernbane, og forbedringer i kollektivtransporten.
- **Fremme næringsutvikling** gjennom etablererstøtte, bedriftsbesøk, førstelinjetjeneste, regionalt samarbeid, gründerkvelder, og tilrettelegging av kontorplasser.
- **Støtte til landbruket**, med tiltak for å videreutvikle jord- og skogbruk, konfliktdependende tiltak mot rovdyrskader, og optimalisering av fiskeforvaltningen.
- **Kultur- og reiselivsinitiativer**, som verdiskaping innen reiseliv, utvikling av Rendalen som en bærekraftig destinasjon for jakt, fiske og friluftsliv, samt utnyttelse av Pilegrimsleden.
- **Kompetanseutvikling** gjennom styrking av regionale skole- og kurstilbud, arrangementsutvikling, ambassadørkurs, og fremming av lokalhistorie og kulturminner.
- **Markedskommunikasjon** med fokus på å utarbeide en næringsoversikt og markedsføring av Rendalen som et ideelt oppvekst- og boareal.

Planen viser innledningsvis til Rendalen kommunes visjon og verdier, og det pekes på at følgende hovedmål søkes oppnådd som en konsekvens av næringsplanen:

- Vi skal være en attraktiv kommune for bosetting og næringsliv.
- Vi skal ta vare på og videreutvikle natur- og kulturverdiene på en bærekraftig måte.
- Vi skal aktivt jobbe for å bedre og utvikle samhandlingskulturen i Rendalssamfunnet.
- Vi skal vise vilje til nytenking og bli bedre på å heie fram de som satser aktivt innen ulike næringer.

For forvaltningsrevisor fremstår det som om det er gode og logiske koplinger mellom den strategiske planen for næringsutvikling og andre viktige kommunale planer som f.eks. kommuneplanens samfunnsdel (som snart skal rulleres).

Av virkemidler for å fremme næringsutvikling trekkes særlig kommunens næringsfond frem som relevant i intervjuer og i den strategiske næringsplanen. Ved siden av næringsfondet er det også ordninger innen landbruket (som er en sentral sektor i Rendalen kommune) og tilskuddsordninger inn

---

² Forvaltningsrevisors oppsummering av de viktigste områdene slik denne ser det. Det har imidlertid vært en rekke satsninger som ikke er direkte fanget opp her, slik som bredbåndsutbygging, som kommunen har nedlagt et betydelig arbeid med i innværende periode.

mot skogbruksnæringen. Forvaltningsrevisor har i all hovedsak sett på næringsfondet i denne gjennomgangen.

Næringsfondets formål er å bidra til samfunns- og næringsutvikling i Rendalen. Vedtektene gjør klart at: *«Hovedformålet med bruken av kraftfondet er å fremme etablering av ny næringsvirksomhet og videreutvikling av eksisterende bedrifter/næringsliv i kommunen. Prosjekter som bidrar til bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom skal prioriteres. Kraftfondet skal fortrinnsvis nyttes til næringsformål, og tilrettelegging for næringsformål».*

Fondets midler benyttes til ulike former for støtte, inkludert tilskudd, lån, investeringer og kompetanseheving. Det fremgår av fondets vedtekter at beløp under 25.000 kan tildeles administrativt mens beløp begrenset oppad til 200.000 tildeles av fondsstyret³. Vedtektene stammer fra 2010 og er ikke oppdatert siden.

Av intervjuer fremgår det at det stort sett er mindre beløp som tildeles til forskjellige tiltak og at praksis er at en gir støtte til mange forskjellige formål, i tråd med hovedformålet for fondet som beskrevet ovenfor.

2.1.1 Organisering

Rendalen kommune rår for tiden over to, snart tre, stillingsressurser som kan sies å jobbe aktivt med næringsutvikler:

- Næringsutvikler (fast stilling) i 100 % stilling, rapporterer direkte til kommunedirektør
- Prosjektressurs i Rendalen kommuneskoger i 100 % stilling for to år som jobber med videreutvikling av kommunens utleiehytter og skogeiendom
- Prosjektressurs som markedsfører (skal besettes) i 100 % stilling. Treårig prosjektstilling

I tillegg er næringsutvikling, som nevnt innledningsvis, uløselig knyttet til samfunnsutvikling i stort. Dermed er det, ifølge informasjon i intervjuer, flere ansatte tilknyttet kommunens øvrige tjenesteområder (særlig PND samt landbruk) som trekkes inn i det daglige arbeidet med næringsutvikling.

I intervjuer påpekes det at det har vært relativt stort omfang av vakanser for stillinger innen området de senere årene, særlig gjelder dette stillingen som næringsutvikler frem til nåværende næringsutvikler tiltrådte i 2024.

Ifølge intervjuer er et sentralt, koordinerende forum for næringsutvikling kommunens utviklingsgruppemøte. Formålet med møteserien er å skape, utvikle og ivareta nærings- og befolkningsutviklingen i kommunen. Møteserien skal legge til rette for kvalitet i oppstart av prosjekter gjennom hel Sikre kvalitet i oppstart av prosjekt gjennom helhetlig tilnærming, dialog og diskusjon. Møteserien skal videre sikres felles situasjonsforståelse rundt ideer og utviklingsprosjekt som pågår, kontinuitet i prosjekter som er igangsatt og legge til rette for å skape og utnytte synergier gjennom innsikt og deling av informasjon. Næringsutvikler leder møtet på vegne av kommunedirektør og ordfører og møtenes innhold danner grunnlag for prioritering av saker.

I møterekken deltar ordfører, næringsutvikler, organisasjonsrådgiver, Virksomhetsleder PND, kultursjef og kommunedirektør.

Møterekken oppfattes å fungere etter hensikten, men det etterlyses utvikling av møteserien fra et diskusjonsfora til et mer besluttsende møte. Videre ble det også påpekt at det av og til kan være tungt å «bryte opp» siloene når en skal være utviklingsorientert, i den forstand at det kanskje ikke alltid er like lett å trekke på ressurser fra fagmiljøene i kommunen av forskjellige årsaker.

---

³ Fondsstyret er i vedtektene definert som formannskapet i kommunen.

2.2 Vurdering

Forvaltningsrevisor vurderer at det arbeides godt og systematisk med næringsutvikling i Rendalen kommune. Kommunen rår over betydelige ressurser innen et ikke-lovpålagt område og har gode forutsetninger for å levere nyttig næringsutvikling som understøtter den ønskede samfunnsutviklingen i kommunen i tiden fremover.

Samtidig er det vår oppfatning at kommunen, sammenliknet med andre kommuner, i liten grad er «spiss» i sine prioriteringer. Den strategiske næringsplanen favner om de fleste viktige områdene i kommunen, og prioriterer i liten grad disse opp mot hverandre. En konsekvens av dette kan over tid være at innsatsen innenfor næringsutvikling i liten grad «styres» inn mot prioriterte enkeltområder, men snarere smøres tynt utover.

Vi mener også at kommunens dokumenter bør gjennomgås, særlig gjelder dette vedtekter for kommunens næringsfond som sist ble gjennomgått i 2010.

I forbindelse med revidering av planverk er det vår oppfatning at kommunen bør tenke gjennom, under utviklingen av planverket, hva innen næringsutviklingsområdet eventuelt som skal måles – og hvordan dette kan måles. Se også neste kapittel for mer om dette.

3. Måloppnåelse og vurdering av måloppnåelse innen arbeidet med næringsutvikling

I dette kapitlet gjennomgår vi Rendalen kommunes arbeid med måloppnåelse, herunder hvordan vurdering av måloppnåelse gjøres, innen arbeidet med næringsutvikling.

3.1 Fakta

Ut over data som fremgår av kommunens årsmelding er det i liten grad mulig å si noe om kommunens måloppnåelse innen næringsutvikling, samt hvordan kommunen jobber løpende med å følge opp området hva gjelder måloppnåelse. Nedenfor følger en oppsummering av de viktigste tiltakene som er omtalt i årsrapporten innen de områdene forvaltningsrevisor oppsummerte fra strategisk næringsplan:

- **Infrastrukturforbedringer:** Kommunen oppgir at fem nye veier ble lagt ut på anbud for rehabilitering våren 2023. Det har ellers blitt jobbet med å få ned antall entreprenører hva gjelder vinterbrøyting, kommunen har redusert dette til tre entreprenører. Ny gang og sykkelvei på Bergset ble asfaltert.
- Innen **støtte til landbruket** fremgår det at det er utbetalt totalt 36,7 millioner kroner til landbruket i støtte til produksjonstilskudd, samt utbetalinger på en rekke andre poster som drenering mv.
- Innen **kultur- og reiseliv** pekes det på et behov for å revidere kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. I tillegg pekes det på at det haster med å komme i gang med «anleggsplan» innen kommunedelplan kultur. Det pekes ellers på et behov for å løfte opplev Rendalen til et nytt nivå, men bemerkes samtidig at mye godt arbeid er gjort selv om det også pekes på opplevde utfordringer med å få med næringslivet.
- Hva gjelder **kompetanseutvikling** fremgår det at Rendalen ligger over snittet blant kommuner i Norge hva gjelder opplevd påfyll av relevant kompetanseutvikling i 2023.
- **Markedskommunikasjon** er ikke omtalt.

Det fremgår ellers av intervjuer at en vurderer god måloppnåelse innen en rekke områder kvalitativt som god og at en er på god vei til å innfri målene som er satt i strategisk næringsplan, samt at det blir levert godt på flere enkeltområder. Bredbånd trekkes frem som et av områdene det har blitt jobbet mye med og blitt levert godt på (samtidig som det ikke er omtalt i årsmeldingen).

I tillegg pekes det på at kommunen har jobbet mye de siste årene med å tiltrekke seg et miljø som kan bygge ut solkraftanlegg og at en anskaffelsesprosess endte opp i at Hafslund Magnora Sol vant utbyggingen av dette og at en nå må avvente frem til ca 2027 før konsesjon eventuelt tildeles.

Felles for betraktningene og tallene som er beskrevet ovenfor er at de ikke har noe motsvar i form av «målbare mål» i strategisk næringsplan eller andre dokumenter forvaltningsrevisor er kjent med. Næringsutvikling er et område som er notorisk vanskelig å måle. Like fullt bør en prøve å måle det som måles kan, og av erfaring er det lettest dersom en fastsetter måltall når planverk o.l. rulleres (mer om det nedenfor):

3.2 Vurderinger

Forvaltningsrevisor vurderer at arbeidet med å måle og vurdere måloppnåelse i Rendalen kommune har et forbedringspotensial. I tiden fremover, når planer skal rulleres, er det gode muligheter for å tenke tidlig på mål og prøve – så langt det går – å fastsette noen mål innen særlig prioriterte områder. Det er av erfaring vanskelig å fastsette mål innen næringsutvikling og det vil nødvendigvis være et kvalitativt tilsnitt på flere av målene. Det er ikke sikkert alt verken kan eller bør måles, men det er helt sikkert noen elementer innen næringsutvikling som kan følges opp tettere og bedre gjennom at det nedfelles et knippe mål for prioriterte områder.

Noen fastsatte mål som det f.eks. kan rapporteres årlig på vil dessuten ha den heldige vekselvirkningen at det er et iboende potensial i mål- og resultatstyring for å gjøre det lettere å kommunisere med politikerne i kommunen om fagområdet.

4. Anbefalinger

På bakgrunn av våre vurderinger i denne rapporten gir vi følgende anbefalinger. Anbefalingene er ment å være konstruktive og hjelpe Rendalen kommune med å etablere et enda mer hensiktsmessig og robust system for oppfølging av næringsutvikling i tiden fremover. Følgende er etter forvaltningsrevisors oppfatning de viktigste områdene det bør gripes fatt i:

- 1. Kommunen bør vurdere å rullere de sentrale, styrende dokumentene (næringsplan, vedtekter for næringsfondet mv.) da dokumentene, som nevnt, er til dels tilårskomne og modne for rulling.**
  - a. For å få maksimalt utbytte av ressursene som står til disposisjon for kommunen innen næringsutvikling, er vår anbefaling å spisse/prioritere listen over målsettinger som det skal jobbes med – som et minimum til en liste som inneholder «høyt», «middels» og «lavt» prioriterte områder.
  - b. Planverket som er vedtatt kan sies å være temmelig overordnet, særlig gjelder dette den strategiske næringsplanen. Kommunen bør vurdere hensiktsmessigheten av å utarbeide eventuelle, supplerende handlingsplaner for å følge opp prioriterte enkeltområder tettere i tiden fremover.
  - c. I utarbeidelsen av nytt planverk/rulling av planer bør det også etterstrebes å fastsette mål for arbeidet med næringsutvikling for å legge til rette for en bedre oppfølging, og klarere rapportering – både til politikere og internt i administrasjonen (se også neste anbefaling).
- 2. Kommunen bør prioritere å etablere et klarere oppsett for å vurdere måloppnåelse innen næringsutvikling for tiden fremover.**
  - a. Etterstrebe utforming av mer konkrete og «målbare» mål for næringsutvikling der dette er mulig
  - b. Vurdere å etablere et helhetlig system for oppfølging av måloppnåelse
- 3. Kommunen bør på sikt, for eksempel når prosjektstillingene utgår, vurdere å gå opp organiseringen av området for å sikre at de ressursene som står til kommunens disposisjon innen området benyttes på en best mulig måte for å sikre god næringsutvikling.**

5. Uttalelse fra kommunedirektøren

Rapporten er utarbeidet etter forvaltningsrevisjon av temaet Næringsutvikling i Rendalen kommune.

Rapporten gir en korrekt beskrivelse av det arbeid som utføres innenfor næringsutvikling, både organisering og ressursbruken slik den foreligger i organisasjonen per dags dato.

Næringsutvikling er en ikke-lovpålagt oppgave for kommunen, men allikevel et viktig område for en kommune skal en lykkes med den samfunnsutviklingen man ønsker. Næringsutvikling er for en liten distriktskommune viktig da arbeidsplasser, enten i egen kommune eller regionen, er bærebjelken for at bosetting skal kunne opprettholdes. Oppgaver tilknyttet næringsutvikling er tett knyttet sammen med samfunnsutviklingsarbeid, og dette utføres ikke bare av de oppgitte ressursene, men også av alle deler av virksomheten både direkte og indirekte.

I kapittel fire i rapporten gis det anbefalinger i tre punkter.

Kommunen bør vurdere å rullere de sentrale, styrende dokumentene (næringsplan, vedtekter for næringsfondet mv.) da dokumentene, som nevnt, er til dels tilårskomne og modne for rulling.

Næringsplanen er gjeldende for årene 2022-2030 og ble etter en bred revideringsprosess vedtatt av kommunestyret i 2022. Planen inneholder mange vedtatte tiltak, og det er utarbeidet en enkel handlingsplan for tiltakene. Som det beskrives i rapporten er det ikke tydelig prioritering av hvilke områder som man ønsker å prioritere fremfor andre. Dette er områder som vi må prioritere fremover.

Kommunen bør prioritere å etablere et klarere oppsett for å vurdere måloppnåelse innen næringsutvikling for tiden fremover.

Kommunen arbeider med å få til en mer helhetlig målstruktur i kommunens arbeid, fra samfunnsplan på toppen og ned til temaplaner som blant annet næringsplanen. Dette er et pågående arbeid som omfatter revidering av alle kommunens planer på ulike nivåer, samt gjøres parallelt med innfasing av styringsverktøyet Framsikt. Målet er at det i dette systemet skal komme på plass en helhetlig målstruktur som favner hele kommunens arbeid, ikke bare næringsutvikling, men en rød tråd fra topp til bunn.

Kommunen bør på sikt, for eksempel når prosjektstillingene utgår, vurdere å gå opp organiseringen av området for å sikre at de ressursene som står til kommunens disposisjon innen området benyttes på en best mulig måte for å sikre god næringsutvikling.

Kommunen har per dags dato en betydelig ressursbruk innenfor områder tilknyttet næringsutvikling. Dette er et ikke-lovpålagt område for kommunen, men allikevel et viktig område da avhengigheter og samhandlingspunkter mot annen tjenesteyting og samfunnsutvikling skjer i alle deler av kommunens organisasjon.

Kommunedirektøren ser det som naturlig at det foretas en gjennomgang av organisering og ressursbruk av nevnte områder når prosjektstillingene utgår eller nærmer seg utløp av varighet.

Rendalen, 17.02.2025

Anne Lise Trøen, kommunedirektør

Vedlegg 1 Dokumentliste

Styrende dokumenter for området

- Kommunenplanens samfunnsdel 2015-2027
- Mandat for kommunens strategiske næringsplan
- Kommunens strategiske næringsplan 2022-2030
- Vedtekter og retningslinjer for Rendalen kommunes næringsfond (vedtatt 23.09.2010, sak 44/10 i kommunestyret)
- Rendalen kommunes årsrapport for 2023

Andre dokumenter/bakgrunnsinformasjon

- Kommunens nettsted for næringsutvikling:
<https://www.rendalen.kommune.no/tjenester/naring-landbruk-og-naturforvaltning/naringsutvikling/>
- Regional planstrategi for Innlandet 2020-2024
- Næringsplaner fra et bredt utvalg andre kommuner

Vedlegg 2 Informanter

- Kommunedirektør Anne Lise Trøen
- Næringsutvikler Stian Negaard Nilsen
- Organisasjonsrådgiver Mari Holien
- Økonomisjef Lars Erik Bjøntegaard

Kontakt oss

Mathias W. Johannessen

Senior manager

T +47 91 84 74 43

E mathias.johannessen@kpmg.no

Sindre R. Dueland

Senior manager

T +47 90 01 63 86

E sindre.dueland@kpmg.no

kpmg.no

© 2025 KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

This proposal is made by KPMG AS, a limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent firms affiliated with KPMG International, a Swiss cooperative, and is in all respects subject to the negotiation, agreement, and signing of a specific engagement letter or contract. KPMG International provides no client services. No member firm has any authority to obligate or bind KPMG International or any other member firm vis-à-vis third parties, nor does KPMG International have any such authority to obligate or bind any member firm.

Kontrollutvalgets årsmelding 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

07/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 24/323 - 6

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til årsmelding 2024 og legger saken frem for kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024 til orientering.

Vedlegg

Årsrapport 2024 Rendalen - utkast

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet forslag til årsmelding for kontrollutvalget i Rendalen kommune med en oppsummering av kontrollutvalgets aktivitet i 2024. Kontrollutvalget vedtar sin endelige årsmelding på bakgrunn av utsendt forslag, og deres egne innspill i møtet den 03.03.2025.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontrollorgan og skal stå for den løpende kontrollen med kommunen og kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. Utvalget rapporterer sine saker til kommunestyret løpende gjennom året når det er saker som skal gå direkte til kommunestyret, eller om kontrollutvalget mener det er nødvendig å informere kommunestyret. Årsmeldingen er en oppsummering av foregående års aktivitet og skal gi kommunestyret et innblikk i kontrollutvalgets virksomhet. Årsmeldingen legges frem for kommunestyret til orientering.

Kommunestyret har til enhver tid, og særlig i tilknytning til behandlingen av årsmeldingen, anledning til å komme med synspunkter knyttet til kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets arbeid krever et nært og godt samarbeid med kommunestyret, administrasjonen, revisjonen og sekretariatet, og formålet er å bidra til en velfungerende forvaltning og tillit til kommunen.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å oversende årsmeldingen til kommunestyret til orientering.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

**Kontrollutvalgets
årsmelding
2024**

**Rendalen
kommune**

1. Innholdsfortegnelse

1.	Innholdsfortegnelse.....	1
2.	Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	2
2.1	Kontrollutvalgets sammensetning 2024	2
2.2	Rammer for utvalgets arbeid.....	3
2.3	Kontrollutvalgets ressurser	3
2.3.1	Sekretariatet.....	3
2.4.2	Revisjon.....	3
2.4.3	Økonomi.....	4
3.	Lovpålagte oppgaver.....	4
3.1	Regnskapsrevisjon.....	4
3.1.1	Årsregnskap.....	5
3.1.2	Forenklet etterlevelseskontroll.....	5
3.2	Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.....	6
3.3	Forvaltningsrevisjon	6
3.4	Eierskapskontroll.....	6
3.5	Påse-ansvaret overfor revisor.....	6
4.	Annet arbeid i utvalget.....	7
4.1	Møter.....	7
4.2	Henvendelser.....	7
4.3	Orientering fra kommunedirektør	7
4.4	Opplæring og faglig samarbeid.....	7
5.	Avslutning.....	8
6.	Vedlegg; Sakliste 2024.....	8

Årsrapporten gir en oversikt over medlemmer og varamedlemmer i kontrollutvalget, utvalgets arbeid og økonomi i 2024.

---

2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret¹. Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

2.1 Kontrollutvalgets sammensetning 2024

Det er strenge krav til hvilke roller kontrollutvalgets medlemmer kan ha når de er medlem av utvalget. De kan blant annet ikke være ansatt i kommunen eller ha en ledende rolle (for eksempel styremedlem) i selskaper om kommunen eier. Dette har medført 2 nyvalg av kontrollutvalget i 2024²

Medlemmer i henhold til liste		Tidligere medlemmer
Jardar Ellevold	Leder	
Ola Løken	Nestleder	Jørn Heiberg var nestleder frem til 30.05.2024.
Kjersti Bjørke Grindflek John Olav Fonås Brynhild Lervang	Medlem Medlem Medlem	

Kommunestyrets representant(er) i kontrollutvalget er Jardar Ellevold³.

Nummererte varamedlemmer		Tidligere varamedlemmer
Maren Kærness Halberg	1.vara	Ola Løken frem til 30.05.2024 Gunn Randi Finstad fra 30.05.2024 til 31.10.2024
Unni Dalbakk Ryen	2.vara	Gunn Randi Finstad frem til 30.05.2024 Maren Kværness Halberg fra 30.05.2024 – 31.10.2024
Per Kristian Aasbrenn	3.vara	Maren Kværness Halberg frem til 30.05.2024 Unni Dalbakk Nytrøen fra 30.05.2024 – 31.10.2024
Tollef Lau	4. vara	Unni Dalbakk frem til 30.05.2024 Per Kristian Aasbrenn fra 30.05.2024 – 31.10.2024
Anne Berit Lutnæs	5. vara	Per Kristian Aasbrenn frem til 30.05.2024 Tollef Lau fra 30.05.2024 – 31.10.2024

---

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

² Nyvalg i kontrollutvalget 30.05.2024 i sak 48/24 og nyvalg i kontrollutvalget 31.10.2024 i sak 85/24

³ Jf. kommuneloven § 23.1

2.2 Rammer for utvalgets arbeid

Kommuneloven utgjør rammen for kontrollutvalgets arbeid. Kontrollutvalget skal bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

Kontrollutvalget skal sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Påse at regnskapsrevisjonen gjennomføres etter gjeldende lover og forskrifter.
- Kontroll med den økonomiske forvaltningen skal skje etter gjeldene bestemmelser og vedtak.
- Forvaltningsrevisjoner – bestilling, gjennomføring og oppfølging.
- Eierskapskontroll – bestilling, gjennomføring og oppfølging.
- Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp.
- Utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.
- Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret for om valg av revisjonsordning og sekretariatsordning.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget om å utføre konkrete
kontrolloppgaver.

2.3 Kontrollutvalgets ressurser

2.3.1 Sekretariatet

Tjenesten er konkurranseutsatt for 2 + 1 + 1 år. Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS fra og med 26.april 2024⁴. Frem til da hadde Rådhuset Vingelen tjenesten. Ragnhild Aashaug har vært oppdragsansvarlig fra sekretariatet.

1.4.2. Revisjon

Tjenesten er konkurranseutsatt for 2 + 1 + 1 år. KPMG AS leverer revisjonstjenestene fra om med

---

⁴ Kommunestyresak 26/24 den 29.02.2024

01.01.2025⁵ De hadde også tjenesten i forrige anbudsperiode.
Thore Kleppen er oppdragsansvarlig revisor.

2.4.3. Økonomi

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjettet til kommunestyret⁶. I 2024 fikk kontrollutvalget rammen de ba om.

Kontrollutvalget ba om en budsjettkorrigerings på kr 263 000. Det var kr. 163 000 for større kostnader enn budsjettet for sekretariatstjenesten og kr 100 000 for overordnet analyse som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll⁷.

Kontrollutvalgets regnskap

Tekst	Regnskap 2024	Budsjett 2024
Godtgjørelser og sosiale utgifter	37 615	85 200
Driftsutgifter, kurs og reiser	35 254	74 240
SUM	72 869	159 440

Det er brukt mindre på godtgjørelser på grunn av manglende krav fra medlemmene pr 12.02.2025

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Tekst	Regnskap 2024	Budsjett 2024
Anbudsprosess sekretariat/revisjon	48 880	85 794
Sekretariat og revisjon	772 015	762 532
SUM DRIFTUTGIFTER	893 767	1 007 721

Utgiftene til revisjon ble høyere enn budsjettet. Det var ikke budsjettet for kostanden til forenklet etterlevelseskontroll av økonomifunksjonen.

Utgiftene til sekretariat og revisjon var i 2024 henholdsvis kr 173 679 og kr 598 336

Kontrollutvalget brukte ca. 100 000 lavere enn budsjettet.

---

3. Lovpålagte oppgaver

3.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle

⁵ Kommunestyresak 117/24, møte 19.12.2024

⁶ Kontrollutvalgets sak 30/22, 26.09.2022

⁷ Kommunestyresak 60/24, møte 20.06.2024

områder det arbeides spesielt med.

3.1.1. Årsregnskap

Kontrollutvalget skal uttale seg om de kommunale årsregnskapene. I 2024 avga kontrollutvalget uttalelse om kommunekassen, Rendalen kommuneskoger KF samt konsolidert årsregnskap.

Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for kommunestyret og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunens behandling av årsregnskap og årsberetning for 2024⁸.

I kontrollutvalgets uttalelse til Rendalen kommuneskoger KF, hadde kontrollutvalget en merknad om at foretaket har større utgifter enn inntekter, og at det ikke er bærekraftig på sikt.

Til kommunes årsregnskap hadde kontrollutvalget ingen merknad.

3.1.2 Forenklet etterlevelseskontroll

Regnskapsrevisor gjennomfører årlig en enkel kontroll, det vil si stikkprøver, av den økonomiske forvaltningen. Kontrollen gjennomføres ut fra en risiko – og vesentlighetsvurdering av hvor revisor mener det kan være risiko for at kommunen ikke etterlever sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet.

Kommunens etterlevelse av prinsippene for håndtering av utleieboliger ble kontrollert i 2023⁹. Det skal foreligge husleieavtaler for alle leieforhold, og disse skal signeres i samsvar med gjeldende delegeringsreglement. Revisjonen har kontrollert 15 husleieavtaler inngått i perioden 1994 - 2023, og har avdekket at to av disse ikke var signert av begge parter. Det ble også avdekket at kommunen mangler tilfredsstillende skriftlige rutinebeskrivelser for utleie av kommunale boliger.

Revisor konkluderte med at Rendalen kommune ikke har fulgt regelverket i to av de sju anskaffelsene som ble undersøkt.

Kontrollutvalget mottok et nummerert brev som beskrev feilene som må rettes opp. Kontrollutvalget har gitt kommunedirektøren en frist for å rette opp feilene.

En kontroll i økonomiforvaltningen hvor revisor finner vesentlige feil, resulterer i et nummerert brev til kontrollutvalget. Kommunedirektøren får beskjed om hva kommunen må korrigere for å tilfredsstille loven. Kontrollutvalget følger med på at administrasjonen retter seg etter påleggene.

---

⁸ Kommunestyrets vedtak sak 59/24, møte 20.06.2024

⁹ Kontrollutvalgets sak 21/24, møte 23.09.2024

3.2 Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og kommunens selskaper. Det samme gjelder for eierskapskontroller.

Arbeidet baseres på en fireårig plan som skal vedtas av kommunestyret.

Kontrollutvalget har gjennom en prosess over flere møter utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2024 – 2028.¹⁰ Både revisjonen, administrasjon, tillitsvalgte og politikere kom med innspill til planen.

3.3 Forvaltningsrevisjon

Følgende forvaltningsrevisjoner er behandlet av kommunestyret i 2024:

- IKT-sikkerhet i IKT Fjellregionen IKS (FARTT)¹¹

Etter at kommunestyret har behandlet en forvaltningsrevisjon følger kontrollutvalget opp denne etter ca. et halvt år til 1 år etter kommunestyrets behandling.

Forvaltningsrevisjonen om IKT-sikkerhet er fulgt opp og avsluttet av kontrollutvalget¹².

En forvaltningsrevisjon om kommunen sitt næringsarbeid har vært under arbeid i 2024.

3.4 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt og at eierstyringen er god.

Det er ikke gjennomført noen eierskapskontroll i 2024.

3.5 Påse-ansvaret overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisorene blir overholdt. Det kan for eksempel være krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Revisor har dokumentert dette overfor kontrollutvalget.

Kontrollutvalget hatt en god dialog med revisorene og fått løpende informasjon om revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

---

¹⁰ Kommunestyrets 114/24 [Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll](#)

¹¹ Kommunestyrets vedtak sak 23/24, møte 29.02.2024

¹² Kontrollutvalgets sak 34/24, møte 25.11.2024

Når det gjelder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller er dialogen knyttet til de enkelte undersøkelsene.

4. Annet arbeid i utvalget

4.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2024 avholdt 4 møter og behandlet 39 saker. 8 av sakene gikk videre til kommunestyret for endelig behandling. En fullstendig oversikt er vedlagt.

4.2 Henvendelser

Kontrollutvalget har ikke mottatt noen henvendelser i 2024.

4.3 Orientering fra kommunedirektør

Kontrollutvalget kan på eget initiativ be om orienteringer i fra administrasjonen for å ivareta det løpende kontrollansvaret. Kontrollutvalget har benyttet seg av dette.

- Kommunedirektøren har orientert om status for oppfølging av politiske vedtak og om kommunens drift og aktivitet i 2023¹³.

4.4 Opplæring og faglig samarbeid

Medlemmene i kontrollutvalget har gjennom fjoråret fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid via Konsek Trøndelag, NKRF og Forum for kontroll og tilsyn (FKT).

Utvalget har vært representert på:

- NKRF sin samling for kontrollutvalg
- Konsek sin samling for kontrollutvalg

---

¹³ Kontrollutvalgets sak 3/24, møte 19.02.2024

5. Avslutning

Årsrapporten er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, og utvalgets saker ligger åpent på <https://www.konsek.no/kontrollutvalg/rendalen/>

Utvalget håper at fjorårets virksomhet har bidratt til å styrke tilliten til lokaldemokratiet.

Vi vil takke kommunestyret, administrasjonen og KPMG for samarbeidet.

Kontrollutvalget, 03.03. 2025

6. Vedlegg; Sakliste 2024

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
19.02.2024	01/24	Godkjenning av sakliste og innkalling
	02/24	Godkjenning av møteprotokoll fra møte 27.11.2023
	03/24	Samtale med ordfører og kommunedirektør
	04/24	Regnskapsrapport 2023
	05/24	Årsrapport 2023
	06/24	Forvaltningsrevisjon 2024
	07/24	Sekretariatstjenester for kontrollutvalget, ny avtale
	08/24	Behandling av rapport forvaltningsrevisjon 2023, IKT Fjellregionen IKS
	09/24	Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, bestilling av risiko- og vesentlighetskontroll
	10/24	Eventuelt/orienteringssaker
14.05.2024	11/24	Konsek Trøndelag IKS - kontrollutvalgets sekretariat
	12/24	Kontrollutvalgets uttalelse om årsberetning og årsregnskap for Rendalen kommuneskoger KF
	13/24	Kontrollutvalgets uttalelse om årsberetning og årsregnskapene for 2023 for Rendalen kommune
14.05.2024	14/24	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll
	15/24	Regnskapsrevisjon og øvrige revisjonstjenester
	16/24	Kontrollutvalgets årsrapport for 2023
	17/24	Budsjettkontroll
	18/24	Referatsaker
	19/24	Innspill til kontrollarbeidet
	20/24	Godkjenning av møteprotokoll fra dagens møte
23.09.2024	21/24	Forenklet etterlevelseskontroll - håndtering av utleieboliger
	22/24	Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger - plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
	23/24	Konkurranseskriterier - regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

	24/24	Budsjettkontroll per 31.08.2024
	25/24	Forslag til budsjett 2025 med økonomiplan 2025–2028 for kontrollarbeidet
	26/24	Referatsaker
	27/24	Innspill til kontrollarbeidet
	28/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
25.11.2024	29/24	Den oppdragsansvarlige regnskapsrevisorens uavhengighetserklæring
	30/24	Revisjonsstrategi for regnskapsåret 2024
	31/24	Forenklet etterlevelseskontroll 2024 - risiko- og vesentlighetsvurdering
	32/24	Invitasjon til orientering om NAV-samarbeidet og diskusjon om vertskommunesamarbeid
	33/24	Kontrollutvalgets årsplan for 2025
	34/24	Oppfølging av forvaltningsrevisjon av IKT-sikkerhet og personvern i IKT Fjellregionen
	35/24	Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2028
	36/24	Valg av revisor for Rendalen kommune
	37/24	Referatsaker
	38/24	Innspill til kontrollarbeidet
	39/24	Godkjenning av dagens møteprotokoll

Planlegging av virksomhetsbesøk

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

08/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/294 - 10

Forslag til vedtak

Virksomhetsbesøk gjennomføres ved xx den xx.xx.2025 fra kl xx - xx.

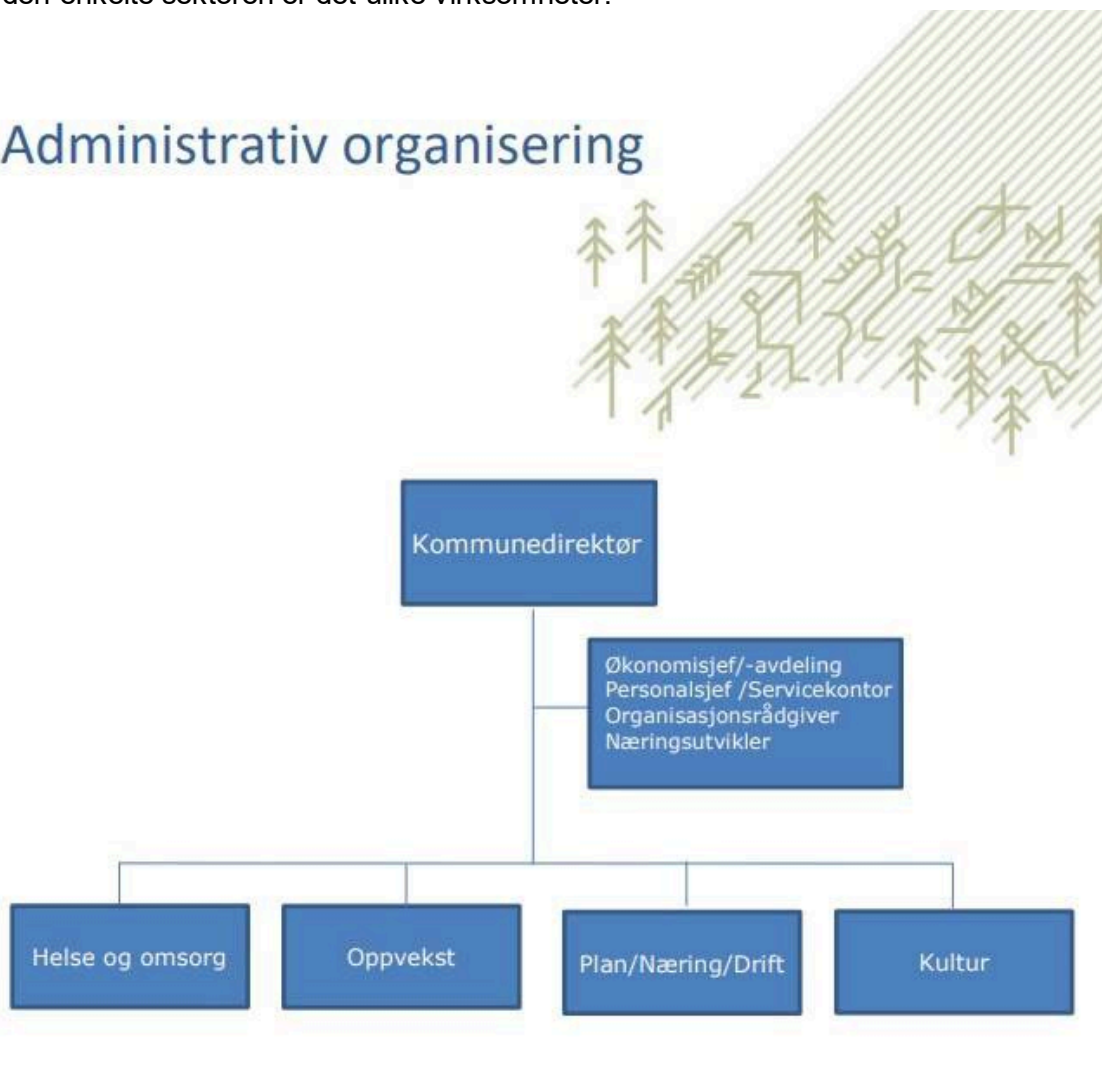
1. Kontrollutvalget ber om en generell informasjon om virksomheten, og er spesielt interessert i å høre om hvordan det arbeides med
  - a. xx
  - b. xx

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har i sin årsplan for 2025 bestemt at de vil gjennomføre et virksomhetsbesøk. Hensikten er å bli bedre kjent med virksomheten, både med deres styrker og utfordringer.

Bildet nedenfor viser organisasjonskartet til Rendalen kommune. Under den enkelte sektoren er det ulike virksomheter.

Administrativ organisering

I kontrollutvalgets arbeid med risikovurdering og plan for forvaltningsrevisjon kom kontrollutvalget inn på områder det kan være interessant å bli nærmere kjent med, og kontrollutvalget bør vurdere om noe av dette er aktuelt.

Vi ber om at kontrollutvalget i dette møtet finner frem til hvilken virksomhet som skal besøkes, samt tema, tidspunkt og omfang.

Det bes om at kontrollutvalget tar stilling til:

- Hvilken virksomhet som det er ønskelig å besøke, samt tidspunkt og omfang
- Om kontrollutvalget ønsker en generell orientering eller om det er bestemte tema
- Hvem de ønsker å treffe

Oppfølging av kommunens selskaper

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

09/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-037, TI-&34

Arkivsaknr 25/106 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber om at det fremlegges saker for det enkelte selskap som kommunen har eierinteresser i slik det fremkommer av saksfremlegget. Rutinen innføres etter at en eierskapsmelding er vedtatt av kommunestyret.
2. Sekretariatet sender inntil videre ut årsmøtepapirer fra det enkelte selskap som kommunen har eierinteresser i på epost til utvalgets medlemmer.

Vedlegg

Oppfølging av selskaper - ReMidt IKS

Oppfølging av selskaper - Melhus Utviklingsarena AS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har ansvar for å føre kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. I kontrollutvalgets årsplan er det satt opp som tema at kontrollutvalget skal gjøre en vurdering av hvordan de bedre kan følge med på kommunens eierskapsoppfølging.

I dag følges kommunens eierskapsoppfølging gjennom en eierskapskontroll. Det gjennomføres normalt en eierskapskontroll i løpet av 4-årsperioden til kontrollutvalget.

Selskapsinformasjon kan legges frem for utvalget som saker eller på e-post

Kontrollutvalgets grunnlag for å vurdere om det er risiko knyttet til kommunens oppfølging av deres eierinteresser kan blant annet gjøres gjennom å følge med på om kommunen utøver sitt eierskap slik det er angitt i eierskapsmeldingen. Det kan løses ved at kontrollutvalget får forelagt saker om det enkelte selskap hvor sekretariatet legger frem årsmøtepapirene og gjengir eierskapsmeldingens formål med selskapet.

Dette gjøres av enkelte kontrollutvalg, og vi har lagt ved eksempel fra Midtre Gauldal og Hitra. Sakene legges frem i forbindelse med gjennomføring av årsmøte i det enkelte selskap. Utvalget et inntrykk av om eierskapsmeldingen brukes aktivt, og de blir bedre kjent med de enkelte selskapene. Disse kontrollutvalgene bruker sakene som grunnlag for å be om orienteringer og virksomhetsbesøk, og for å få mer informasjon. Det er lagt med to saker som viser hvordan oppfølgingen av det enkelte selskap legges frem for kontrollutvalgene i Midtre Gauldal og Melhus.

Saksfremleggene standardiseres for å forenkle arbeidet. Det vil si at det bare er eierskapsmeldingens formål med selskapet, og informasjon om hvem som møtte fra kommunen, som gjengis.

Årsmøtepapirene kan også sendes over på e-post til kontrollutvalgets medlemmer etterhvert som sekretariatet mottar disse. Ulempen med dette er at utvalget ikke har en sak hvor de kan diskutere og vurdere en oppfølging av det enkelte selskap.

Sekretariatet tar en nærmere gjennomgang av saken i møtet.

Konklusjon

Rendalen kommune sin eierskapsmelding er ikke klar før høsten 2025, og sekretariatet foreslår at vi sender ut årsmøtepapirene på epost frem til eierskapsmeldingen er på plass. Deretter anbefaler vi at det legges frem saker for kontrollutvalget det enkelte selskap etter at eierskapsmeldingen er å plass.

Oppfølging av selskaper - ReMidt IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune

Møtedato

21.11.2024

Saknr

39/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen**Arkivkode** FE-037**Arkivsaknr** 23/408 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Behandling:

Kontrollutvalget diskuterte formålet ved eierskapene på generelt grunnlag. Er selskapenes motivasjon volum på egen drift, eller er fokus mer på å levere gode tjenester til innbyggerne. Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Møteprotokoll - Representantskapets møte 29.04.2024

Årsberetning 2023

Saksopplysninger

Som et ledd i sin lovpålagte oppgave om å føre kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper (kommuneloven § 23-2 bokstav d) har kontrollutvalget bedt om å få fremlagt protokoller fra generalforsamlinger, representantskap og årsmøter i selskaper som Midtre Gauldal kommune har eierandeler i.

Det ble holdt møte i representantskapet i ReMidt IKS 29.04.2024.

Protokoll fra representantskapet og årsberetning 2023 følger med som vedlegg til saken: Midtre Gauldal kommune var representert ved ordfører Trude Heggdal.

Vurdering

ReMidt IKS er ikke nevnt i Midtre Gauldal kommunes eierskapsmelding fra 2018.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta med informasjonen som en del av sin rutinemessige oppfølging av Midtre Gauldal kommune.

Oppfølging av selskaper - Melhus Utviklingsarena AS

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Melhus kommune	Møtedato 12.12.2024	Saknr 89/24
Saksbehandler Eva J. Bekkavik		
Arkivkode FE-037		
Arkivsaknr 23/488 - 25		

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Behandling:

Formannskapet er generalforsamling.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Protokoll fra generalforsamling 30.04.2024
Årsrapport 2023

Saksopplysninger

Som et ledd i sin lovpålagte oppgave om å føre kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper (kommuneloven § 23-2 bokstav d) har kontrollutvalget bedt om å få fremlagt protokoller fra generalforsamlinger, representantskap og årsmøter i selskaper som Melhus kommune har eierandeler i (kontrollutvalgets sak 19/21, møte 22.04.2021).

Protokoll fra generalforsamling 30.04.2024 og årsrapport 2023 følger med som vedlegg til saken.

Melhus kommune har følgende strategi for selskapet (revidert eierskapsmelding vedtatt 23.05.2023 sak 33/2023):

- En primær oppgave for selskapet er å finansiere og utvikle næringsareal for videre salg til markedspris. Overskudd brukes til oppkjøp av nye næringsarealer.
- Melhus Kommune forventer at selskapet utvikler fremtidsrettede og miljøriktige løsninger i utbyggingsområder.
- Det er viktig at selskapet både tar samfunnsansvar for å bidra til at kommunen til enhver tid har attraktive næringsarealer, og driver etter forretningsmessige prinsipper.
- Styresammensetning: Formalisere kriterier for valgkomite
- Kommuneplanens samfunnsdel: signal for selskapets eksistens

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta med informasjonen som en del av sin rutinemessige oppfølging av Melhus kommune.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

10/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/101 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Melding om politisk vedtak - Valg av revisor for Rendalen kommune

Melding om politisk vedtak - Kontrollutvalgets årsplan 2025

Melding om politisk vedtak - Forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028

Felles Innkjøpspolitikk for kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset og Os

Notat til kontrollutvalget om forsinkelse av leveranse for rapport om næringsutvikling

Invitasjon til orientering om NAV-samarbeidet, interkommunale samarbeidsordninger og mulige samarbeidsprosjekter.pdf

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for kontrollutvalget til behandling:

- Kommunestyrets vedtak i sak 117/24 den 19. desember. KPMG AS ble valgt som kommunes revisor for ny periode.
- Kommunestyret tok kontrollutvalgets årsplan til orientering i sak 115/24 den 19. desember.
- Kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i sak 114/24 den 19. desember. Planen ble vedtatt i samsvar på kontrollutvalgets innstilling, med unntak av rekkefølgen for forvaltningsrevisjoner hvor punkt vii legges som punkt ii, og punktene forrykkes nedover.
- Kommunestyret i Alvdal har vedtatt felles innkjøpspolitikk for kommunene i Nord-Østerdalen. Det er ikke registrert at denne har vært til behandling i Rendalen kommunestyre. Innkjøpspolitikken er et viktig område i økonomiforvaltningen som kontrollutvalget kan følge med på.
- Notat fra sekretariatet - Forsinket leveranse av forvaltningsrevisjon av næringsarbeid
- Program for felles møte for kontrollutvalgene i Nord-Østerdalen fra Tynset kontrollutvalg
- Invitasjon til fagkonferansen i Forum for kontroll og tilsyn (FKT) - kan leses i lenken: [FKT program for fagkonferansen2025](#)

Vurdering

Kontrollutvalget kan ta referatsakene til orientering.

KONSEK TRØNDELAG IKS
Postboks 2564
7735 STEINKJER

Vår ref.	Deres ref.	Saksbehandler	Dato
24/1993 - 3	d3a46fae-26ad-4ec8-9603-474f8648f261	Birgitte Haugan Nytrøen	20.12.2024

Valg av revisor for Rendalen kommune - Kontrollutvalget

Kommunestyret har i møte 19.12.2024 fattet følgende vedtak 117/24

Rendalen kommune, kommunestyret, velger KPMG AS som revisor for Rendalen kommune fra og med 1. januar 2025 til og med 31. desember 2026. Avtalen kan forlenges med ett år av gangen etter dette, men ikke lenger enn til og med 31.12.2029.

Klage på vedtak:

Du har rett til å klage på vedtaket som du har fått melding om.

Klagefristen er 3 uker fra du mottok melding om vedtaket. Dersom du klager for sent, kan vi se bort fra klagen. Du kan søke om å få forlenget fristen.

I klagen må det presiseres hvilket vedtak det klages over, hva som er årsaken til klagen og evt. hvilke endringer som du ønsker. Det bør også opplyses om eventuelle andre forhold som kan ha betydning for klagen. Klagen må undertegnes.

Klagen skal sendes til kommunen, som vil vurdere saken på nytt. Dersom vedtaket opprettholdes helt eller delvis, vil saken bli oversendt til klageinstans, for endelig avgjørelse.

Du har anledning til å se dokumentene i saken. Du må i tilfelle ta kontakt med oss. Vi vil også kunne gi nærmere opplysninger om framgangsmåten ved klagebehandlingen.

Med hilsen

Birgitte Haugan Nytrøen
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Jardar Ellevold
Lars Erik Bjøntegaard

Økonomiavdelingen

Gamle Kongevei 4503

2484

Rendalen

Vedlegg:

Saksfremlegg Unntatt offentlig innsyn - Valg av revisor for Rendalen kommune - Kontrollutvalget

Konsek Trøndelag lks
Postboks 2564
7735 Steinkjer

Vår ref.
24/1994 - 3

Deres ref.

Saksbehandler
Birgitte Haugan Nytrøen

Dato
30.12.2024

Kontrollutvalgets årsplan 2025

Kommunestyret har i møte 19.12.2024 fattet følgende vedtak 115/24:

Rendalen kommune, kommunestyret, tar kontrollutvalgets årsplan for 2025 til orientering.

Med hilsen

Birgitte Haugan Nytrøen
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Anne Lise Trøen
Lars Erik Bjøntegaard
Linda Døsen Stubsveen

Kommunedirektøren
Økonomiavdelingen
Ordføreren

Saksframlegg

Vår ref.: 24/1994 - 2	Dato: 05.12.2024	Saksbehandler: Birgitte Haugan Nytrøen
Behandling av saken:		
Saksnr. 115/24	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 19.12.2024

Kontrollutvalgets årsplan 2025

Kortversjon av saken:

Kontrollutvalget har behandlet års- og møteplan for kontrollutvalget for 2025 i sak 33/24 i kontrollutvalgets møte 25.11.2024 og ber kommunestyret ta kontrollutvalgets årsplan for 2025 til orientering.

Vedlegg

Årsplan for Rendalen 2025 .docx	05.12.2024
Kontrollutvalgets årsplan for 2025	05.12.2024

Saksopplysninger:

Kommunene er samfunnets viktigste velferdsprodusenter og forvalter betydelige ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen medfører behov for utstrakt styring og kontroll. Egenkontrollen er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til å styrke allmenhetens tillit til forvaltningen i tillegg til å bidra til at kommunene når de mål som er satt.

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. Arbeidet styres av kommunelovens §§ 22, 23 og 24 samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner. God dialog og informasjonsutveksling er sentralt for å lykkes med samspillet mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Kontrollutvalget ønsker med dette å legge til rette for god og åpen dialog som skaper en gjensidig forståelse for gjennomføringen av oppgavene. Det er også viktig å tydeliggjøre den klare ansvars- og oppgavefordelingen mellom kontrollutvalget, sekretariatet, administrasjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets oppgaver er omfattende, og knytter seg både til kontroll med den kommunale forvaltningen og til kontroll med revisjonens arbeid og kommunale selskap. Dette innebærer å

iverksette forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser i kommunen, samt påse at kommunens regnskap blir betryggende revidert.

En årsplan er et av kontrollutvalgets viktigste styringsdokumenter for å planlegge en god og riktig egenkontroll som er tilpasset kontrollutvalgets ressurser.

Saksvurdering:

Møter i kontrollutvalget:

Møtene i kontrollutvalget er åpne. Møtene vil være lukket i saker/orienteringer der lov- og regelverk hjemler taushetsplikt og lukket dør.

Kommunens ordfører og revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Det legges opp til 5 møter i 2025, se kontrollutvalgets møteplan for 2025 i kapittel 3.

Fjernmøte:

Rendalen kommune har ikke åpnet for at folkevalgte organ kan gjennomføre fjernmøte i sitt saksbehandlingsreglement.

Kommuneloven § 11-7 åpner for at møter kan avholdes som fjernmøter. Det er en forutsetning for å avholde fjernmøte at kommunestyret selv har besluttet at de folkevalgte organene i kommunen skal ha adgang til å avholde fjernmøte. Mulighet for fjernmøte anses som et godt og effektivt supplement, særlig med tanke på deltagelse for revisor for å kunne spare kostnader til reising. Det hadde derfor vært ønskelig at kommunestyret kan vurdere å åpne for dette.

Kontrollutvalgets sekretariat:

Sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget er uavhengig fra kommunens administrasjon. Kommunen har avtale med Konsek Trøndelag IKS for 2 år fra den 14. mars 2024, med mulighet for 1 + 1 år forlengelse.

Avtalen innebærer at Rendalen kommune får 224 timer pr. år. Timebudsjettet inkluderer møtevirkosomhet, reisetid og saksforberedelser og utarbeidelse av risiko- og vesentlighetsvurderinger for plan for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll. Timeleveranse legges frem hvert halvår. Sekretariatfunksjonen vil utføres av Ragnhild Aashaug som ansvarlig rådgiver. Selskapet har bred kompetanse som vil bistå i ulike saker.

Revisjonen:

Revisjonen er uavhengig av kommunens administrasjon. Kommunens regnskapsrevisjon gjennomføres etter avtale med KPMG AS med Thore Kleppen som oppdragsansvarlig regnskapsrevisor til og med 31.12.2024. Det betyr at revisjon av regnskapsåret 2024 skal gjennomføres av KPMG AS.

Forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser gjennomføres etter avtale med ny leverandør av revisjonstjenester. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor skal pekes ut for hvert enkelt forvaltningsrevisjonsprosjekt eller eierskapskontroll.

Det inngås ny avtale for alle revisjonstjenestene fra og med den 01.01.2025. Alle revisjonstjenestene er samlet i en avtale.

For ytterligere detaljer, se vedlagte årsplan for kontrollutvalget 2025, behandlet i kontrollutvalgets møte 25.11.2024, sak 33/24.

Kontrollutvalgets innstilling:

Rendalen kommune, kommunestyret, tar kontrollutvalgets årsplan for 2025 til orientering.

Kommunestyret 19.12.2024**Behandling****Votering nr 1** - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 17 stemmer (100%) - Ap 8, H 2, SP 6, SV 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Vedtak

Rendalen kommune, kommunestyret, tar kontrollutvalgets årsplan for 2025 til orientering.

KONSEK TRØNDELAG IKS
Postboks 2564
7735 STEINKJER

Vår ref.	Deres ref.	Saksbehandler	Dato
24/1995 - 3	d420c6fb-e0f5-427d- ae78-6c6071806060	Birgitte Haugan Nytrøen	30.12.2024

Forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 - Kontrollutvalget

Kommunestyret har i møte 19.12.2024 fattet følgende vedtak 114/24:

1. Rendalen kommune, kommunestyret, vedtar plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen, med følgende endring: Pkt. vii legges som punkt ii, og punktene forrykkes nedover.
  - a. for forvaltningsrevisjoner om
    - i. skolens læringsmiljø og tilpasset undervisning
    - ii. IKT-sikkerhet i kommunen og håndtering av GDPR
    - iii. tverrfaglig samarbeid for barn og unge
    - iv. interkommunalt samarbeid
    - v. omstillingsevne og innovasjon
    - vi. rus og psykisk helse
    - vii. tilgang til helsetjenester og beredskap i ferier
  - b. for eierskapskontroller innen
    - i. generell eierskapskontroll - vurdering av habilitet
    - ii. Fjellregionen interkommunale avfallsselskap IKS (FIAS)
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Med hilsen

Birgitte Haugan Nytrøen
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Anne Lise Trøen	Kommunedirektøren
Lars Erik Bjøntegaard	Økonomiavdelingen
Linda Døsen Stubsveen	Ordføreren

Saksframlegg

Vår ref.: 24/1995 - 2	Dato: 06.12.2024	Saksbehandler: Birgitte Haugan Nytrøen
Behandling av saken:		
Saksnr. 114/24	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 19.12.2024

Forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 - Kontrollutvalget

Kortversjon av saken:

Kontrollutvalget har i møte 25.11.2024 behandlet sak 35/24 forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028. Planen legges frem for kommunestyret.

Vedlegg

Sak til kommunestyret - Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2028 - Kontrollutvalget	06.12.2024
Planutkast for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 Rendalen etter behandling kontrollutvalget	06.12.2024
Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2028, Sak 35/24	06.12.2024
Statsforvalterens kommunebilde av Rendalen 2022	06.12.2024
Revisjonens risiko og vesentlighetsvurdering	06.12.2024

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper, eierskapskontroll, se kommuneloven § 23-2 c og d. Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert. Utkast til plan angir forslag til hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden.

Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisjonsordning for forvaltningsrevisjon, KPMG AS. Revisors vurderinger er supplert med innspill til risikoområder fra

kommunens administrative ledelse og fra hovedtillitsvalgte samt hovedverneombud. Det er også sett til Statsforvalterens kommunebilde fra 2022. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet. Tjenesteområder og selskaper som vurderes å ha en risiko og være av størst vesentlighet, er prioritert og nærmere beskrevet i det vedlagte plandokumentet.

Kommunestyret kan forvente at det gjennomføres en forvaltningsrevisjon i året, og en til to eierskapskontroller i perioden. Det er tatt høyde for dette i kontrollutvalgets budsjetter som legges frem for kommunestyret. Dersom det oppstår situasjoner eller risiko som gjør at det bør gjennomføres flere forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller eller andre undersøkelser, vil kontrollutvalget be kommunestyret om tilleggsbevilgning. I plandokumentet er det listet opp og prioritert forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle disse i planperioden. Erfaringsmessig vil enkelte av forslagene i planene bli uaktuelle, og det er derfor en fordel at det er flere områder å velge i.

Det vedlagte forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er utarbeidet fra sekretariatet på bakgrunn av behandlinger i sak 22/24, og er ferdigstilt av kontrollutvalget. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder forslag til vinkling for hver enkelt undersøkelse. Forslagene er ikke bindende, kontrollutvalget kan vurdere dem i forbindelse med bestilling av hver enkelt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. I forslag til vedtak er det foreslått at kontrollutvalget får fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen, slik det står i kommuneloven § 23-3.

Konseks vurdering:

Plandokumentet for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er samlet i ett dokument for å gi en bedre oversikt over det langsiktige kontrollarbeidet. Vi anbefaler at kontrollutvalget får fullmakt til å gjøre endringer innenfor planen. Dette er ressursbesparende ved endringer i risikobildet. Kontrollutvalget kan bli invitert til å delta i felles forvaltningsrevisjon av selskaper med flere eierkommuner. Dette vil gi besparelser gjennom at kommunene deler på kostnadene gjennom undersøkelse av felles områder. Også i slike tilfeller er det mest effektivt at kontrollutvalget kan gjøre endringer innenfor planen.

En gjennomføring av forvaltningsrevisjon i året samt en til to eierskapskontroller i perioden, er i tråd med sammenlignbare kommuner, og sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget legger seg på det nivået. Det er først når en forvaltningsrevisjon gjennomføres at det vil avdekkes hva som er risikoen på området.

Revisjonene er et viktig grunnlag som skal bidra til læring i egenkontrollen. Kostnaden innarbeides i kontrollutvalgets årlige budsjett. Planene inneholder forslag til flere undersøkelser enn kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre. Det er hensiktsmessig at kontrollutvalget har et visst antall undersøkelser å velge i, om noen av forslagene i planen blir aktuelle. Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen, og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som ikke er beskrevet i den vedlagte planen, vil utvalget holde kommunestyret orientert.

Vi anbefaler at kontrollutvalget ferdigstiller og vedtar utkast til vedlagte plan, og sender planen til kommunestyret for endelig vedtak.

Saksvurdering:

Kontrollutvalget har behandlet forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 i møte 25.11.2024 i sak 35/24.

Kontrollutvalget legger fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen
  - a. for forvaltningsrevisjoner om
    - i. skolens læringsmiljø og tilpasset undervisning
    - ii. tverrfaglig samarbeid for barn og unge
    - iii. interkommunalt samarbeid
    - iv. omstillingsevne og innovasjon
    - v. rus og psykisk helse
    - vi. tilgang til helsetjenester og beredskap i ferier
    - vii. IKT-sikkerhet i kommunen og håndtering av GDPR
  - b. for eierskapskontroller innen
    - i. generell eierskapskontroll - vurdering av habilitet
    - ii. Fjellregionen interkommunale avfallsselskap IKS (FIAS)
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Kontrollutvalgets innstilling:

Kontrollutvalget legger fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Rendalen kommune, kommunestyret, vedtar plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen
  - a. for forvaltningsrevisjoner om
    - i. skolens læringsmiljø og tilpasset undervisning
    - ii. tverrfaglig samarbeid for barn og unge
    - iii. interkommunalt samarbeid
    - iv. omstillingsevne og innovasjon
    - v. rus og psykisk helse
    - vi. tilgang til helsetjenester og beredskap i ferier
    - vii. IKT-sikkerhet i kommunen og håndtering av GDPR
  - b. for eierskapskontroller innen
    - i. generell eierskapskontroll - vurdering av habilitet
    - ii. Fjellregionen interkommunale avfallsselskap IKS (FIAS)
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Kommunestyret 19.12.2024

Behandling

Forvaltningsrevisjon, foreslått av Jørn Heiberg, Høyre

Det foreslås at pkt vii legges som punkt ii, og at punktene forrykkes nedover

Votering nr 1 - Votering over forslag

Opprinnelig forslag: 0 stemmer (0%)

Forvaltningsrevisjon: 17 stemmer (100%) - Ap 8, H 2, SP 6, SV 1

Jørn Heiberg (H)

Vedtak

1. Rendalen kommune, kommunestyret, vedtar plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen, med følgende endring: Pkt. vii legges som punkt ii, og punktene forrykkes nedover.
  - a. for forvaltningsrevisjoner om
    - i. skolens læringsmiljø og tilpasset undervisning
    - ii. IKT-sikkerhet i kommunen og håndtering av GDPR
    - iii. tverrfaglig samarbeid for barn og unge
    - iv. interkommunalt samarbeid
    - v. omstillingsevne og innovasjon
    - vi. rus og psykisk helse
    - vii. tilgang til helsetjenester og beredskap i ferier
  - b. for eierskapskontroller innen
    - i. generell eierskapskontroll - vurdering av habilitet
    - ii. Fjellregionen interkommunale avfallsselskap IKS (FIAS)
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Konsek Trøndelag Iks
Postboks 2564
7735 Steinkjer

Vår ref.
24/1986 - 2

Deres ref.

Saksbehandler
Erland Horten

Dato
22.11.2024

Felles Innkjøpspolitikk for kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset og Os

Kommunestyret har i møte 21.11.2024 fattet følgende vedtak 117/24

1. Alvdal kommune v/kommunestyret, vedtar det fremlagte forslaget til felles innkjøpspolitikk for kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, Tolga og Os. Innkjøpspolitikken revideres minimum hvert 4.år, av nytt kommunestyre, eller dersom vesentlige forutsetninger endres.
2. For å ta hensyn til kommunevise tilpasninger, suppleres innkjøpspolitikken med et kommunalt tilpasset innkjøpsreglement, som innarbeides i kommunens økonomireglement. Administrasjonen utarbeider konkrete rutinebeskrivelser for innkjøp.

Med hilsen

Erland Horten
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Mottakere:

Folldal Kommune	Gruvvegen 7	2580	Folldal
Kontrollutvalg Fjell Iks	Os Kommunehus	2550	Os I Østerdalen
Os Kommune	Rytrøa 14	2550	Os I Østerdalen
Rendalen Kommune	Hanestadveien 1	2484	Rendalen
Tolga Kommune	Brugata 38	2540	Tolga
Tynset Kommune	Torvgata 1	2500	Tynset

Notat

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Fra:

Ragnhild Aashaug (ragnhild.aashaug@konsek.no)

Dato: 21.02.2025

Arkivsaknr: 24/613-10

Notat til kontrollutvalget om forsinkelse av leveranse for rapport om næringsutvikling

Sekretariatet mottok ikke rapport om næringsutvikling innen 19. desember som avtalt, og etterlyste rapporten den 7. januar. Vi fikk tilbakemelding om at rapporten ikke var ferdigstilt, og det ekstraordinære møtet til kontrollutvalget i januar 2025 utgikk.

Avtalen med KPMG åpner for prisavslag dersom leveranser ikke blir levert som avtalt og forsinkelser ikke blir kommunisert. Vi tok på denne bakgrunn kontakt med KPMG og kom frem til at det var grunnlag for prisavslag. Vi stilte også spørsmål om kontrollutvalget ønsket rapporten dersom det manglet mye på ferdigstilling.

Rammen for prosjektet var 220 timer og KPMG opplyste om at det ved utgangen av 2024 var påløpt 174 timer. KPMG foreslo på denne bakgrunn at de påløpte kostandene til de 174 timene ble belastet regnskapet for 2024, og at en ferdigstilling av prosjektet ble gjort uten videre kostnad for kommunen. I samråd med leder ble det takket ja til dette. Det ble videre avtalt at rapporten skulle leveres senest den 19. februar 2025 slik at rapporten kunne legges frem for kontrollutvalget i deres møte den 3. mars. Dette er oppfylt, og rapporten legges frem for utvalget til behandling som avtalt.

I praksis betyr dette at budsjetterte midler til forvaltningsrevisjon i 2025 er urørt, og kontrollutvalget kan bestille nye forvaltningsrevisjoner i 2025 som planlagt.

Ragnhild Aashaug
seniorrådgiver

Vår saksbehandler: Ragnhild Aashaug, tlf. 970 40 929

E-post: ragnhild.aashaug@konsek.no

Deres ref.: Sekretær

Vår ref.: 24/226-17

Oppgis ved alle henvendelser

Vår dato: 24.01.2025

Mottakere ifølge liste

Invitasjon til orientering om NAV-samarbeidet, interkommunale samarbeidsordninger og mulige samarbeidsprosjekter

Det vises til tidligere utsendt informasjon om invitasjon til felles møte den 13. mars.

Møtet gjennomføres i Tynset rådhus, Veslesalen fra kl 12.00 – 15.00

Det blir ikke mulig med digital deltagelse.

Tidsplan

Kl. 12.00 - 13.30: Orientering om NAV-samarbeidet ved leder Synnøve Narjord

Kl. 13.30 - 13.45: Pause

Kl. 13.45 - 14.15: Gjennomgang av interkommunale samarbeid i FARTT-kommunene ved kommunedirektør Erling Strålberg

Kl. 14.15 - 14.30: Gjennomgang av interkommunale samarbeidsordninger og kontrollmulighetene ved sekretariatet

Kl. 14.30 - 15.00: Diskusjon om mulige samarbeidsprosjekter med utgangspunkt i utvalgenes plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Det serveres kaffe og «noe å biteti».

På vegne av Tynset kontrollutvalg ønsker vi vel møtt!

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Ragnhild Aashaug
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Bjørn Tore Grutle

Mottakere:

Alvdal kontrollutvalg

Folldal kontrollutvalg

Rendalen kontrollutvalg

Tolga kontrollutvalg

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

11/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/101 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Trafikklysmodellen

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Endring av møtedato eller lignende
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?	Ja	Delvis	Nei
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?	Ja	Delvis	Nei
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?	Ja	Delvis	Nei
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?	Ja	Delvis	Nei
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?	Ja	Delvis	Nei
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?	Ja	Delvis	Nei
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?	Ja	Delvis	Nei
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?	Ja	Delvis	Nei

Kilder:

- *Henvendelser til besvær – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Godkjenning av dagens møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

03.03.2025

Saknr

12/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/101 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 03.03.2025, godkjennes.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken.

Vurdering og konklusjon

Protokollen gjennomgås i møtet, slik at utvalget kan påpeke feil og mangler. Dette rettes opp av sekretariatet. Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.